

МЭНДЧИЛГЭЭ

Монгол улсын эдийн засаг, Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 90 орчим хувийг 1940-өөд оныг хүртэл зөвхөн Хөдөө аж ахуйн салбар дангаараа бүрдүүлж ирсэн түүхтэй. Өдгөө уул уурхай, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарын бүтээмж өсөн нэмэгдэж байгаа ч Монгол улсын өнгөрсөн-одоо-ирээдүйн хэлхээст ХАА-н салбарын хөгжил, энэ салбарын байр суурь өндөр ач холбогдолтой хэвээр байна.

Олон улсын улс төр, эдийн засгийн өөрчлөлт, геополитикийн эрс шинэчлэлтийн энэ үед улс орон бүрийн өмнөхүнсний нөөц, хангамж, аюулгүй байдлын асуудал хурцаар тавигдан, өндөр хөгжилтэй улс орнууд ч Хөдөө аж ахуй, хүнсний салбарынхаа бодлогыг шинэчилж, томоохон хөрөнгө оруулалтыг хийж буй. Тиймээс Монгол Улсын Ерөнхийлөгийн санаачлан хэрэгжүүлж буй “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал” болон “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан “АЛСЫН ХАРАА-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, түүний эхний үе шат болох “Шинэ сэргэлтийн бодлого” –ыг хэрэгжүүлэхэд Хөдөө аж ахуйн салбарын эрдэмтэд, багш судлаач, оюутан суралцагчдын оролцоо тэргүүлэх үүрэгтэй юм.

Хөдөө аж ахуй, хүнсний салбарын тогтвортой байдлыг хангах, экспортод чиглэсэн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, эдийн засгийг төрөлжүүлэхэд манай эрдмийн хамт олны өнгөрсөн жилүүдийн туршлага, өнөөгийн оновчтой шийдэл, ирээдүйг харсан бодлого томоохон хувь нэмэр оруулах билээ.

Хүн төрөлхтөний анхан шатны суурь хэрэгцээ болсон хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарт шинэ мэдлэг, шинжлэх ухаан технологийг түгээн дэлгэрүүлэх, мэргэжилтэн боловсон хүчиний бэлтгэх, үйлдвэрлэлийн хөгжлийг түүчээлэх их үйл хэрэгт Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн үе үеийн төгсөгчид, эрдэмтэн, мэргэдийн оруулсан хувь нэмрийг үнэлж баршгүй юм. Атар газарт анхны шан татај, амуу тарианы үрийг соёолуулсан эрдэмтэн, судлаач, мэргэжилтнүүдийн олон жилийн хөдөлмөрийн үр дүнд эх орныхоо хөрсөнд ургасан улаан буудайгаар дотоодын хэрэгцээгээ 100 хувь хангаж, төмс, хүнсний ногооны импортын хамаарлыг бууруулах боломж бүрдэж эхэллээ.

Малынэрүүл мэндийг сахин хамгаалах үйлсэд ч тодорхой үр дүнг бий болгож, Монгол орны ихэнх хэсэгт тархаж, улс орны эдийн засагт хохирол учруулсан олон төрлийн малын халдварт өвчнийг оношлох, эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх эм, биобэлдмэл, оношлуурыг бий болгож, мал сүргийг эрүүлжүүлэх үйлсэд тодорхой хувь нэмэр оруулаа.

Мөн малын үүлдээр, угсааг сайжруулах, ашиг шим өндөртэй малын шинэ, сонгомол үүлдээр бий болгох, зохион бүтээхэд тодорхой ахиц гарсаны зэрэгцээ мал аж ахуй, газар тариаланг механикжуулахад ч олон дэвшил гарсан нь ХААИС-ийн нэгэн жарны хугацаанд бэлтгэсэн 30 гаруй мянган мэргэжилтэн, эрдэмтэн, мэргэдийн оюун ухаан, эрдэм мэдлэг, уйгагүй хөдөлмөрийн үр шим юм.

Цаашид ч өнгөрсөн хийгээд одоогийн амжилтыг уламжлан хөгжүүлэхийн зэрэгцээ ирээдүйн их хөгжлийг батжуулах эрхэм үүрэг манай хамт олны өмнө бий билээ.

Үнэ цэнэ нь улам бүр өсөн нэмэгдэж буй Хөдөө аж ахуйн салбарын өнөөг тодорхойлж, ирээдүйг түүчээлэх Эрдмийн хамт олон, эх орныхоо дөрвөн зүг, найман зовхиц ажиллаж, хөдөлмөрлөн, улсынхаа хөгжилд өөр өөрсдийн хувь нэмрээ оруулж буй үе үеийн Төгсөгчиддөө, ирэх он жилүүдэд эрдмийн босго алхах Эрхэм дүү нартаа ХААИС гэх эрдмийн их өргөө үүдээ нээж, өрхөө татсаны түүхт 65 жилийн баярын мэндхүргээ. Эрдэм оюун дэлгэрэх болтугай.

Хүндэтгэсэн,
ХААИС-ийн захирал доктор, дэд профессор О.БААТАРЦОГТ

► ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ИХ СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАХЫГ УРЬЖ БАЙНА

Монгол Улс дотооддоо дээд мэргэжилтэй боловсон хүчин бэлтгэхээр 1945 онд МУИС-ийг тусган факультеттэй байгуулсны нэг нь Мал эмнэлгийн факультет байв. 1958 онд МУИС-иас Мал эмнэлгийн факультет өрх тусгаарлан ХААИС-ийг мал эмнэлэг, агроном, зоотехник гэсэн тусган салбартайгаар байгуулснаас хойш өдгөө 45 мэргэжлийн хөтөлбөрөөр оюутан элсүүлж, өнгөрсөн 65 жилийн хугацаанд 35 мянга гаруй дээд мэргэжилтэй боловсон хүчин бэлтгэсэн байна. Өдгөө бүрэлдэхүүний 6 сургууль, орон нутагт салбар 2 сургууль, харьяа 4 эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, аймаг, орон нутагт сургалт, судалгааны салбар, нэгж бүхий эрдэм шинжилгээ–сургалт үйлдвэрлэлийн гурвалсан холбоо бүхий үйл ажиллагаагаа явуулж, тэдгээр 1000 гаруй эрдэмтэн багш, эрдэм шинжилгээний ажилтан ажиллаж, бакалавр, магистр, докторын шаталсан хөтөлбөрт 8000 гаруй оюутан суралцаж байна.

► СУРГАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургууль нь таван бүрэлдэхүүн сургуультай:

- Мал эмнэлгийн сургууль
- Мал аж ахуй биотехнологийн сургууль
- Инженер технологийн сургууль
- Агроэкологийн сургууль
- Эдийн засаг бизнесийн сургууль

Бакалаврын сургалтын 39 хөтөлбөр, 60 мэргэжлээр 6000 гаруй оюутан суралцдаг.

Багшлах боловсон хүчиний 50 гаруй хувь нь докторын зэрэгтэй, 25 хувь нь профессор цолтойгоор үйл ажиллагаа явуулж байна. Хөтөлбөрийн шинэчлэлийн хүрээнд сургалтын богино улирлын системд шилжсэнтэй уялдуулан суралцагч бүр судлаач, бүтээлч байх зорилтыг хэрэгжүүлснээр төгсөгчид ажлын байр бий болгох цогц ур чадвар эзэмшин төгсдөг боллоо.

► ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ИХ СУРГУУЛИЙН ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ САЛБАР СУРГУУЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

ДАРХАН-ХААИС

ХААИС-ийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль

**2022-2023 ОНЫ ХИЧЭЭЛИЙН ЖИЛИЙН
НЭМЭЛТ ЭЛСЭЛТИЙН
БҮРТГЭЛ ЭХЭЛЛЭЭ.**

Элсэлт авах хөтөлбөр:

- Магистрын хөтөлбөр
- Эчнээ хөтөлбөр
- Бакалаврын хөтөлбөр
- 30+ бакалаврын хөтөлбөр

Сургалтын хэлбэр:
Цахим болон танхим
Утас: 88071776
99737586
99123946
www.sab.edu.mn

3 дахь шатанд магадлан итгэмжлэгдсэн төрийн ёмчт их сургууль

ДАРХАН-ХААИС

ХААИС-ийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль

МАГИСТРЫН ХӨТӨЛБӨР

ЭЛСЭЛТ 2023

Суралцах хугацаа: 1.5-2.5 жил

Сургалтын хэлбэр:
Цахим болон танхим
Утас: 88071776
99737586
99123946
www.sab.edu.mn

3 дахь шатанд магадлан итгэмжлэгдсэн төрийн ёмчт их сургууль

Агрономи
Цаг уур судлал
Үс судлал
Хүрээлэн буй орчин судлал
Бизнесийн удирдлага
Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл
Газар зохион байгуулалт

Элсэгчдийн бүрдүүлэх материал:
- Бакалаврын дипломын хуулбар
- Иргэний үнэмлэхний хуулбар
- 3x4 хэмжээтэй зураг 1 хувь

ДАРХАН-ХААИС

ХААИС-ийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль

БАКАЛАВРЫН СУРГАЛТ

ЭЛСЭЛТ 2023

Суралцах хугацаа: 4 жил

Сургалтын хэлбэр:
Цахим болон танхим
Утас: 88071776
99737586
99123946
www.sab.edu.mn

3 дахь шатанд магадлан итгэмжлэгдсэн төрийн ёмчт их сургууль

- Агроном
- Хэрс судлал, агрохими
- Жимс ногооны аж ахуй
- Ойн аж ахуй
- Эдийн засаг
- Нягтлан бодох бүртгэл
- Бизнесийн удирдлага
- Маркетинг
- Экологи
- Хими
- Геодези
- Цаг уур судлал
- Үс судлал
- Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл
- Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ
- Механик инженерчлэл
- Газар зохион байгуулалт
- Газрын кадастр
- Усны барилга, байгууламж
- Газар тариалангийн аж ахуй

ДАРХАН-ХААИС

ХААИС-ийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль

ЭЧНЭЭ СУРГАЛТ

ЭЛСЭЛТ 2023

Суралцах хугацаа: 2.5 жил

Сургалтын хэлбэр:
Цахим болон танхим
Утас: 88071776
99737586
99123946
www.sab.edu.mn

3 дахь шатанд магадлан итгэмжлэгдсэн төрийн ёмчт их сургууль

- Агроном
- Хэрс судлал, агрохими
- Жимс ногооны аж ахуй
- Ойн аж ахуй
- Эдийн засаг
- Нягтлан бодох бүртгэл
- Бизнесийн удирдлага
- Маркетинг
- Экологи
- Хими
- Геодези
- Цаг уур судлал
- Үс судлал
- Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл
- Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ
- Механик инженерчлэл
- Газар зохион байгуулалт
- Газрын кадастр
- Усны барилга, байгууламж
- Газар тариалангийн аж ахуй

Элсэгчдийн бүрдүүлэх материал:
- Дипломын хуулбар
- Иргэний үнэмлэхний хуулбар
- 3x4 хэмжээтэй зураг 1 хувь

► ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ИХ СУРГУУЛИЙН БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ САЛБАР СУРГУУЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

СУРГАЛТЫН ТӨЛБӨРИЙН ХӨНГӨЛӨЛТ, ТЭТГЭЛЭГҮҮД

ТӨРӨӨС СУРГАЛТЫН ТӨЛБӨРИЙН
50%-ИЙГ ОЛГОНО

ЭШ-ИЙН 750 ОНООНЫ ТЭТГЭЛЭГ

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТЭТГЭЛЭГ

ХААИС-ИЙН ЗАХИРЛЫН НЭРЭМЖИТ
ТЭТГЭЛЭГ

БОЛОВСРОЛЫН ЗЭЭЛИЙН САНГИЙН
БУЦАЛГҮЙ ТУСЛАМЖ, ТЭТГЭЛЭГ

Хөдөө Аж Ахуйн Их сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль нь Монгол Улсын Засгийн Газрын 2022 оны 08 дугаар сарын 03 ны өдрийн 293 дугаар тогтоолоор байгуулагдж, бакалаврын 8 хетелбэр, магистрын 1 хетелбереер элсэлт авч, сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байна.

Манай сургуулийн давуу талууд

- Мэргэжлийн ур чадвартай профессор, багш нар, олон улсын жишигт нийцсэн сургалтын хетелбереер сургалт явуулна.
- Бизнесийн байгууллага, хөдөө аж ахуйн салбарын ажил олгогчидтой хамтарсан сургалт, хичээл, дадлагад хамрагдана.
- Төрөөс оюутанд үзүүлдэг бүх төрлийн үйлчилгээ, мэргэжлийн эрэлт харгалзахгүй сургалтын төлбөрийн хөнгөлэлт, буцалгүй тусламж, оюутны хөгжлийн зээлд хамрагдана.
- Оюутан цэрэг хетелберт хамрагдана.
- Оюутны зөвлөл, мэргэжлийн англи хэл, нягтлан бодох бүрггэл, экологи байгаль хамгаалал, мал аж ахуй, эрдэм шинжилгээ судалгаа гэсэн чиглэлүүдээр оюутны клубуудад хамрагдана.
- Цэнгээнт бүжгийн хамлаг, спортын клубуудад хамрагдаж бие бялдар, авьяас чадвараа хөгжүүлнэ.
- Япон болон Европын холбооны улсуудын оюутан солилцооны хетелберт хамрагдах боломжтой.
- Сургалтын төлбөр төлөх уян хатан нөхцөлтэй.

ХОЛБОО БАРИХ

- www.muls.edu.mn
 zolzava@muls.edu.mn
- Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум,
Рашаант 10-р баг, 3-310
- ХААИС-ИЙН Баянхонгор аймаг дахь
салбар
 70442541, 88829969, 88916603, 88006001

► САНАЛ БОЛГОЖ БҮЙ ХАМТАРСАН ХӨТӨЛБӨРҮҮД:

- ОХУ-ын Новосибирскийн ХААИС-тай хамтарсан 2+2, 1+3 бакалаврын хөтөлбөр
- ОХУ-ын Эрхүүгийн ХАА-н Академитай хамтарсан 2+2, 2+3 бакалаврын хөтөлбөр
- ОХУ-ын Буриадын ХАА-н Академитай хамтарсан 2+2, 2+3 бакалаврын хөтөлбөр
- ОХУ-ын К.И.СКРЯБИНЫ нэрэмжит Мал эмнэлгийн академитай хамтарсан 2+3 бакалаврын хөтөлбөр
- БНХАУ-ын Өвөр Монголын ХААИС-тай хамтарсан 3+1, 4+1 бакалаврын хөтөлбөр, 1+1 магистр, 2+1 докторын хөтөлбөр
- БНХАУ-ын Шинъяаны ХААИС-тай хамтарсан 2+2, 3+1 бакалаврын хөтөлбөр
- БНХАУ-ын Хэнаны ХААИС-тай хамтарсан 3+1 бакалаврын хөтөлбөр
- БНСУ-ын Чонбукуын үндэсний их сургуультай хамтарсан 2+2 2+3 бакалаврын хөтөлбөр
- Канад улсын Саскачеваны их сургуультай хамтарсан 2+2 бакалаврын хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлж байна.

► ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА, ХЭРЭГЖИЖ БҮЙ ХАМТАРСАН ХӨТӨЛБӨРҮҮД

Гадаад хамтын ажиллагаа жилээс жилд өргөжин тэлсээр сүүлийн жилүүдэд бусад улс орны их сургуулиудтай “Хос хөтөлбөрийн сургалт” –ыг зохион байгуулж байна. “Хос хөтөлбөр” гэдэг нь хоёр улсын диплом буюу Монгол улсын ХААИС-ийн бакалаврын зэргийн диплом болон ОХУ, БНХАУ, БНСУ, Канад зэргэж орнуудын их сургуулийн дипломтой төгсөх боломж олгож байгаа сургалт юм. “Хос хөтөлбөр” – ийн хүрээнд гадаад хэлний сургалтыг Солонгос, Хятад, Япон, АНУ-аас уригдан ирсэн багш нар, мөн ХААИС-ийн Хүмүүнлэгийн ухааны тэнхимтэй хамтран явуулж байна. Одоогийн байдлаар хөтөлбөрийн хүрээнд хэлний сургалтад хамрагдаж, түвшин тогтоо шалгалтаа амжилттай өгч /ОХУ-д 185, БНСУ-д 15, БНХАУ-д 6/ бусад улсын их сургуулиудад шилжин суралцах болзлыг хангаад байгаа билээ.

► ОЮУТАН СОЛИЛЦООНЫ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

№	Улс	Сургууль	Тавигдах шаардлагууд	Хугацаа
1	БНСУ	Гёнсан УИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалаврын оюутан байх Солонгос хэлтэй байх 	1 жил
2	БНСУ	Дункүк ИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн 2,3 дугаар курсын оюутан байх Голч дүн 3,2-оос дээш байх Англи, эсвэл Солонгос хэлтэй байх 	4 сар
3	Япон	Миязаки ИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалаврын оюутан байх Япон эсвэл Англи хэлтэй байх 	1 жил
4	Япон	Үцүномияя ИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалаврын оюутан байх Япон эсвэл Англи хэлтэй байх 	1 жил
5	Япон	Обихиро ИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалавр, магистр, докторын оюутан байх Мал эмнэлгийн оюутан бол 5-р курс байх, бусад мэргэжлийн оюутнууд 3,4-р курс байх Бакалавр оюутан бол Япон хэлтэй байх, магистр, докторын оюутан бол Япон эсвэл Англи хэлтэй байх 	1 жил
6	БНХАУ	Бээжингийн Технологийн Институт	Хятад хэлний зохих түвшний мэдлэгтэй байх	1 жил
7	БНХАУ	Шинъяан ХААИС	Хятад хэлний зохих түвшний мэдлэгтэй байх	1 жил
8	БНЧУ	Менделейн ИС	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалаврын оюутан байх <ul style="list-style-type: none"> Англи хэлтэй байх 	4.5 сар
9	БНСУ	Чүнбүкийн Үндэсний их сургууль	<ul style="list-style-type: none"> ХААИС-ийн бакалаврын оюутан байх <ul style="list-style-type: none"> Солонгос хэлтэй байх 	1 жил

► БОГИНО ХУГАЦААНЫ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

№	Улс	Сургууль	Хөтөлбөрийн нэр	Тавигдах шаардлагууд	Хугацаа
1	БНСҮ	Чонбукуын ҮИС	Солонгос соёл, ёс заншилтай танилцах өвөл, зуны хөтөлбөр	Солонгос, Англи хэлний мэдлэгтэй байх	12 хоног
2	Израйль улс	"АгроСтадийс" байгууллага	Мэргэжлийн цалинтай дадлага	Англи хэлний мэдлэгтэй, бакалаврын оюутан байх	11 сар
3	Япон	Токиогийн ХААИС	Олон улсын оюутны чуулга уулзалт	<ul style="list-style-type: none"> • ХААИС-ийн бакалаврын 2, 3 курсын оюутан байх • Англи хэлээр илтгэх чадвартай байх • ХААИС-ийн Гадаад хамтын ажиллагааны хэлтсээс зохион байгуулдаг илтгэлийн тэмцээнд түрүүлсэн байх 	14 хоног
4	БНСҮ	Гёнсан ҮИС	Лабораторид туршилт хийнгээ Солонгос хэл сурхах хөтөлбөр	<ul style="list-style-type: none"> • Англи хэлтэй байх • Магистр, докторын оюутан байх 	6 сар
5	БНСҮ	Дункүк ИС	Зуны олон улсын сургууль	<ul style="list-style-type: none"> • Англи хэлтэй байх • Бакалаврын оюутан байх 	14 хоног, 1 сар
6	БНХАУ	Бээжингийн Технологийн Институт	1. Механик инженер 2. Хятад хэлний эрчимжүүлсэн сургалт	<ul style="list-style-type: none"> • ХААИС-ийн оюутан байх • Англи хэлтэй байх 	4 долоо хоног
7	БНХАУ	Баруун Өмнөдийн ИС	Зуны дадлага	Англи хэлний мэдлэгтэй байх	14 хоног
8	БНХАУ	Шилийн голын ажил мэргэжлийн ДС	Зуны дадлага	Эдийн засаг болон инженерийн чиглэлээр суралцдаг байх	14 хоног
9	БНХАУ	Эрээн хотын олон улсын ДС	Зуны дадлага	Хятад эсвэл англи хэлний зохих мэдлэгтэй 3-р курсын оюутан байх	14 хоног
10	БНХАУ	Өвөр Монголын ХААИС	Зуны дадлага	Хятад эсвэл англи хэлний зохих мэдлэгтэй 3-р курсын оюутан байх	14 хоног
11	ОХУ	Эрхүүгийн ХААИС	Зуны дадлага	Хос хөтөлбөрийн орос хэлний ангийн оюутан байх	8–10 хоног

ОЮУТАНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Оюутан суралцагчид бие даан хөгжих, амьдрах таатай орчинг бүрдүүлэх “Оюутны хөгжил хөтөлбөр”, “ХААН кампус” хотхон дэд хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж ирсэн. ХААИС-ийн Оюутны холбоо, зөвлөл, Оюутны хөдөлмөр эрхпэлтийг дэмжих төв – үүдээр дамжуулан оюутанд гоо зүй, ёс зүй, бие бялдрын өв тэгш хүмүүжил олгох, сайн дурын, хүмүүнлэгийн, олон нийтийн ажилд хамруулах, оюутныг хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллээр хангах, ажил олгогч байгууллагуудад цагийн болон байнгын ажилд зуучлах оюутан залуусыг дэмжсэн олон талт үйл ажиллагаа зохион байгуулагдаар байна.

ХААИС – нь оюутны тав тухтай сурч амьдрах орчинг бүрдүүлсэн оюутны 3 дотуур байранд нийт 1000 гаруй оюутныг хулээн авах хүчин чадалтай бөгөөд дотуур байр нь номын сан, уншлагын танхим, бие даалтын өрөө, орчин үеийн шаардлагад нийцсэн нийтийн гал тогоо, ариун цэврийн өрөөтэй бөгөөд өрөө бүр интернетийн утастай болон утасгүй сүлжээнд бүрэн холбогдсон билээ. ХААИС-ийн Төв номын сан нь мэргэжлийн 200 гаруй мянган ном, сурх бичиг, гарын авлага бүхий гурван уншлагын танхимтайгаас гадна бүрэлдэхүүний сургууль бүрд мэргэжлийн номын сантай 20 гаруй төрлийн үйлчилгээ үзүүлсээр байна. Оюутны үйлчилгээнд зориулсан

компьютерын болон интернет төвүүдтэй, шуудан холбоо, эмнэлэг, цайны газар, сургуулийн брэнд бүтээгдэхүүний хүнсний болон сүүн цехийн үйлдвэрлэл үйлчилгээний нэгж салбаруудтай. Суралцахын зэрэгцээ оюутан залуусын чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэхэд туслах зорилготой шинжлэх ухаан, эрдэм шинжилгээ, техник, урлаг, спорт, цэнгээнт бүхжийн 31 гаруй дугуйлан, клуб хичээллэж тэдгээрт хамрагдсан оюутнууд улсын, бүсийн, олон улсын хэмжээнд зохиогдсон уралдаан, тэмцээнд амжилт үзүүлсээр байна. Оюутны санаачилгыг дэмжих төсөл”-ийн шалгаруулалтад 11 төсөл шалгарч төслийн ажилд оюутнууд идэвхтэй оролцож байна.

Тухайлбал: “Үйлдвэрийн цахилгаан хангамж улсын IV олимпиад” –ын дэд байр, “Техникийн зураг зүйн улсын олимпиад” –ын тэргүүн байр, “Машин механизмын улсын олимпиад” –ын дэд байр, “Нягтлан бодох бүртгэлийн улсын олимпиад” –ын дэд байр, “Менежментийн улсын олимпиад” –ын гуравдугаар байр, “Маркетингийн улсын олимпиад” –ын дэд байр зэрэг мэргэжлийн чиглэлийн олимпиад, тэмцээнүүдэд амжилттай оролцож байна.

Тус сургуульд мэргэжлийн чиглэлийн уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцдог оюутнуудаас гадна урлаг, спортын авьяастай олон оюутан залуус суралцаж байна. Тухайлбал:

"Хатантуул" хамтлаг нь цэнгээнт бүжгийн улсын наадмын 25 удаагийн аварга, Дэлхийн бүжгийн спортын холбооноос зохион байгуулагддаг цэнгээнт бүжгийн спортын аварга шалгаруулах тэмцээнд 8 удаа оролцон 7, 8-р байранд шалгарч, бүжиг, дуу, хөгжмийн олон төрлөөр дугуйлангууд хичээллэж, оюутны спортын их наадмын тэргүүн байрын шагналт гар бөмбөг, сагсан бөмбөгийн багуудад лигийн олон тамирчид тоглодог төдийгүй ази болон дэлхийн аварга шалгаруулах олон улсын тэмцээнд модон бөмбөг, аэробик, хөл бөмбөгийн төрлөөр жудо бөх, таеквондо, олс таталтын төрлөөр улсын хэмжээний амжилт гаргасан тамирчин залуус суралцаж байна.

Сурлага, урлаг, спорт, эрдэм шинжилгээ судалгааны ажилд амжилт гаргасан тэргүүний оюутнуудыг Засгийн газрын болон Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайдын тэтгэлэг, Захирлын нэрэмжит тэтгэлэг, батламж ХААИС-ийн шилдэг оюутан, Хaan, Голомт банкны тэтгэлэг, бусад байгууллагуудаас зарласан тэтгэлэг, төрийн албан хаагч, буцалтгүй тусlamж, сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг хамруулан, Оюутны хөгжлийн зээлийг Боловсролын зээлийн сантай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан оюутнуудаа дэмжин ажиллаж байна.

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

- Хөдөө аж ахуйн их сургууль (цаашид ХААИС гэнэ)–ийн бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөрт суралцагч элсүүлэхэд Монгол Улсын “Боловсролын тухай хууль”, “Дээд боловсролын тухай хууль”, Боловсрол, Шинжлэх Ухааны (цаашид БШУ) Сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 16–ны өдрийн А/540 тоот тушаалаар шинэчлэн баталсан “Оюутан элсүүлэх журам”, 2023 оны 03 дугаар сарын 14–ны өдрийн А/97 тоот тушаалаар баталсан “Босго оноо тогтоох” тушаал, бусад холбогдох эрх зүйн акт болон энэхүү журмыг баримтална.
- ХААИС–ийн удирдах зөвлөлөөс тогтоосон хяналтын тоонд багтаан бакалаврын хөтөлбөрийн өдөр, эчнээ, магистр, докторын хөтөлбөрт суралцагч элсүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах, түүнтэй холбоотой бусад харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.
- ХААИС–д гадаадын иргэнийг элсүүлэхдээ “ХААИС–д гадаадын иргэнийг суралцуулах журам”–аар зохицуулна.
- ХААИС–ийн элсэлтийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах ажлын хэсэг буюу элсэлтийн комиссыг ХААИС–ийн захирлын тушаалаар батална.
- Улаанбаатар хот, орон нутаг, цахим элсэлтийн бүртгэл, мэргэжил сонголтыг ХААИС–ийн элсэлтийн комиссын гишүүд зохион байгуулна.

ХОЁР. НЭР ТОМЬЁОНЫ ТОДОРХОЙЛОЛТ

- Элсэлтийн өрөнхий шалгалт /ЭЕШ/:** дээд боловсролын сургалтын байгууллагад элсэх хүсэлтэй бүрэн дунд боловсролтой иргэний монгол хэл, математик, нийгэм судлал, Монгол улсын түүх, англи хэл, орос хэл, хими, физик, биологи, газарзүйн судлагдахууны I (заавал судлах буюу ЭЕШ–1) ба II (гүнзгийрүүлж сонгон судлах буюу ЭЕШ–2) хөтөлбөрийн агуулгад үндэслэн боловсруулсан өрөнхий боловсролын түвшин, мэдлэг, чадварыг тогтоох шалгалт
- Ахисан түвшний элсэлтийн шалгалт:** Магистр, докторын хөтөлбөрт элсэгчдээс авах элсэлтийн шалгалт
- Элсэлтийн цахим бүртгэл:** Элсэлтийн цахим <https://elselt.muls.edu.mn/> хуудсанд нэвтэрч, элсэх хүсэлтэй мэргэжлийн хөтөлбөрийг сонгон, элсэлтийн хураамжийг цахимаар төлж баталгаажуулах үйл явц
- Хөтөлбөр баталгаажуулалт:** Үндэсний босго оноо, мэргэжлийн хөтөлбөрийн тавигдах шаардлагыг хангаж, онооны жагсаалтын дагуу тэнцсэн суралцагч нь мэргэжил, хөтөлбөрийг сонгож элссэн батламжаа авах үйл явц.
- Хяналтын тоо:** ХААИС–ийн удирдах зөвлөлөөс мэргэжлийн хөтөлбөрөөр тухайн жилд суралцуулахаар баталсан оюутны тоо.

ГУРАВ. БАКАЛАВРЫН ХӨТӨЛБӨРИЙН ЭЛСЭЛТИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

3.1. Бакалаврын хөтөлбөрийн элсэгчдэд тавигдах шаардлага

- 3.1.3. Бакалаврын сургалтад өдөр болон эчнээ хөтөлбөрөөр оюутан элсүүлнэ.
- 3.1.2. Бакалаврын хөтөлбөрт элсэхийг хүсэгч нь бүрэн дунд боловсролтой иргэн байна.
- 3.1.3. Бакалаврын сургалтын хөтөлбөрт БШУ-ны Сайдын тушаалаар баталсан элсэлтийн ерөнхий шалгалт (ЭЕШ)-ын босго оноог харгалзан оюутан элсүүлнэ.
- 3.1.4. Элсэгч нь хавсралт 1-д заасан хөтөлбөр, мэргэжлийн чиглэл тус бүрд харгалзах хичээлүүдээр ЭЕШ өгсөн байна.
- 3.1.5. Монгол Улсын олон улсын хөтөлбөртэй ерөнхий боловсролын сургууль төгсөгч нь олон улсын шалгалтын үнэлгээгээ ЭЕШ-ын үнэлгээнд дүйцүүлэх эсвэл ЭЕШ-д хамрагдаж авсан онооныхо аль өндөрөөр сургуульд элсэн орж болно.
- 3.1.6. "Ландшафтын архитектур" бакалаврын хөтөлбөрт элсэгчдээс ур чадварын шалгалт /хар зургийн шалгалт/ авна.

3.2. Бакалаврын өдрийн хөтөлбөрт элсэгчийн бүртгэл, мэргэжил сонголт, элсэгчийг оюутнаар бүртгэх

- 3.2.1. Элсэлтийн бүртгэлийг 2023 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн хооронд цахимаар бүртгэнэ.
- 3.2.2. Мэргэжил сонголтыг 2023 оны 06 дугаар сарын 16-ний өдрөөс 07 дугаар сарын 09-ний өдрийг дуустал цахимаар болон Улаанбаатар хот, хөдөө орон нутаг дахь элсэлтийн байршилүүдэд зохион байгуулна.
- 3.2.3. "Ландшафтын архитектур" бакалаврын хөтөлбөрт элсэгчдээс ур чадварын шалгалтыг цахим болон танхимаар 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдөр 14 цагаас ХААИС-ийн төв байрны Багш хөгжлийн төвд зохион байгуулна.
- 3.2.4. Цахим элсэлтийн бүртгэл, мэргэжил сонголтыг elselt.muls.edu.mn хаягаар зохион байгуулна. Элсэгч бүртгүүлэхээр ирэхдээ дараах материалыг бүрдүүлсэн байна. Үүнд:
 - Боловсролын үнэмлэх, гэрчилгээ, диплом
 - Иргэний үнэмлэхний хуулбар
- 3.2.5. Элсэгч нь онлайнаар бүртгүүлж сонгосон мэргэжлийн хөтөлбөрт тэнцсэн хариу авсан тохиолдолд 7 хоногийн дотор суралцах эрхээ баталгаажуулах 50,000 төгрөгийг цахим хаяг дахь Qrau-ээр эсвэл ХААИС-ийн ХААН банкны 5070047564 тоот дансанд төлж эрхийн бичгээ авна. Гүйлгээний утгад боловсролын үнэлгээний төвийн бүртгэлийн дугаар, регистрийн дугаарыг бичнэ.
- 3.2.6. Дээрх суралцах эрхийн баталгаажуулалтын төлбөр нь сургалтын төлбөрөөс хасагдаж тооцогдоно. Элсэгч суралцах эрхийн баталгаажуулалтыг цуцалсан тохиолдолд энэ төлбөрийг буцаан олгохгүй болно.
- 3.2.7. Суралцах эрхийн бичиг авсан шинэ элсэгчийн оюутны бүртгэл нь дараах байдлаар зохион байгуулагдана. Үүнд:
 - Шинээр элсэгч нь 2023 оны 08 дугаар сарын 21-өөс 28-ны өдруүдэд student.muls.edu.mn хаягаар цахимаар болон бүрэлдэхүүний сургуулийн сургалтын албанад ирж оюутны код авч, Бакалаврын оюутны суралцах гэрээ байгуулж бүртгүүлнэ.
 - Шинээр элсэгч нь Журмын 3.4.1–3.4.2 заалтуудад хамаарах болзлыг хангасан бол зохих баримт бичгийг баталгаажуулсан хуулбарыг дээрх хугацаанд бүрэлдэхүүний сургуулийн сургалтын албанад авч ирнэ.
 - Шинээр элсэгч нь эхний жилийн эрүүл мэндийн даатгалыг бүрэн төлсөн байна.
 - Шинэ оюутан нь дотуур байранд орох хүсэлтээ student.muls.edu.mn хаягаар өгч, дотуур байрны захиалга өгөх боломжтой.
- 3.2.8. Суралцах эрхийн бичиг авсан боловч заасан хугацаанд оюутнаар бүртгүүлээгүй элсэгчийг элсэн суралцахаас татгалзсан гэж үзэн элсэх эрхийг хүчингүйд тооцно.

3.2.9. Суралцах эрхийн бичиг авсан элсэгч хуваария буцаах тохиолдолд үйл ажиллагааны зардал 50000 төгрөгийг бүрэлдэхүүн сургуулийн дансанд төлж холбогдох бичиг баримтада буцаан авна.

3.3. Бакалаврын эчнээ хөтөлбөрт элсэн суралцах

3.3.1. Бакалаврын эчнээ хөтөлбөрт хавсралт 2-т заасан мэргэжлийн чиглэлүүдээр элсэлт авна.

3.3.2. Эчнээ хөтөлбөрийн элсэлтийн бүртгэлийг 2023 оны 09 дүгээр сарын 15-наас 10 дугаар сарын 1-ний хооронд [elselt.muls.edu.mn](http://muls.edu.mn) хаягаар зохион байгуулна.

3.3.3. Бакалаврын эчнээ хөтөлбөрт элсэгчдэд тавигдах шаардлага

- Эчнээ 4.5 жилийн хөтөлбөрт элсэгч нь бүрэн дунд боловсролын гэрчилгээтэй, хавсралт 1-д заасан хөтөлбөр, мэргэжлийн чиглэл тус бүрд харгалзах хичээлүүдээр ЭШ өгсөн байна. Хэрэв журмын 3.4.2 дахь заалтыг хангасан тохиолдолд ЭШ-ын оноо шаардахгүй элсүүлнэ.
- Эчнээ 2.5 жилийн хөтөлбөрт бакалаврын зэрэгтэй иргэнийг элсүүлэх ба ЭШ өгсөн байхыг шаардахгүй.

3.3.4. Эчнээ хөтөлбөрт элсэгчид бүртгүүлэхдээ 3.2.4-т заасан материалыг болон 3.4.1 – 3.4.2 дахь заалтуудыг хангасан тохиолдолд зохих баримт бичгийг баталгаажуулсан хуулбарыг бүрдүүлсэн байна.

3.4 Элсэлтийн хөнгөлөлттэй нөхцөл

3.4.1. ЭШ-ийн чиглэл харгалзан шууд элсүүлэх хөнгөлөлттэй нөхцөл

- Олон улс, улсын чанартай олимпиадад эхний 1–10 дугаар байр, бус, аймгийн хэмжээний олимпиадад эхний 1–5 дугаар байранд шалгарсан ерөнхий боловсролын сургууль (ЕБС) төгсөгчийг ерөнхий шалгалтын чиглэл, ЭШ-ын босго оноог харгалзан сонирхсон мэргэжлээр шууд элсүүлнэ.
- Урлаг, спортын гоц авьяастай, олон улс, улсын хэмжээний уралдаан, тэмцээнд эхний 3 байрт шалгарсан ЕБС төгсөгчийг ерөнхий шалгалтын чиглэл, ЭШ-ын босго оноог харгалзан сонирхсон мэргэжлээр шууд элсүүлнэ.
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй элсэгчийг уг журмын 3.1.4 дүгээр заалтын хангасан тохиолдолд сонирхсон мэргэжлээр шууд элсүүлж, оюутны дотуур байрны төлбөрийг бүрэн хөнгөлнө.

3.4.2. ЭШ-ийн оноо шаардахгүй элсүүлэх хөнгөлөлттэй нөхцөл

- Бакалаврын боловсролтой иргэн
- Техникийн болон боловсролын дипломтой иргэн болон хөдөө аж ахуй, инженер технологийн шаталсан сургалт бүхий сургуулийн төгсөгч, мэргэжлийн дагуу дэвшин суралцах суралцагч
- Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын болон улсын төрөлжсөн олимпиадын эхний байрт шалгарсан элсэгч
- Гадаад болон дотоодын ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж бүрэн дунд боловсрол эзэмшин, олон улсад нийтлэг хүлээн зөвшөөрөгддөг шалгалтын дүн, оноог Боловсролын үнэлгээний төвөөр дүйцүүлэн тооцуулж батламж авсан элсэгч
- Гадаадын аль нэг улсын их дээд сургуулиас ХААИС-ийн бакалаврын хөтөлбөрт шилжих суралцах элсэгч
- Элсэн суралцах мэргэжлийн чиглэл, хөтөлбөрөөр 5-аас доошгүй жил ажилласан, 30-аас дээш насны иргэн

3.5 Элсэгчдэд олгох тэтгэлг

3.5.1. Элсэгчид нь энэхүү журмын 3.1.4 дүгээр заалтын дагуу тухайн мэргэжлийн ЭШ-ын “хичээл 1” – 750 онооноос дээш авсан тохиолдолд эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 100 хувь, 650 онооноос дээш авсан тохиолдолд 50 хувиар тус тус хөнгөлнө.

3.5.2. ХААИС-ийн босго онооны болзол хангасан, авьяаслаг элсэгчдэд сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлтэй нөхцөлөөр суралцуулна. Үүнд:

- Олон улсын олимпиадад 1–3 дугаар байр эзэлсэн бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 100% хөнгөлнө.
- Тухайн мэргэжлийн нэгдүгээр хичээлээр улсын олимпиадад 1–5 дугаар байр эзэлсэн бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 50% хөнгөлнө.
- Тухайн мэргэжлийн нэгдүгээр хичээлээр хот, аймгийн олимпиадад 1–5 дугаар байр эзэлсэн бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 30% хөнгөлнө.
- Мэдээллийн технологи, гадаад хэлний хичээлээр хот, аймгийн олимпиадад 1–5 дугаар байр эзэлсэн бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 30% хөнгөлнө.
- Урлаг, спортын гоц авьяастай, олон улс, улсын хэмжээний уралдаан тэмцээнд 1–3 дугаар байр эзэлсэн бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 30% хөнгөлнө.
- Спортын мастер, дэд мастер, 1–р зэрэг цолтой бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 20%, олон улсын мастер цолтой бол эхний жилийн сургалтын төлбөрийг 30% тус тус хөнгөлнө.
- TOEFL Ibt 65 оноо, IELTS 6 оноо, TOPIK 3 дугаар түвшин, HSK 4 оноо, TORFL 2 дугаар түвшний оноотой элсэгчид хос хөтөлбөрт элссэн тохиолдолд эхний жилийн сургалтын төлбөрийн 30%–ийг хөнгөлнө.

3.5.3. Тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлээр элссэн оюутан шаардлага хангасан тохиолдолд боловсролын зээлийн сангийн зээл болон бусад тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдаж хөнгөлөлт эдлэх боломжтой.

ДӨРӨВ. АХИСАН ТҮВШНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ЭЛСЭЛТИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

4.1 Ахисан түвшний хөтөлбөрт элсэн суралцах

- 4.1.1. Ахисан түвшний хөтөлбөрт хавсралт 3–т заасан мэргэжлийн чиглэлүүдээр элсэлт авна.
- 4.1.2. Ахисан түвшний хөтөлбөрт элсэгчдэд тавигдах шаардлага:
 - Магистрын хөтөлбөрт элсэгч нь бакалаврын болон түүнтэй дүйцүүлэх боловсрол, докторын хөтөлбөрт элсэгч нь шинжлэх ухааны магистрын боловсрол эзэмшсэн байна.
 - Элсэгч нь өмнө эзэмшсэнээс өөр мэргэжлээр магистр, докторын хөтөлбөрт хамрагдах бол сургалтын агуулгын залгамж чанарыг хангахад шаардагдах хичээлийг урьдчилан судална.
 - ХААИС–ийн ахисан түвшний хөтөлбөрт элсэгчдийн элсэлтийн шалгалтыг өгч тэнцсэн байна.
- 4.1.3. Ахисан түвшний хөтөлбөрийн элсэлтийг хавар 2023 оны 05 дүгээр сарын 20–наас, намар 2023 оны 09 дүгээр сарын 15–наас эхлэн цахимаар зохион байгуулна.
- 4.1.4. Элсэх хүсэлтийг elseit.muls.edu.mn хаягаар өгч, элсэлтийн хураамж 40,000 төгрөгийг цахим хаяг дахь Qipay–ээр эсвэл ХААИС–ийн ХААН банкны 5070047564 тоот дансанд төлж хүсэлтээ баталгаажуулна.
- 4.1.5. Ахисан түвшний хөтөлбөрт элсэгчдээс гадаад хэл, мэргэжлийн элсэлтийн шалгалтыг цахим болон танхимаар авна.
- 4.1.6. Шалгалтад тэнцсэн элсэгч нь дараах материалыг бүрдүүлж бүрэлдхүүний болон салбар сургууль дээр суралцагчийн бүртгэлийг хийлгэнэ.
 - Бакалаврын дипломын эх хувь, нотариатаар баталгаажуулсан хуулбарын хамт
 - Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт
 - Докторын сургалтад элсэгчид дээрх материалыдаас гадна магистрын диплом, нотариатаар баталгаажуулсан хуулбарын хамт
 - Болзол хангасан бакалаврын төгсөгчийн хувьд түүнд олгосон магистрантурт суралцах урилга

4.2 Ахисан түвшний хөтөлбөрт элсэгчдэд олгох хөнгөлөлт, тэтгэлэг

- 4.2.1. ХААИС-ийн бакалаврын хөтөлбөрийг 3.2-оос дээш голч дүнтэй төгссөн иргэн өөрөө хүсэлт гаргавал магистрын хөтөлбөрт шалгалтгүй элсүүлж, сургалтын төлбөрийг 15 хувь хөнгөлнө.
- 4.2.2. Ахисан түвшний тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлээр элсэгч нь шаардлага хангасан тохиолдолд боловсролын зээлийн сангийн зээл болон бусад тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдаж хөнгөлөлт эдлэх боломжтой.

ТАБ. ХААИС-ИЙН ЭЛСЭЛТИЙН КОМИССЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

5.1 ХААИС-ИЙН ЭЛСЭЛТИЙН КОМИСС НЬ ДАРААХ ЭРХТЭЙ БАЙНА.

- ХААИС-ийн элсэлтийн журмыг хэлэлцэж батлах
- Комиссын дарга элсэлтийн ажлыг удирдлагаар хангаж ажиллах бөгөөд тухайн журмаар зохицуулагдахгүй элсэлттэй холбоотой асуудлыг элсэгчийн сонгосон хөтөлбөрийн харьялагдах бүрэлдэхүүний сургуулийн саналыг үндэслэн комиссын хурлаар хэлэлцэж, шийдвэрлэнэ.

5.2 ХААИС-ИЙН ЭЛСЭЛТИЙН КОМИСС НЬ ДАРААХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭНЭ.

- Суралцагч элсүүлэх, шинэ элсэгчийг бүртгэх үйл явцыг удирдлагаар хангах, хяналт тавих
- Суралцагч элсүүлэхтэй холбоотой аливаа маргаан, элсэгч болон тэдний хууль ёсны төлөөлөгчийн гаргасан санал, гомдлыг холбогдох журмын дагуу шуурхай шийдвэрлэх

Хавсралт I

ХААИС-ийн Бакалаврын мэргэжлийн хөтөлбөрийн элсэлтийн өрөнхий шалгалт, босго оноо

№	Индекс	Хөтөлбөрийн нэр	ЭШ-1	Босго оноо	ЭШ-2	Босго оноо
Мал эмнэлгийн сургууль						
1	084101	Мал эмнэл зүй	Биологи, математик	480	Хими, Нийгэм судал	480
Мал аж ахуй биотехнологийн сургууль						
1	051202	Биотехнологи	Биологи, Математик	480	Хими, Англи хэл	440
2	081101	Мал аж ахуй	Хими, Англи хэл		Биологи, математик	
3	081102	Мал зүй	Хими, Англи хэл		Биологи, математик	
4	081103	Тэжээл, бэлчээр судал	Хими, Англи хэл	440	Биологи, математик	
5	081104	Мал амьтын гаралтай түүхий эд судал	Биологи, математик		Хими, Англи хэл	
6	081105	Мах, сүү судал	Биологи, математик		Хими, Нийгэм судал	
7	072103	Хүнсний чанар, аюулгүй байдал	Хими, Математик	480	Англи хэл, Нийгэм судал	440
8	072302	Арьсны боловсруулалтын технологи	Математик, Физик	440	Хими, Англи хэл	440
9	083101	Загас үржүүлэг, аж ахуй	Биологи, математик	440	Хими, Нийгэм судал	400
Инженер технологийн сургууль						
1	081115	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн инженер	Математик, Физик	440	Биологи, Хими	400
2	071310	Цахилгаан хангамж	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
3	071501	Механик инженерчлэл	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
4	071510	Металл судал, технологи	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
5	071511	Гидромеханик инженерчлэл	Математик		Англи хэл, Физик	
6	072104	Хүнс үйлдвэрлэлийн технологи	Хими, Математик		Англи хэл, Нийгэм судал	
7	073204	Барилгын инженерчлэл	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	480
8	078808	Усны нөөц, усжуулалт	Математик, Физик	440	Англи хэл, Нийгэм судал	400
9	078812	Ухаалаг технологи	Математик, Физик	480	Англи хэл	440
10	078804	Био-инженерчлэл	Математик, Физик	480	Хими, Англи хэл	440
Агрозоологийн сургууль						
1	081108	Газар тариалангийн аж ахуй	Математик, Газарзүй		Хими, Нийгэм судал	
2	081109	Агрономи	Хими, Математик		Биологи, Нийгэм судал	
3	081112	Хөрс судал, агрохими	Хими, Математик		Биологи, Нийгэм судал	
4	081113	Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн хяналт үнэлгээ	Биологи, математик	440	Газарзүй, Нийгэм судал	
5	081201	Жимс ногооны аж ахуй	Математик, Газарзүй		Биологи, Нийгэм судал	
6	082101	Ойн аж ахуй	Математик, Газарзүй		Биологи, Нийгэм судал	
7	052101	Экологи	Биологи, Математик		Хими, Нийгэм судал	
8	052202	Байгаль хамгаалал	Биологи, Математик	480	Хими, Нийгэм судал	
9	071202	Бэлчээр хамгаалал, нөхөн сэргээлт	Биологи, Математик	440	Хими, Англи хэл	
10	071203	Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ	Биологи, Математик		Хими, Англи хэл	
11	071201	Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл	Хими, Математик		Англи хэл, Физик	
12	071204	Экологийн технологи	Математик, Физик		Хими, Англи хэл	
13	073101	Газар зохион байгуулалт	Математик, Физик	480	Газарзүй, Англи хэл	
14	073103	Газрын кадастр	Математик, Физик		Газарзүй, Нийгэм судал	
15	073106	Ландшафтын архитектур	Математик, Физик		Ур чадвар	480
16	088802	Уламжлалт анагаах ухааны эмийн ургамал судал	Хими, математик	440	Биологи, Англи хэл	440
17	053201	Геодези	Математик, Физик	480	Газарзүй, Англи хэл	440
Эдийн засаг бизнесийн сургууль						
1	031101	Эдийн засаг*	Математик		Англи хэл, Физик	
2	041101	Нягтлан бодох буртгэл	Математик		Англи хэл, Нийгэм судал	
3	041201	Санхүү	Математик		Англи хэл, Нийгэм судал	
4	041203	Банк	Математик	480	Англи хэл	480

5	041302	Үйлдвэрлэлийн менежмент	Математик	480	Англи хэл, Физик	480
6	041301	Бизнесийн удирдлага	Математик		Англи хэл	
7	041304	Хүний нөөцийн менежмент	Математик		Англи хэл, Нийгэм судал	
8	041401	Маркетинг	Математик		Англи хэл	
9	048802	Бизнес шинжлэл, загварчлал	Математик		Англи хэл, Физик	
10	088801	Хөдөө аж ахуйн кибернетик	Математик, Физик		Биологи, Нийгэм судал	
Хэрэглээний шинжлэх ухааны сургууль						
1	053303	Хэрэглээний физик	Математик, Физик	480	Англи хэл, Нийгэм судал	440
2	054102	Хэрэглээний математик	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
3	061302	Программ хангамж	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
4	061303	Мэдээллийн систем	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
5	071103	Химийн боловсруулалтын технологи	Хими, Математик		Англи хэл, Физик	
6	051101	Биологи	Биологи, Математик		Хими, Англи хэл	
7	101501	Аялал жуулчлал	Математик, Монгол хэл		Англи хэл, Нийгэм судал	
Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль						
1	031101	Эдийн засаг	Математик	410	Англи хэл, Физик	410
2	041101	Нягтлан бодох бүртгэл	Математик		Англи хэл, Нийгэм судал	
3	041301	Бизнесийн удирдлага	Математик		Англи хэл	
4	041401	Маркетинг	Математик		Англи хэл	
5	052101	Экологи	Биологи, Математик		Хими, Нийгэм судал	
6	053101	Хими	Хими, Математик		Биологи, Англи хэл	
7	053201	Геодези	Математик, Физик		Газарзүй, Англи хэл	
8	053210	Цаг уур судал	Математик, Физик		Газарзүй, Нийгэм судал	
9	053211	Ус судал	Математик, Физик		Газарзүй, Нийгэм судал	
10	071201	Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл	Хими, Математик		Англи хэл, Физик	
11	071203	Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ	Биологи, Математик		Хими, Англи хэл	
12	071501	Механик инженерчлэл	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
13	073101	Газар зохион байгуулалт	Математик, Физик		Газарзүй, Англи хэл	
14	073103	Газрын кадастр	Математик, Физик		Газарзүй, Нийгэм судал	
15	073207	Усны барилга, байгууламж	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
16	081108	Газар тариалангийн аж ахуй	Математик, Газарзүй		Хими, Нийгэм судал	
17	081109	Агрономи	Хими, Математик		Биологи, Нийгэм судал	
18	081112	Хөрс судал, агрохими	Хими, Математик		Биологи, Нийгэм судал	
19	081201	Жимс ногооны аж ахуй	Математик, Газарзүй		Биологи, Нийгэм судал	
20	082101	Ойн аж ахуй	Математик, Газарзүй		Биологи, Нийгэм судал	
21	078812	Ухаалаг технологи	Математик, Физик		Англи хэл	
22	071510	Металл судал, технологи	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
23	078808	Усны неөөц, усжуулалт	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
24	053303	Хэрэглээний физик	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
25	054102	Хэрэглээний математик	Математик, Физик		Англи хэл, Нийгэм судал	
26	078804	Био-инженерчлэл	Математик, Физик		Хими, Англи хэл	
27	081115	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн инженер	Математик, Физик		Биологи, Хими	
28	072302	Арьсны боловсруулалтын технологи	Математик, Физик		Хими, Англи хэл	
29	041302	Үйлдвэрлэлийн менежмент	Математик		Англи хэл, Физик	
Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль						
1	041101	Нягтлан бодох бүртгэл	Математик	410	Англи хэл, Нийгэм судал	410
2	041303	Менежмент	Математик		Англи хэл	
3	041601	Худалдаа	Математик		Англи хэл	
4	081101	Мал аж ахуй	Хими, Англи хэл		Биологи, математик	
5	081103	Тэжээл, бэлчээр судал	Хими, Англи хэл		Биологи, математик	
6	052202	Байгаль хамгаалал	Биологи, Математик		Хими, Нийгэм судал	
7	031101	Эдийн засаг	Математик		Англи хэл, Физик	
8	041301	Бизнесийн удирдлага	Математик		Англи хэл	
9	081201	Жимс ногооны аж ахуй	Математик, газарзүй		Биологи, Нийгэм судал	

* Мэргэшийн чиглэл: Бизнесийн эдийн засаг, Эдийн засгийн статистик, Эдийн засгийн математик загварчлаг

Хавсралт II

Бакалаврын эчнээ хөтөлбөр, мэргэжлийн чиглэл

№	Мэргэжлийн чиглэл (Хөтөлбөр)	Сургалтын хэлбэр	
		Эчнээ (4.5)	Эчнээ (2.5)
Нэг. Мал аж ахуй биотехнологийн сургууль			
1	Мал зүй	+	+
2	Мал аж ахуй	+	+
3	Биотехнологи	+	+
4	Мал амьтны гаралтай түүхий эд судлал	+	+
5	Max, сүү судлал	+	+
6	Загас үржүүлэг, аж ахуй	+	+
7	Хүнсний чанар, аюулгүй байдал	+	+
8	Тэжээл, бэлчээр судлал	+	+
9	Арьсны боловсруулалтын технологи	+	+
Хоёр. Инженер технологийн сургууль			
1	Цахилгаан хангамж	+	+
2	Механик инженерчлэл	+	+
3	Гидромеханик инженерчлэл		
4	Хүнсний инженерчлэл	+	+
5	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн инженер	+	+
6	Барилгын инженерчлэл	+	+
Гурав. Агроэкологийн сургууль			
1	Экологи	+	+
2	Хүрээлэн буй орчны хяналт, үнэлгээ	+	+
3	Экологийн технологи	+	+
4	Агроном	+	+
5	Хөрс судлал, агрохими		
6	Ургамал хамгаалал, хорои цээрийн хяналт, үнэлгээ	+	+
7	Газар тариалангийн аж ахуй	+	+
8	Ойн аж ахуй		+
9	Газар зохион байгуулалт	+	+
10	Геодези		+
Дөрөв. Эдийн засаг, бизнесийн сургууль			
1	Бизнесийн эдийн засаг	+	+
2	Эдийн засгийн статистик		+
3	Эдийн засгийн математик загварчлал		
4	Нягтлан бодох бүртгэл	+	+
5	Бизнесийн удирдлага		
6	Үйлдвэрлэлийн менежмент	+	

7	Хүний нөөцийн менежмент		
8	Маркетинг	+	+
9	Банк	+	+
10	Санхүү	+	+
11	Бизнес шинжлэл, загварчлал		+

Тав. Хэрэглээний шинжлэх ухааны сургууль

1	Химийн технологи	+	+
2	Программ хангамж		
3	Аялал жуулчлал	+	+
4	Биологи-агнуур зүйч	+	+

Зургаа. Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль

1	Эдийн засаг		+
2	Нягтлан бодох бүртгэл		+
3	Бизнесийн удирдлага		+
4	Маркетинг		+
5	Экологи		+
6	Хими		+
7	Геодези		+
8	Цаг уур судлал		+
9	Ус судлал		+
10	Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ		+
11	Механик инженерчлэл		+
12	Газар зохион байгуулалт		+
13	Газрын кадастр		+
14	Усны барилга, байгууламж		+
15	Газар тариалангийн аж ахуй		+
16	Агрономи		+
17	Хөрс судлал, агрохими		+
18	Жимс ногооны аж ахуй		+
19	Ойн аж ахуй		+

Долоо. Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль

1	Нягтлан бодох бүртгэл		+
2	Менежмент	+	
3	Худалдаа		+
4	Эдийн засаг		+
5	Тэжээл, бэлчээр судлал		+
6	Байгаль хамгаалал		+
7	Мал аж ахуй		+

Хавсралт III

ХААИС-ийн ахисан түвшний хөтөлбөр, мэргэжлийн чиглэл

№	Индекс	Хөтөлбөрийн нэр	Магистрын хөтөлбөр	Докторын хөтөлбөр
Нэг. Мал эмнэлгийн сургууль				
1	084101	Мал эмнэл зүй	+	+
2	084103	Мал, амьтны халдварт өвчин судлал	+	+
3	084104	Мал эмнэлгийн эм судлал	+	+
4	084106	Мал амьтны паразит өвчин судлал	+	+
5	084107	Мал эмнэлгийн ариун цэврийн хяналт үнэлгээ	+	
Хоёр. Мал аж ахуй биотехнологийн сургууль				
1	051202	Биотехнологи	+	+
2	081101	Мал аж ахуй	+	+
3	081102	Мал зүй	+	+
4	081103	Тэжээл, бэлчээр судлал	+	
5	081104	Мал амьтны гаралтай түүхий эд судлал	+	+
6	081105	Max, сүү судлал	+	
7	072103	Хүнсний чанар, аюулгүй байдал	+	
8	083101	Загас үржүүлэг, аж ахуй	+	+
Гурав. Инженер технологийн сургууль				
1	071310	Цахилгаан хангамж	+	
2	071501	Механик инженерчлэл	+	+
3	071504	Машин механизмын ашиглалт	+	+
4	071512	Газар тариалангийн усжуулалтын тоног төхөөрөмж хийц	+	
5	072104	Хүнс үйлдвэрлэлийн технологи	+	
Дөрөв. Агроэкологийн сургууль				
1	081108	Газар тариалангийн аж ахуй	+	
2	081109	Агрономи	+	+
3	081112	Хөрс судлал, агрохими	+	+
4	081113	Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн хяналт үнэлгээ	+	
5	081201	Жимс ногооны аж ахуй	+	+
6	082101	Ойн аж ахуй	+	
7	052101	Экологи	+	
8	052202	Байгаль хамгаалал	+	
9	071202	Бэлчээр хамгаалал, нөхөн сэргээлт	+	
10	071203	Хүрээлэн буй орчны хяналт үнэлгээ	+	
11	071204	Экологийн технологи	+	
12	073101	Газар зохион байгуулалт	+	+
13	073102	Газрын үнэлгээ	+	

14	073103	Газрын кадастр	+	
15	073106	Ландшафтын архитектур	+	
16	088802	Уламжлалт анагаах ухааны эмийн ургамал судлал	+	
17	081110	Усалгаатай газар тариалангийн агрономи	+	
18	103906	Экологийн аюулгүй байдал	+	

Тав. Эдийн засаг бизнесийн сургууль

1	031101	Эдийн засаг*	+	+
2	041101	Нягтлан бодох бүртгэл	+	
3	041302	Үйлдвэрлэлийн менежмент	+	
4	041301	Бизнесийн удирдлага	+	+
5	041401	Маркетинг	+	
6	048802	Бизнес шинжлэл, загварчлал	+	
7	103905	Эдийн засгийн аюулгүй байдал	+	

Зургаа. Хэрэглээний шинжлэх ухааны сургууль

1	061302	Программ хангамж	+	
2	061303	Мэдээллийн систем	+	
3	071103	Химийн боловсруулалтын технологи	+	
4	101501	Аялал жуулчлал	+	
5	081114	Ургамлын нөөц биоүйлдвэрлэл	+	
6	053202	Газарзүйн мэдээллийн систем	+	

Долоо. Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Дархан–Уул аймаг дахь салбар сургууль

1	041301	Бизнесийн удирдлага	+	
2	052102	Хүрээлэн буй орчин судлал	+	
3	053210	Цаг уур судлал	+	
4	053211	Үс судлал	+	
5	071201	Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл	+	
6	073101	Газар зохион байгуулалт	+	
7	081109	Агрономи	+	
8	081111	Селекци, үрийн аж ахуй	+	+
9	041302	Үйлдвэрлэлийн менежмент	+	
10	081110	Усалгаатай газар тариалангийн агрономи	+	

Найм. Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль

1	041101	Нягтлан бодох бүртгэл	+	
2	081101	Мал аж ахуй	+	
3	081103	Тэжээл, бэлчээр судлал	+	
4	031101	Эдийн засаг	+	
5	041301	Бизнесийн удирдлага	+	

МАЛ ЭМНЭЛГИЙН СУРГУУЛЬ

“

Дэлхий нийтэд хүнсний аюулгүй байдлыг хангах замаар нийтийн эрүүл мэндийг хамгаалах асуудалд малын эмч мэргэжилтэн тэргүүлэх үүрэгтэйгээр оролцож байна. ”

Олон улсын жишигт ойрсон, үндэсний онцлогийг шингээсэн сургалтын хөтөлбөрөөр үр дүнд суурилсан сургалт явуулж, орчин үеийн ажил олгогчдын эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн малын их эмч мэргэжилтэнг бэлтгэнэ.

МАЛЫН ИХ ЭМЧ

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Мал эмнэлгийн бүх шатны нэгжийг удирдах, зохион байгуулах
- Хувийн хэвшлийн мал эмнэлэг байгуулж, ажил үйлчилгээ явуулах
- Малын эмийн сан байгуулж, ажил үйлчилгээ явуулах
- Эрхтэн тогтолцоонд гарсан өөрчлөлтийг бичил, үлэмж бүтцийн түвшинд ялган таних
- Мал, амьтанд тохиолддог бүх төрлийн өвчин эмгэгийг оношлох, эмчлэх, сэргийлэх, тэмцэх, тандан судлах
- Мал, амьтдыг химиийн бодис, хүнд метал, хорт ургамлын гаралтай хордолгоос сэргийлэх, оношлох, эмчлэх, хүнсний хордолго, халдвартын шалтгааныг тогтоох, шинжилгээ хийх, үнэлгээ өгөх, баталгаажуулах
- Малын эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдлын талаарх хууль, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлэх, хянах, мэргэжлийн ёс зүйн хэмжээг даган мөрдөх гэх мэт

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Төрийн ба хувийн хэвшлийн мал эмнэлгийн анхан шатны нэгжид малын эмч
- Улс, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн мал эмнэлгийн газар, хэлтэст малын эмч
- Улс, аймаг, нийслэл, сум дүүргийн мал эмнэлгийн лабораторийн шинжлэгч эмч
- Хүнсний үйлдвэр, зах, худалдааны төвд шинжлэгч эмч
- Төрийн ба хувийн хэвшлийн малын эм бэлдмэл, био үйлдвэр, эмийн санд эмч мэргэжилтэн
- Хил, гааль, гүний хяналтын байгууллага болон мэргэжлийн хяналтын бүх шатны байгууллагад байцаагч эмч
- Адууны болон жижиг амьтны чиглэлийн эмнэлэгт эмчлэгч эмч
- Мал эмнэлгийн сургалт, эрдэм шинжилгээний байгууллагад ажилтан, судлаач, багш
- Хилийн цэрэг, Батлан хамгаалах яам, Цагдаагийн байгууллагад малын эмч
- Нийтийн эрүүл мэндийн салбарт зооноз судлаач, эпидемиологич
- Хүнсний сүлжээнд хүнсний аюулгүй байдлын мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Манай оронд сүүлийн жилүүдэд малын тоо эрчимтэй ёссэн, хотжилт өргөн хүрээтэй болсонтой холбоотойгоор мал эмнэлгийн ажил үйлчилгээний төрлүүд нэмэгдэж, үйлдвэрлэлд ажиллах малын эмч мэргэжилтний эрэлт хэрэгцээ жилээс жилд ёссөөр байна.

Элсэлтийн өрөхийн шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

МАЛ АЖ АХҮЙ, БИОТЕХНОЛОГИЙН СУРГУУЛЬ

“Шинжлэх ухааны мэдлэгт суурилсан сургалт-судалгаа-инновацийг хослуулан хөгжүүлэх, нийгмийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн, хөрвөх чадвартай мэргэжилтэн, судлаач бэлтгэнэ. **”**

ҮНЭТ ЗҮЙЛС

- Сургалт судалгааг эрхэмлэсэн оюунлаг бүтээлч, хариуцлагатай, эвсэг хамт олон
- Сургалт судалгааны таатай орчин, мэдлэгт суурилсан инноваци
- Сурч боловсрох, судалгаа хийх чин эрмэлзэлтэй, ёс зүйтэй оюутан
- Дэлхийн чиг хандлага, хөгжлийг эрхэмлэгч зөв удирдлага
- Хөгжлийг түүчээлэгч мэргэжилтэн
- Багш оюутны эрдмийн нэгдэл
- Гадаад ба дотоодын их дээд сургуулийн ижил мэргэжлийн багш эрдэмтэн, судлаачид
- Шинжлэх ухаанд суурилсан бизнес эрхлэгч түншүүд

300 ИНЖЕНЕР ТЕХНОЛОГИ /МАЛ ЗҮЙЧ/

Мал аж ахуйн мэргэжлийн онол арга зүйг төгс эзэмшсэн, зах зээлийн нөхцөлд өрсөлдөх чадвартай, ёс суртахууны зөв төлөвшилтэй, эх орны болон олон улсын зах зээлийн эрэлт шаардлагад нийцсэн мэдлэг, чадвар, дадал эзэмшинэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Мал, амьтны үргүүлэг, селекци, нөхөн үйлдвэрлэлийн ажлыг төлөвлөх, чиглэлийг тогтоох, хөтлөн явуулах;
- Шинэ үүлдээр, омог, хэвшлийн мал буй болгох, үүлдээрлэг байдал, ашиг шимт чанарыг сайжруулах;
- Мал, амьтны арчилгага, маллагаа, тэжээллэгтэй холбоотой асуудлыг удирдан зохион байгуулах, төлөвлөх, дүн шинжилгээ хийх;
- Мал, амьтны бүртгэл мэдээллийн системийг олон улсын шаардлагад нийцүүлэн хөтлөн явуулах, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн ажилд үнэлгээ өгөх, дүн шинжилгээ хийх;
- Мал, амьтны гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүн чанарыг сайжруулах, технологи, менежмент, маркетингийн асуудлыг зохион байгуулах.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Улс, аймгийн хөдөө аж ахуйн газар, сумын хөдөө аж ахуйн тасагт удирдах ажилтан, мэргэжилтэн
- Мал үргүүлэг, технологийн нэгжид удирдах ажилтан, мэргэжилтэн
- Мал аж ахуй эрхэлсэн аж ахуйн нэгжид технологич, зохион байгууллагч
- Эрдэм шинжилгээний байгууллага, олон улсын болон үндэсний төсөл хөтөлбөрт судлаач, мэргэжилтэн
- Аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагад зөвлөх, мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ, ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Малын генетик нөөцийн хууль 2019 оноос эхлэн хэрэгжсэнтэй холбогдон орон нутагт Хөдөө аж ахуйн тасаг шинээр бий болж түүнд ажиллах дээд боловсролтой мэргэжилтэн дутагдалтай байна. Монгол улсад эрэлттэй 40 мэргэжилд 300-инженер, технологи мэргэжлийн хөтөлбөр багтаж байгаа юм.

Элсэлтийн өрөхийн шалгалт өгөх хичээл:

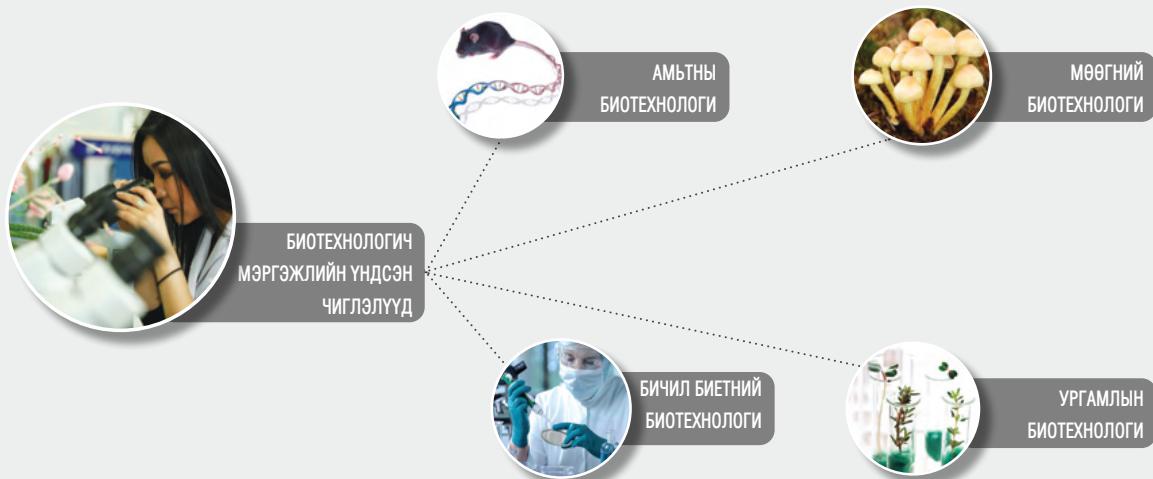
Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БИОТЕХНОЛОГИ

Хүнс, тэжээлийн зориулалтаар ашиглах мал, амьтад, хүнсний ба эмийн мөөг, хүнс, тэжээлийн таримал ургамал, ашигтай микроорганизмыг өсгөн үржүүлэх, эрхтэн, эд, эс, молекулын түвшинд явуулах, сайжруулах, зохион бүтээх, тэдгээрийн генийн санг хадгалах, хамгаалах, хөдөө аж ахуйн болон бусад төрлийн үйлдвэрлэлээс гарч байгаа дайвар, хаягдал бүтээгдэхүүнийг биологийн аргаар боловсруулах, хувиргах замаар дахин боловсруулах, байгаль орчныг хамгаалах, цэвэршуулэх асуудлуудыг шийдвэрлэх мэдлэг, чадвартай болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Ашигтай микроорганизмын үйлдвэрлэлийн омгийг ялган тодорхойлж, ферментерт өсгөж ургуулан, зорилгот бүтээгдэхүүнийг (уураг, амин хүчил, витамин, антибиотик, биологийн бордоо, эм, вакцин, ургамал хамгаалах бэлдмэл) гарган авах талаар мэдлэг ур чадвар эзэмшинэ.
- Исэлтийн процессыг ашиглан төрөл бүрийн бүтээгдэхүүн (шар айраг, дарс, спирт, хүнсний хүчил, пробиотик, пребиотик, тараг, айраг, хоормог, бяслаг) үйлдвэрлэх талаар мэдлэг эзэмшинэ.
- Ховор, нэн ховор, ган, хүйтэн, өвчин хортонд тэсвэртэй эмийн ургамлыг *In vitro*-д зохиомол тэжээлт орчинд ургуулж, хуруу шилний ургамланцрыг хөрсөнд шилжүүлэн суулгах, мэдлэг ур чадвар эзэмшинэ.
- Мал, амьтны цэвэр үүлдрийн үржүүлэг, эрлийзжүүлгийн аргыг ашиглан ашиг шимийг нэмэгдүүлэх, амьтдын эхсийг эхсийн бүтцээр нь ялгаж таних, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн салбарт хээлтүүлэг нийлүүлгийн ажлыг зохион байгуулах төрөл бүрийн хээлтэгч мал амьтныг зохиомлоор үрлэх дадал эзэмшинэ.
- Хүнсний болон эмчилгээний мөөгний цэвэр өсгөвөр гарган авах, *In vitro*-д өсгөвөрлөх, селекци хийх, үржүүлж олшруулах, тодорхойлох, биобүтээгдэхүүн гарган авах технологиудыг бий болгох мэдлэг ур чадвар эзэмшинэ.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ АЛБАН ТУШААЛ

ХАА-н биотехнологи мэргэжлийн ажлын байрны хүрээ маш өргөн бөгөөд Биокомбинат, эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгүүд, оношилгооны лабораториуд, хүнсний үйлдвэрүүд болон “Биотехнологи” дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад шинээр байгуулагдах биотехнологийн судалгаа, сургалтын лабораториуд, шинэ үеийн биотехнологийн бүтээгдхүүний үйлдвэрлэлд шаардлагатай үндэсний мэргшсэн боловсон хүчинээр хангах эрхэм зорилгыг манай хамт олон тавин ажиллаж байна. Үүнд: Хүнсний үйлдвэрүүдэд иsgэлтийн технологич, Хүнс, эмийн үйлдвэрүүдэд Микробиологич, Технологич, Хүнсний биотехнологич, Эрүүл ахуйч, Орон нутгийн ХАА-н тасагт үргжлийн мэргэжилтэн, Удмын сангийн мэргэжилтэн, Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ажилтан, Генетич, Багш, Судлаач, Шинжээч, Мэргэжлийн хяналтын лабораториудад Шалгагч, Лаборант,

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИН ХАНДЛАГА

Монгол Улсын Засгийн газраас холбогдох яам, агентлаг, газруудаараа дамжуулан судалгаа авсны үр дүнд эрэлт ихтэй 20 мэргэжлийг тоонд биотехнологи мэргэжил ордог.

Дэвшилтэт технологиудаас биотехнологийг манай оронд хөгжүүлэх боломжтой гэж үзэн шинжлэх ухаан технологийн тэргүүлэх чиглэл болгон тунхаглаж, биотехнологийн судалгаа, үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэн хөгжүүлэх, түүний ололтыг үр ашигтай ашиглах, олон улсын жишигт хүргэхэд төр засгаас анхаарал тавьж, биотехнологийн тухай тусгасан тусгай бүлэг бүхий олон чухал баримт бичгүүдээр баталгаажуулсан байна.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ТАВААР СУДЛАЛ

Мал, амьтны мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур болон дайвар түүхий эдийн шинж чанарыг судлах, үнэлэх, түүгээр хүн ба байгаль орчинд зэлтэй экотехнологиор бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх технологи боловсруулах, хяналт тавих, эцсийн бүтээгдэхүүний чанар шалгагч технологич болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Мал, амьтны гаралтай түүхий эдийн анхан шатны төрдөлтийн технологийг эзэмших
- Ноос, арьс, шир, үслэгийн таваарын шинж чанарыг тодорхойлох, экотехнологиор боловсруулах, технологийн горимыг тогтоох, технологи ажиллагаанд хяналт тавих
- Түүхий болон боловсруулсан ноос ноолуур, арьс шир, үслэг эдлэлийн чанарын үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох.
- Үндэсний болон олон улсын стандартыг үйлдвэрлэл ба хяналтын үйл ажиллагаанд хэрэглэх
- Түүхий эд материал, сав, баглаа, боодлын чанар, нэр төрлийг сайжруулах, шинээр зардал багатай түүхий эд материалыг гарган авах, уламжлалт түүхий эдээр шинэ материал үйлдвэрлэх
- ХАА-н гаралтай барааны чанарын баталгаажуулалт хийх, стандарт боловсруулах, нэвтрүүлэх, мөрдөх
- ХАА-н гаралтай бараа түүхий эдийг экспортод гаргах, гаалийн бүрдүүлэлт хийх, чанарын шалгалт хийх ажлыг зохион байгуулах, хадгалалт, тээвэр, логистикийн асуудлыг зохион байгуулах
- Мал амьтны гаралтай түүхий эдийг боловсруулах технологийн дамжуулгуудад хяналт тавих, бүтээгдэхүүнд чанарын үнэлгээ хийх
- Мал аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүнийг байгаль орчинд халгүй эко технологийн аргаар боловсруулах чадвар эзэмших

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Аймаг, орон нутгатай МАА-н газрын мэргэжилтэн, түүхий эдийн чанар шалгагч
- Сум орон нутаг, аймаг нийслэлийн хүнс, хөдөө аж ахуйн газарт мэргэжилтэн, ХАА-н үйлдвэрлэл хариуцсан мэргэжилтэн
- Хилийн ба Мэргэжлийн хяналтын газарт мэргэжилтэн

Элсэлтийн өрөнхий шалгалаатай хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

- Эрдэм шинжилгээний ажилтан, багш
- ХАА-н гаралтай бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэр, аж ахуйн газарт түүхий эдийн хангамжийн менежер
- Гүйцэтгэн боловсруулах үйлдвэрийн давхар хяналтын шалгагч
- Арьс шир болон ноос, ноолуурын сорилтын лабораторийн эрхлэгч, чанар шалгагч,
- Арьс шир боловсруулах ба ноолуурын үйлдвэрийн гүйцэтгэн боловсруулах хэлтэст чанар баталгаажуулалтын мэргэжилтэн, боловсруулах хэлтэст давхар хяналт ба барааны баталгаажуулалтын мэргэжилтэн
- Бизнес эрхлэгч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Өнөөдөр дэлхий нийтээр бэлчээрийн маллагаатай малын органик бүтээгдэхүүнийг сонирхолтой иксэж, эрэлт ихтэй болжээ. Монгол улсын Алсын хараа 2050 хөтөлбөрт байнгын нөхөн сэргээгддэг малын гаралтай түүхий эдийн чанарыг алдагдуулахгүйгээр бэлтгэн нийлүүлэх, ногоон ба эко технологиор боловсруулж, экспортын чиглэлтэй олон нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжихээр тусгагдсан байна. Сүүлийн үед МУ-ын Засгийн газраас уургийн үнэт түүхий эд болох арьс ширийг бүрэн ашиглах чиглэлээр ажилласчадварлаг мэргэжилтэнгээ бэлтгэхэд анхаарч байна. 2028 он хүртэл ажлын байрны эрэлт хэрэгцээ нь хамгийн хурдацтай хөгжиж буй салбарын нэг бол ноос ноолууран бүтээгдэхүүн боловсруулах салбар болж байгаа бөгөөд ноос ноолуурын үйлдвэрлэл нь нөхөн сэргээгдэж, урган төлждөг цагаан алт хэмээн нэрлэгдэж байна. Иймээс ноос ноолуурын чиглэлээр мэргэшсэн ур чадвартай мэргэжилтний эрэлт хэрэгцээ улам өсөн нэмэгдэж байна.

БАРАА ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ТЕХНОЛОГИ

Энэхүү хөтөлбөрөөр хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг чанараар нь ангилан ялгах, боловсруулах, ХАА-н биржээр зах зээлд худалдан борлуулах технологийг эзэмшсэн мэргэжилтэн бэлтгэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

Мал, амьтны гаралтай түүхий эдийн ангилалт болон бараанд чанарын тэмдэг, хаяг, шошголот хийх, сертификатжуулах, зах зээлийн эргэлтэнд оруулах менежмент, маркетингийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах ур чадвар дадлыг эзэмшсэн, туршилт судалгаанд үндсэлсэн технологийн ололтыг нэвтрүүлэх, үйлдвэрлэл үйлчилгээний үйл ажиллагаанд хяналт тавих, удирдан зохион байгуулах, манлайлах, зөвлөх, чадвартай болно.

- Бараа түүхий эдийг шинж чанараар нь ангилан ялгах
- Биржийн худалдаа арилжаа хийх
- Зах зээлийн судалгаа хийх
- Эрдэм шинжилгээний туршилт судалгаа хийх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хөнгөн үйлдвэрүүдэд технологич, мэргэжилтэн, орон нутгийн үйлдвэр аж ахуйн газарт удирдан зохион байгуулах чиглэлүүдээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна өөрийн гарааны бизнесийг эхлүүлэн хөгжүүлж ажиллах бүрэн боломжтой.

- ХАА-н биржэд мэргэжилтэн, брокер, судлаач
- ХАА-н биржийн итгэмжлэгдсэн агуулах, лабораторид

МЭРГЭЖИЛТЭН

- Аймаг, орон нутгатай Хүнс ХАА-н газар мэргэжилтэн
- Арьс шир, ноос ноолуур боловсруулах үйлдвэрт технологич, чанар шалгагч
- ХАА-н гаралтай бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэрүүдэд технологич, чанар шалгагч
- ЭШ судалгааны байгууллага, хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Хил гааль, мэргэжлийн хяналтын байгууллагад байцаагч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Монгол улсын эдийн засгийн үндсэн салбар болсон МАА-н гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүн, байгалийн баялагийг ашиглах, бэлтгэн нийлүүлэх сүлжээ бий болго, чанартай түүхий эдээр хүнсний болон хөнгөн үйлдвэрүүдийг хангах, импортыг орлох, экспортын баримжаатай үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, үйлдвэрлэл дагасан худалдааг хөгжүүлэх нь чухал байна. Үйлдвэрүүдийг орчин үеийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх, үйлдвэрлэлд шинэ дэвшилтэй технологи, инновацийг нэвтрүүлэх, нутагшуулах технологи болон менежментийг эзэмшсэн мэргэшсэн боловсон хучний эрэлт хэрэгцээ ессөөр байна.

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

МАХ СҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

Мах, сүү үйлдвэрлэлийн технологи хөтөлбөр нь мал амьтны гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг ашиглах, боловсруулсан болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, шинэ дэвшилтэй технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний чанар стандартыг үнэлэх шинжилгээ хийх, эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах ажлыг удирдан зохион байгуулах чадвартай нийгмийн эрэлт хэрэгцээнд нэн шаардлагатай байгаа мэргэжилтэнг бэлтгэхдэд чиглэгдсэн.

МЭРГЭЖЛИЙН ҮР ЧАДВАР

- Мал амьтны гаралтай түүхий эд, дайвар бүтээгдэхүүнийг ашиглах анхан шатны боловсруулалт хийх, түүнийг удирдан зохион байгуулах.
- Мах, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, боловсруулах технологийг эзэмшиж, тэдгээрийн бүрэлдэхүүн шинж чанарыг тодорхойлох, чанарын хяналт тавих.
- Үйлдвэрлэлийн салбарт харилцааны болон хувь хүний хувьд манлайлах, багаар хамtran ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэх, шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвар эзэмших
- Туршилт судалгааны ажил хийх, орчин үеийн лабораторийн багаж, тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглан бүрэн болон хагас боловсруулсан мах, сүүн бүтээгдэхүүний чанарын үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох.
- Бизнесийн мэдээ баримтанд дүн шинжилгээ хийх, уялдаа холбоог тогтоох, тоон болон чанарын аргуудыг ашиглах, шийдэх арга замыг зөв тодорхойлох, зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн үйлдвэрлэл явуулах, бизнес эрхлэх чадвартай болно.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Хүнсний үйлдвэрт цехийн мастер, технологич
- Эрдэм шинжилгээний болон боловсролын байгууллагад судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан, багш
- Нийслэл, аймаг, сумын Хөдөө аж ахуйн газар мэргэжилтэн
- Хүнсний үйлдвэрт эрүүл ахуйч, лаборант гэх мэт

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Мал аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ХАА-н салбарын орчин үеийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцсэн чадварлаг мэргэшсэн боловсон хүчин шаардлагатай байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЧАНАР, ЭРҮҮЛ АХҮЙН ҮНЭЛГЭЭ

“Чадварлаг мэргэжилтэн-Цэвэр орчин-Аюулгүй бүтээгдэхүүн-Тогтвортой хяналт-Эрүүл хүн ам”

Хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийн түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанарт болон хүн амын хүнсний хэрэглээний аюулгүй байдалд үнэлгээ өгөх, хяналт тавих чадвартай мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнд чанар, эрүүл ахуйн үнэлгээ өгөх;
- Хүнс үйлдвэрлэлийн технологи, хадгалалт, тээвэрлэлт, худалдаалах явцад үнэлгээ өгөх, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын горимыг хангах үйл ажиллагааг зохион байгуулах, зөрчлийг запруулах;
- Мал, амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд чанар, эрүүл ахуйн үнэлгээ өгөх;
- Хүний бие махбодод агаарын бохирдол, хог хаягдал, хүнсний аюулгүй байдал, орчны цэвэрлэгээ, ариутгал зэрэг хүчин зүйлээс шалтгаалан үүсэх төрөл бүрийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах;
- Хүнсний аюулгүй байдлын чиглэлийн бодлого боловсруулах;
- Холбогдох хууль, эрх зүйн мэдлэг эзэмших, мэргэжлийн үйл ажиллагаанд ашиглах

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Мэргэжлийн хяналтын газар, Хилийн мэргэжлийн хяналтын албанад байцаагч
- Улс, аймаг, орон нутгийн төр захирагааны байгууллагад хүнсний аюулгүй байдал хариуцсан мэргэжилтэн
- Хөнгөн ба хүнсний үйлдвэр, хүнсний зах, худалдааны төвүүдэд эрүүл ахуйч
- Хүнсний бүтээгдэхүүний магадлан шинжилгээний лабораторийт шинжээч
- Хүнсний эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын байцаагч
- Ажлын байрны аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн байцаагч
- Мэргэжлийн эрдэм шинжилгээний болон сургалтын байгууллагад судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан, багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Хүнсний аюулгүй байдал нь үндэсний аюулгүй байдлын нэг салшгүй чухал хэсэг бөгөөд хүн амаа аюулгүй, чанартай хүнсээр хангах нь аливаа улс орны төрийн үндсэн чиг үүрэг байдаг. Иймд ХАА-н бүтээгдэхүүний чанар, эрүүл ахуйд хяналт тавих байцаагч мэргэжлийн хэрэгцээ, шаардлага байнга өсөн нэмэгдэх болно. Түүчлэн Хүнсний аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор Засгийн газраас баталсан “Эрүүл хүнс-Эрүүл Монгол хүн” үндэсний хөтөлбөрийн /2019–2023/ нэг зорилт нь “Хүнсний аюулгүй байдлыг хангах бүтэц, зохион байгуулалтын оновчтой тогтолцоог бүрдүүлэх, салбарын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх” юм. Аюулгүй, экологийн цэвэр хүнс хэрэглэх дэлхий нийтийн чиг хандлагад нийцүүлэн тэдгээрт хяналт тавих, үнэлгээ өгөх үйл ажиллагаа одоо үед ч, цаашид ч тасралтгүй хийгдэх болно.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАЙ ГАЗАР НУТАГ, ЗЭРЛЭГ АН АМЬТНЫ МЕНЕЖМЕНТ

“Биологийн нөөц баялаг, зэрлэг ан амьтны менежментийг удирдах мэргэжил”

Зэрлэг ан амьтад нь биологийн нөөц баялгийн чухал бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Ан амьтад болон биологийн бусад нөөц баялгийн оновчтой менежментийг хангахын тулд судалгаа хийх, менежмент, бодлого боловсруулах чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэхэд энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Байгаль хамгаалах төлөвшилтэй, харилцаа болон хувь хүний манлайлах, баагаар хоршин ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэх, зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвартай суралцана.
- Мэдээллийн технологи ашиглан өгөгдөл, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, шинээр гарч буй мэдээллийн технологийг бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах гадаад хэл, техник сэргэлгээний ур чадвар эзэмшинэ.
- Биологи, хими, экологи зэрэг суурь шинжлэх ухаануудын үндсэноол, зарчим, зүйтогтолуудыг судалгаа шинжилгээний ажилд бүтээлчээр ашиглах ур чадвар эзэмшин.
- Агуурын амьтдын ангилал зүй, популяцийн бүтэц, үргэлжийн биологи, экологи, тархац байршилт, агуурын нөөцийг судлах, зэрлэг ан амьтдын ашиглалтын нөөцийг ШУ-ны үндэслэлтэй тогтоох, орон нутгийн хэмжээнд агуур зохион байгуулалтын төлөвлөрт хийх ур чадвар эзэмшин.
- Зэрлэг ан амьтдыг хамгаалах шаардлага, хамгаалалтын арга хэмжээний хлэбэрүүд, холбогдох эрх зүйн орчин, байгалийн нөөцийн оновчтой менежмент, ТХГН-ийн менежментэд суралцана.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Мэргэжилтэн: Улс, аймаг, хот, сум орон нутгийн байгаль орчны газар болон улсын тусгай хамгааллтай газар нутагт зэрлэг ан амьтан хариуцсан мэргэжилтэн, байгаль орчны байцаагч

Хяналтын байцаагч: Улс орон нутгийн мэргэжлийн хяналтын газар, хил гаалийн алба нэгжид байгаль орчин, зэрлэг ан амьтан хариуцсан улсын байцаагч

Менежер, судлаач: Агуурын бүс нутаг хариуцсан байгаль орчны үнэлгээ шийх, аялал жуулчлал үйлчилгээ зохион байгуулдаг компаниудад амьтан судлаач, агуур зохион байгуулалт хариуцсан судлаач –менежер

Биологич–зэрлэг ан амьтны менежер: Эрдэм шинжилгээний байгууллагуудад биологич, агуур зүйч, уул уурхайн компаниудад зэрлэг ан амьтан хариуцсан менежер

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИН ХАНДЛАГА

Биологи–агнуур зүйч (wildlife biology) нь дэлхийн хөгжилтэй улс орнуудад хөрвөх чадвартай, эрэлт хэрэгцээ ихтэй мэргэжил бөгөөд манай улсын агуур зохион байгуулдаг компаниуд, мөн түүнчлэн хариуцлагатай уул уурхайн компаниудад өндөр ур чадвартай энэ чиглэлийн мэргэжилтэн дутагдалтай байна. Манай төгсөгчдөөс улсын тусгай хамгааллтай газар, мэргэжлийн хяналт, эрдэм шинжилгээний хүрээлэнд олон хүн амжилттай ажиллаж байгаа бөгөөд эдгээр ажлын байруудын эрэлт хэрэгцээ тогтвортой байдаг.

ЗАГАС ҮРЖҮҮЛЭГ, ТЕХНОЛОГИЧ

Байгалийн загасны нөөцийг тогтоох, үржүүлэх, хамгаалах, нөхөн сэргээх, агуурын менежментийг төлөвлөх, харилцан адилгүй хүчин чадал, төлөвлөлт, систем бүхий загасны аж ахуйг бүх шатны мэдлэгээр ханган, удирдан зохион байгуулах, мэргэжлийн түвшинд хөтлөн явуулах өргөн мэдлэгтэй боловсон хүчин бэлтгэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Загасны нөөцийг тогтоох, загас агуур зохион байгуулах, хяналт тавих
- Ховор, ховордсон зүйл загасыг хамгаалах, үржүүлэх, нөхөн сэргээх
- Загасны өвчин, эмгэгийг оношлох, эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх
- Загас үржүүлэх, загасны аж ахуйн бүтэц, зохион байгуулалтыг төлөвлөх, удирдан явуулах
- Усны чанарын үнэлгээ хийх, хяналт тавих
- Загасчлал, аялал жуулчлал зохион байгуулах, хөтлөн явуулах
- Загас, загасан бүтээгдэхүүнийг боловсруулах, эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ хийх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Агуурын ач холбогдол бүхий загасыг шилж сонгох, амьдрах чадвар сайтай шинэ төрөл зүйлийг гаргах, загасны аж ахуйд үржүүлэг, селекци, тэжээллэг хийх, өвчин эмгэгийг оношлох, сэргийлэх, загасан бүтээгдэхүүн боловсруулах зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэн, загасны аж ахуйг удирдан жолоодх боломжтой.

- Цөөрмийн загасны аж ахуйн менежер
- Загасны экологи, биологи, нөөц судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Улс, аймаг, орон нутгийн төр захиргааны болон төрийн бус байгууллагад мэргэжилтэн
- Мэргэжлийн хяналтын байгууллагад байцаагч
- Загас, загасан бүтээгдэхүүн боловсруулах технологич, эрүүл ахуйч
- Байгалийн аялал жуулчлалын хөтөч, зохион байгуулагч
- Биологи, амьтан судалын багш
- Олон улсын болон дотоодын төсөл хөтөлбөрт судлаач, мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Монгол улсын засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрт хүн амын хүнсний бүтээгдэхүүний чанарыг сайдруулж, нэр төрлийг олшируулах, нэн ялангуяа загас, загасан бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлэхээр тусгасан байдаг. Иймд манай улсад орчин үеийн хэрэгцээ шаардлагыг хангасан загасны аж ахуй хөгжүүлэх, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй загас агуулж загасан бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэглээг хангах, улмаар загас үржүүлэх, агуурын загасны нөөцийг хамгаалах, нэмэгдүүлэх шаардлага зайлшгүй гарч байна. Иймээс Хөдөө аж ахуйн туслах салбарт загас үржүүлэг технологич мэргэжлийн боловсон хүчний эрэлт хэрэгцээ жилээс жилд өсөн нэмэгдэж байна.

Элсэлтийн ерөнхий шалгагт ёгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын тух, Нийгэм судлал

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ХИМИ ТЕХНОЛОГИ

“ХАА-н бүтээгдэхүүний хими- технологич нь хөрвөх чадвартай химич, шинжээч, технологич юм”. Манай хими технологичд нь ХАА-н гаралтай түүхий эд (мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, жимс, ногоо, ургамал, үр тариа гэх мэт)-ийг боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх үеийн чанар, аюулгүй байдлыг хангасан үйлдвэрлэлийн технологийг мөрдөх, шинэчлэх, эко бүтээгдэхүүн гаргах, эко-үйлдвэрлэл явуулах, үйлдвэрлэлийн дайвар болон хаягдал бүтээгдэхүүнийг химийн болон биотехнологийн аргаар боловсруулан хоргүйжүүлэх, улмаар шинэ нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг бий болгох, байгаль орчинд эзлтэй технологийг нэвтрүүлэх, үнэлгээ өгөх чадвартай мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- ХАА-н гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүн болох мах, сүү, үр тариа, хүнсний ногоо, арьс шир ноос ноолуур үйлдвэрлэх, боловсруулах технологийн процессыг хянах, тохируулах, шинэчлэх
- ХАА-н гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд химийн болон микробиологийн шинжилгээ хийх
- ХАА-н гаралтай түүхий эдийг химийн болон биотехнологийн аргаар боловсруулах
- Амьтан, ургамлын гаралтай ХАА-н түүхий эд, бүтээгдэхүүнд чанар, эрүүл ахуйн шинжилгээ хийх, үнэлгээ өгөх
- ХАА-н химийн бүтээгдэхүүн болох ургамал хамгааллын бодис, бордоо, малын тэжээлийн нэмэлт, үйлдвэрлэх, үлдэгдлийг тодорхойлох
- ХАА-н гаралтай, байгаль орчинд эзлтэй шинэ бүтээгдэхүүн гаргах, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, төсөл боловсруулах.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- “Сүү” ХК, “Талх чихэр”, “АПУ”, “Max импекс”, “Говь”, “Дархан нэхий” зэрэг ХАА-н гаралтай түүхий эд боловсруулдаг үйлдвэрүүдэд болон нүүрс, алт, зэс, жонш, нефть гэх мэт ашигт малтмал олборлох салбаруудад технологич, инженер, химич шинжээч, чанар шалгачаар ажилладаг
- Мэргэжлийн хяналтын алба болон хил гааль, аймаг, нийслэл, орон нутгийн стандарт хэмжилзүйн газарт байцаагч-химич, шинжээч-мэргэжилтэн, төрийн албан хаагч
- Эрдэм шинжилгээний байгууллага, их дээд сургууль, дунд сургуульд багш, судлаач
- Арьс шир, ноос, ноолуурын сорилтын лабораторийн эрхлэгч, чанар шалгагч,
- Арьс шир, ноолуурын үйлдвэрийн гүйцэтгэн боловсруулах хэлтэст чанар баталгаажуулалтын мэргэжилтэн, боловсруулах хэлтэст давхар хяналт ба барааны баталгаажуулалтын мэргэжилтэн
- Хувийн секторт үйлдвэрлэл бизнес эрхлэгчид,

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИН ХАНДЛАГА

Улс орны тусгаар тогтолцоог аюулгүй байдлын хамгийн чухал зүйл бол хүнс, хөнгөн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний хараат бус байдал юм. Химийн технологич мэргэжил нь хөдөлмөрийн зах зээлд дутагдалтай, нэн шаардлагатай 10 мэргэжлийн нэг юм. Монгол улс экологийн цэвэр түүхий эдийг эрүүл мэнд, байгаль орчинд халгүй технологиор боловсруулан үйлдвэрлэж эдийн засгaa солонгоруулах шаардлага гарч байгаа өнөө үед ч, хэтийн ирээдүйд ч химич –технологич мэргэжилтний хэрэгцээ шаардлага улам ихсэх болно.

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

БЭЛЧЭЭР ТЭЖЭЭЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

Тэжээл, бэлчээр судлалын чиглэлээр шинжлэх ухааны суурь, мэдлэгийг төрөл бурийн эх сурвалжаас авч нэгтгэн өөрийн арга туршлагатай хослуулан тухайн төлөв байдалд тохируулан бэлчээр, тэжээллэг, тэжээл үйлдвэрлэлийн менежментийг төлөвлөн хэрэгжүүлэх чадвартай мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Бэлчээрийн ургамлыг таних, түүний хөгжлийн зүй тогтол, хөдлөл зүйг бүтээлчээр ашиглах
- Бэлчээр хадландаа үнэлгээ өгөх, ашиглах, хамгаалах, нөхөн сэргээх, бэлчээрийн зураглал үйлдэх, бэлчээрийг зохион байгуулах төлөвлөх, хэрэгжүүлэх
- Таримал хадлан, бэлчээр бий болгох, ашиглах
- Төрөл бурийн тэжээл, тэжээлийн түүхий эдийг үнэлэх, нөөцийг илрүүлэх, тэжээл үйлдвэрлэх, ашиглах
- Мал амьтын тэжээллэгийг оновчтой зохион байгуулах
- Бэлчээр, тэжээлийн менежментийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, хянах

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ АЛБАН ТУШААЛ

- Төрийн захирагааны бүх шатны байгууллагад ХАА-н чиглэлээр мэргэжилтэн
- Орон нутагт ХАА-н түшмэл газрын даамал, газар зохион байгуулагч
- Төрийн бус болон хувийн хэвшлийн аж ахуйд бэлчээр тэжээлийн мэргэжилтэн, шинжээч
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Олон улсын төсөл хөтөлбөрт шинжээч, судлаач, зөвлөх
- Эрчимжсэн аж ахуйд малын тэжээлийн технологич
- Тэжээлийн үйлдвэр, цехдээр ерөнхий технологич, технологич
- Их дээд сургууль, коллежид багш, судлаач
- Бие даан ХАА-н салбарт бизнес эрхлэх

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИН ХАНДЛАГА

Дэлхийн өндөр хөгжилтэй орнуудын ихэнх нь малыг байран маллагааны хэв загварт шилжүүлэн шинжлэх ухааны багтаамж ихтэй технологи нэвтрүүлэн ашиглалтын үр өтөөжийг нэмэгдүүлж байна. Түүнчлэн Монгол улс үндэсний хөгжлийн цогц бодлогодоо “Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон бэлчээрийн малын удмын сан, тэсвэрт чанарыг хадгалж, ашиг шимиийг нэмэгдүүлэх, бэлчээрийн даацаад нийцсэн мал сүргийн тоо, төрлийн зохистой харьцааг бүрдүүлэх, бэлчээрийн газрын доройтлыг бууруулж, нөхөн сэргээн хэмээн онцгойлон заасан байна. Мөн Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөлөөс гаргасан Монголд хамгийн их эрэлт хэрэгтээтэй 40 мэргэжлийн жагсаалтанд бэлчээр тэжээлийн технологич мэргэжил багтсан байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт ёгех хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

МАЛ АЖ АХҮЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТ

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Улс, аймгийн хөдөө аж ахуйн газар, сумын хөдөө аж ахуйн тасагт удирдах ажилтан, мэргэжилтэн
- Мал үржүүлэг, технологийн нэгжид удирдах ажилтан, мэргэжилтэн
- Мал аж ахуй эрхэлсэн аж ахуйн нэгжид технологич, зохион байгуулагч
- Эрдэм шинжилгээний байгууллага, олон улсын болон үндэсний төсөл хөтөлбөрт судлаач, мэргэжилтэн
- Аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагад зөвлөх, мэргэжилтэн
- Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, биржийн зохицуулагч, менежер

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИН ХАНДЛАГА

Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн менежмент мэргэжлийн хэрэгцээ манай орны хөдөө аж ахуй, байгаль, нийгэм, эдийн засгийн бүхий л салбарт эрэлттэй байна. Мөн түүнчлэн Малын генетик нөөцийн хууль хэрэгжсэнтэй холбогдон орон нутагт Хөдөө аж ахуйн тасаг шинээр бий болж, түүнд ажиллах дээд боловсролтой мэргэжилтэн дутагдалтай байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичзэл:

Хичзэл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичзэл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

Монгол орны экологийн янз бүрийн бус нутагт өсгөн үржүүлж буй төрөл бүрийн мал амьтынmallагааны систем, өсгөн үржүүлэх арга, нөхөн үйлдвэрлэл, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн менежмент маркетинг, тэдгээрт эдийн засгийн дүн шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах мэдлэг, дадал чадварыг эзэмшишнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН ҮР ЧАДВАР

- Байгаль, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн өрөнхий зүй тогтол, тэдгээрийн өөр хоорондын харилцан шүтэлцээ, тогтвортой хөгжлийн мөн чанар, хөдөөгийн хөгжил, Монгол орны мал аж ахуйн өнөөгийн байдал, цаашдын тулгамдсан асуудлын талаар суурь мэдлэг эзэмшиш;
- Мал амьтын үржүүлэг, селекци, нөхөн үйлдвэрлэлийн ажлыг төлөвлөх, үнэлгээ өгөх, удирдан зохион байгуулах;
- Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эдийн засаг, менежмент, маркетингийн асуудлыг төлөвлөх, зохион байгуулах;
- Мал амьтын арчилгаа, маллагаа, тэжээллэгийн технологид үнэлгээ өгөх, боловсруулах, удирдан зохион байгуулах;
- Мал, тэжээвэр амьтдын фермийн аж ахуй байгуулах, техник эдийн засаг, технологийн үндэслэл гаргах, боловсруулах, зохион байгуулж, үр ашигтай ажиллуулах зэрэг мэдлэг чадвар эзэмшинэ.

МОРИН СПОРТЫН МЕНЕЖЕР

Морин спортыг шинжлэх ухааны нотолгоонд үндэслэж мэргэжлийн түвшинд удирдан зохион байгуулах мэргэжилтэн бэлтгэх

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Морин спортын клуб байгуулах, удирдах
- Морин спортын төв байгуулах, удирдах
- Морин спортын цогцолбор байгуулах, удирдах
- Уралдааныг хууль эрх зүйн хүрээнд зохион байгуулах, удирдах
- Олон улсын морин спорт зохион байгуулалтад оролцох, сурталчлах, тайлбарлах
- Морин спорт зохион байгуулахад шаардагдах төсөв, санхүүгийн төлөвлөгөө гаргах
- Морь унаачдыг эрсдлээс хамгаалах, зөвлөх
- МАА-н салбарын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, эдийн засгийн үр ашгийг тооцох
- Уяа сойлгод үнэлгээ хийх
- Адуунд нийтлэг тохиолддог халдварт, паразит, халдвартгүй, мэс заслын өвчнийг анагаах, сэргийлэх
- Спортын адууг хамгаалах, зөв боловсон харьцах, мэргэжлийн ёс зүйн хэм хэмжээг даган мөрдөх
- Спортын адууны чиглэлээр сургалт-судалгаа хийх, үр дүнг хэлэлцүүлэх
- Спортын адууны уяа сойлго, заслыг тохируулах, зөвлөх
- Спортын адууны арчилгааmallaga, тэжээллэгийг тохируулах, зөвлөх гэх мэт

МЭРГЭЖЛИЙН ОНЦЛОГ, ДАВУУ ТАЛ

Адууны аж ахуй эрхлэх, адууг арчлах, маллах, тэжээх, үржүүлэх, шинжих, шилэн сонгох, дасгал сургуулилт хийлгэх, уяа засал хийх, үнэлэх, шүдлэх, зүслэх, тоноглох, уралдуулах, уралдааны дараах арчилгаа нөхөн сэргээлт хийх, морин спорт зохион байгуулах, тайлбарлах, цоллох, унаачийг бэлтгэх, сонгох, аюулгүй байдлыг хангах цогц арга хэмжээг авч явуулах, мэргэжлийн ур чадварууд олгодгоороо бусад мэргэжлээс давуу талтай.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл, Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал, Ур чадвар /Морин спортын менежер/

ИНЖЕНЕР ТЕХНОЛОГИЙН СУРГУУЛЬ

“ Инженер, технологийн чиглэлээр сургалт– судалгаа– аж үйлдвэрлэлийг цогц хослуулж, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг хангахуйц чадварлаг мэргэжилтэн бэлтгэх. ”

ҮНЭТ ЗҮЙЛС

- Сургалтын таатай орчин, тохилог нөхцөл
- Хүнлэг, ёс зүйтэй, оюунлаг, бутээлч хамт олон
- Сурч боловсрох чин эрмэлзэлтэй, хүнлэг ёс зүйтэй оюутан
- Шударга, нээлттэй харилцаа
- Хариуцлага хулээх ёс зүйтэй удирдлага
- Ирээдүйг түүчээлэх мэргэжилтэн

МЕХАНИК ИНЖЕНЕР

АНУ-д төвтэй ABET байгууллагаар
Олон улсад магадлан итгэмжлэгдсэн

ХАА-н болон бусад салбарын үйлдвэрлэлийн техник, технологийн үйл ажиллагааг мэргэжлийн түвшинд зохион байгуулж, хэвийн ажиллагааг ханган, техникийг оновчтой ашиглах ур чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэх.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- ХАА-н үйлдвэрлэлийг автоматжуулах, механик системд ухаалаг төхөөрөмжийг угсарч үйлдвэрлэлийн бүтээмжийн нэмэгдүүлэх тоног төхөөрөмжийг зохион бүтээх.
- Газар тариалангийн үйлдэрлэлийн технологийг боловсруулах, удирдах, хяналт тавих
- Машины техникийн байдал, нөөцийг тогтоох, оношлогоо, техник сервисийн үйл ажиллагааг удирдах
- Хувь хүний болон харилцааны ур чадварыг хөгжүүлж өөртөө итгэлтэй болох
- Техникийн багт багийн ахлагч, идэвхтэй гишүүн байх
- Инженерийн хэрэглээний программыг ашиглах болон мэргэжлийн гадаад хэлээр харилцах

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- ХАА-н үйлдвэрлэлийн аж ахуйн нэгжид механик инженер
- Уул уурхайн болон хөнгөн үйлдвэрт засварын механик инженер
- Инженер техникийн болон удирдах ажилтан
- Их, дээд сургууль, MCYT, эрдэм шинжилгээний байгууллагад багш, судлаач, мэргэжилтэн (Шинжлэх ухаанч чадвар, логик сэтгэлгээнийхээ тусламжтайгаар асуудлыг шийдэх ба дүн шинжилгээ хийх)
- Төслийн багийн гишүүн, зохион бүтээгч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Аж үйлдвэрийн 4-р хувьсгалын нөлөөгөөр ХАА-н үйлдвэрлэлийн аж ахуйн нэгж, компани бүтээмж, бүтээгдэхүүний чанарыг дээшлүүлэх зорилгоор дэвшилтэд техник технологи өргөнөөр нэвтрүүлж байгаа нь мехатроникийн хэрэглээний ур чадвартай механик инженерийн эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэж байна. Ялангуяа газар тариалан, мал аж ахуйн ферм, уул уурхай компани нарийн хийцтэй машин, тоног төхөөрөмжийг ашиглаж байгаа нь ажлын чадварыг тогтвортой барих, техникийн байдлыг тандах, оношлох, саатал үүссэн үед ажлын чадварыг сэргээх ур чадвартай механик инженер шаардлагатай байна.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ЗОХИОН БҮТЭЭХ ИНЖЕНЕР

Машин тоног төхөөрөмж, техникийн эд ангийн инженерийн тооцоо, зураг төсөл боловсруулах, зохион бүтээх, турших, үйлдвэрлэх ажлыг гүйцэтгэх, зохион байгуулах; Машин тоног төхөөрөмж, техникийн тооцоо, зураг төсөл боловсруулах, зохион бүтээх, турших, үйлдвэрлэх ажлыг дүрэм, стандартыг мэддэг, бие даан гүйцэтгэх, шинэ тоног төхөөрөмж, эд анги, үйлдвэрлэлийн технологи боловсруулах, технологийн тоног төхөөрөмжийн засвар, оношлогоо, ашиглалт, техникийн үйлчилгээг гүйцэтгэх мэдлэг зээмшсэн, ажлын хамтрагч хэрэглэгчтэй ажил хэргийн харилцаа, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх ур чадвартай мэргэжилтэн бэлдэхэд сургалтын зорилго оршино.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Машин тоног төхөөрөмж, эд ангийн зураг төсөл боловсруулах, зохион бүтээх, турших, үйлдвэрлэх ажлыг гүйцэтгэх, зохион байгуулах;
- Механик, мехатроник, мэдээлэл зүй, компьютерийн CAD/CAM/CAE хэрэглээний программ ашиглах мэдлэгтэй компьютерийн удирдлагатай машин системийн ашиглалт, зохион бүтээлтэй хийх;
- Салбарт өрсөлдхөн чадвартай технологи боловсруулах, орчин үеийн судалгааны арга, хэрэгслэл болон технологийн процессын физик, математик, компьютерийн загварчлал ашиглан судалгаа хийх;
- Машин үйлдвэрлэлийн технологийн тоног төхөөрөмж, эд анги, угсрааны үйлдвэрлэлийн технологийн процесс боловсруулах; технологийн тоног төхөөрөмжийн засвар, оношлогоо, ашиглалт, техникийн үйлчилгээг гүйцэтгэх;
- Багийн идэвхитэй гишүүн байж багийг удирдах чадвар эзэмшинэ.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- ХАА-н болон бусад аж үйлдвэрийн салбарт оператор, механик инженер, автоматикийн инженер, ерөнхий инженер;
- Машин үйлдвэрлэлийн болон бусад салбарт машин аппарат үндсэн болон туслах тоног төхөөрөмж зохион бүтээх инженер, зургийн инженер;
- Уул уурхайн болон аж ахуйн нэгжийн менежер, үйлдвэр аж ахуйн газарт зураг төслийн инженер, удирдах ажилтан.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Улсын хөгжлийг инженерүүд тодорхойлдог. Тэд шинийг санаачлагч, бүтээн байгуулагчид байдаг аж. Тэгэл өнөөдөр Монголд төдийгүй дэлхийд инженерийн мэргэжил хамгийн эрэлт хэрэгцээтэй 20 мэргэжлийн нэгэнд орж байна. Учир нь автоматилагсан үйлдвэрлэл ид хөгжих байгаа энэ үед сайн бэлтгэгдсэн инженерүүд л хамгийн дээд төвшний удирдлагыг гартаа авч, эдийн засгийн үсрэнгүй хөгжлийг залах юм. Ялангуяа, уул уурхай, авто, механик, биоинженерчлэлийн чиглэлийн чадварлаг инженерүүд төгсөөд ажлын байр элбогээс гадна цалин хангамжийн хувьд бусад боловсон хучнээс илүү байдаг юм байна.

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ИНЖЕНЕР

Газар тариалан, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн технологи, машин, тоног төхөөрөмжийн хийц, ажиллагаа, онолын үндсэн мэдлэгтэй, биологийн материалын үйлдвэрлэл, боловсруулалт, хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн процессуудад шинжлэх ухааныг инженерийн зохион бүтээх зарчимтай хослуулан ашиглах, дун шинжилгээ хийх, шинээр зохион бүтээх, нөөцийг зохистой ашиглах, удирдах чадвартай, бүтээлч сэтгэлгээтэй, харилцааны ур чадвартай, гадаад хэлний зохиц мэдлэгтэй нийгмийн хариуцлагатай ур чадвар эзэмшүүлэхэд бэлтгэх чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хөдөө аж ахуйн машин, техник тоног төхөөрөмжийн хийц зохион байгуулалтын онцлог, зүй тогтол, хэрэглээнд дун шинжилгээ хийж машин механизмыг шинэчлэн сайжруулах, шинээр зохион бүтээх, ур ашигтай хэрэглэх.
- Газар тариалан, мал аж ахуйн технологи, машин техникийн ажиллагаа, тохируулга, ашиглалт, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн механикссан технологи, техник хэрэгсэл, технологийн горимыг зохистой сонгож ашиглах, үйлдвэрлэлийг удирдаж хөтлөн явуулах.
- Инженерийн мэргэжлийн хариуцлага, ёс зүй, төлөвшилтэй, юмс үзэгдлийн учир шалгааныг тогтоож асуудлыг шийдвэрлэх, шинжилгээ, үнэлгээ хийж шийдвэр гаргах, системтэй сэтгэн бодох, бие даасан сэтгэлгээ, байнга сурч боловсрох хандлага олгох
- Багаар ажиллах, нийгмийн харилцаанд манлайлах, өөрийгөө оновчтой илэрхийлэх, гадаад хэлний мэргэжлийн өндөр мэдлэгтэй

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн инженер
- Мал аж ахуйн фермийн инженер
- Уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн инженер
- Зам, барилгын үйлдвэрлэлтийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын инженер
- Авто тээврийн байгууллагын инженер, менежер, улсын байцаагч
- Машин тоног төхөөрөмжийн диллер компанийн инженер, менежер,
- Судалгааны байгуулга болон олон улсын байгуулагад судлаач

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Даяарчлал, ухаалаг технологийн эрэн үед газар тариалан, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд шинэ технологи, бүтээн байгуулалт нь ажилгүйдэл, хүн амыг хүнсээр хангах нь нэг тэргүүний зорилт болсон өнөөгийн байдалд үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, экологийн цэвэр хүнсийг бий болгоход энэ мэргэжлийн эрэлт хэрэгцээ өссөөр байгаа бөгөөд зах зээл нь улам нээлттэй болж байна. Энэ мэргэжлээр төгсөгч нь өөрийн мэдлэг чадварт үндэслэн шинээр ажлын байр бий болгох түвшний мэргэжилтэн болох боломжтой.

Элсэлтийн өрөхийн шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлаал

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН РОБОТЖУУЛАЛТ

Хөдөө аж ахуйн салбарын цахим шилжилт, ухаалаг газар тариалан, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн технологи, робот машин сургалт, програмчлал, үйлдвэрлэлийн процессыг автоматжуулах, ухаалаг ферм, ухаалаг хүлэмж, хадгалаалт, тээвэрлэлтийн процессуудад шинжлэх ухааныг инженерийн зохион бүтээх зарчимтай хослуулан ашиглах, асуудлыг тодорхойлох, шинжлэх, шийдвэрлэх, шинээр зохион бүтээх, нөөцийг зохистой ашиглах, удирдах чадвартай, бүтээлч сэтгэлгээтэй, харилцааны ур чадвартай, гадаад хэлний зохион мэдлэгтэй нийгмийн хариуцлагатай ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Ухаалаг газар тариалангийн робот машин сургалтын зохион байгуулалтын онцлог, зүй тогтол, хэрэглээнд дун шинжилгээ хийж програмчлах, шинэчлэн сайжруулах, шинээр зохион бүтээх, дата мэдээлэл цуглуулах.
- Газар тариалан, мал аж ахуйн технологи, үйлдвэрлэлийн процессыг автоматжуулах ухаалаг ферм ашиглалт, техник хэрэгсэл, технологийн горимыг зохистой сонгож ашиглах, үйлдвэрлэлийг удирдаж хөтөлнөн явуулах
- Инженерийн мэргэжлийн хариуцлага, ёс зүй, төлөвшилтэй, юмс үзэгдлийн учир шалтгааныг тогтоож асуудлыг шийдвэрлэх, шинжилгээ, үнэлгээ хийж шийдвэр гаргах,

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

системтэй сэтгэн бodoх, бие даасан сэтгэлгээ, байнга сурч боловсрох хандлага олгох

- Багаар ажиллах, нийгмийн харилцаанд манлайлах, өөрийгөө оновчтой илэрхийлэх, гадаад хэлний чадвартай болох

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- ХАА-н Робот машин сургалтын инженер
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн инженер
- Мал аж ахуйн фермийн инженер
- Авто тээврийн байгууллагын инженер, менежер, улсын байцаагч
- Машин тоног төхөөрөмжийн дилер компанийн инженер, менежер,
- Судалгааны байгуулга болон олон улсын байгуулагд судлаач

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Орчин үед ХАА-н салбарт робот техник ашиглах явц улам бүр хүчээ авч байна. Өндөр нарийвчлал, ажиллагааны хурд, найдвартай ажиллагааныхаа ачаар ХАА-н болон бусад аж үйлдвэрийн салбаруудын роботжуулалт, автоматжуулалт нь хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлж, ашиг орлогыг нэмэгдүүлэхэд улам бүр чухал үүрэгтэй өнөө үед автоматжуулагдсан, роботчлогдсон шийдлүүд дээр үндэслэгдсэн мэргэжлийн мэдрэг, ур чадварын эрэлт хэрэгцээ өссөөр байгаа бөгөөд зах зээл нь улам нээлттэй болж байна.

Энэ мэргэжлээр төгсөгч нь өөрийн мэдлэг чадварт үндэслэн шинээр ажлын байр бий болгох түвшний мэргэжилтэн болох боломжтой.

Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн технологи, машин, тоног төхөөрөмжийн хийц, ажиллагаа, бүтээгдэхүүний боловсруулалтын үе шатуудыг инженерийн онолын үндсэн мэдлэг болон эдийн засгийн мэргэжлийн ур чадвартай хослуулан бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн процессуудад шинжлэх ухааны үндэслэлтэй дүн шинжилгээ хийх, цаг хугацаа, барaa материал, хүний болон санхүүгийн нөөцийг үр ашигтай зохион байгуулах, удирдах чадвартай, бүтээлч сэтгэлгээтэй, харилцааны ур чадвартай, нийгмийн хариуцлагатай, гадаад хэлний зохих мэдлэг ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмжийн үйлчилгээ тохируулга хийх, хийцийн өөрчлөлтийн ялгаанд дүн шинжилгээ хийж шинэчлэн сайжруулах, шинээр зохион бүтээх.
- Машин, тоног төхөөрөмжийг зөв зохистой сонгон ашиглах, үйлдвэрлэлийг үр ашигтай удирдах, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, хадгалах оновчтой менежментийг боловсруулах.
- Инженерийн болон эдийн засгийн мэргэжлийн хариуцлага, ёс зүй төлөвшилтэй, юмс үзэгдлийн учир шалтгааныг тогтоох, дүн шинжилгээ, үнэлгээ хийж шийдвэр гаргах, системтэй сэтгэн бодох, бие даасан, байнга сурч боловсрох хандлагатай болох.

- Багаар ажиллах, бусдыг сонсох, өөрийн мэдлэг чадвараа бүрэн илэрхийлэх, нийгмийн харилцаанд манлайлах, мэргэжлийн гадаад хэлний зохих мэдлэгтэй болох

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл, мал аж ахуйн фермийн инженер
- Банк санхүүгийн байгууллагад эдийн засагч
- Их дээд сургуулиудад багш
- Шинжлэх ухааны хүрээлэн, судалгааны байгууллагад судлаач
- Бизнесийн чиглэлийн компанийд менежер
- Авто тээврийн байгууллагын инженер, менежер, улсын байцаагч
- Машин, тоног төхөөрөмжийн дилер компанийн инженер, менежер

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхий даяар эрүүл, генийн өөрчлөлтгүй хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж хүн амыг эрүүл, шинэ хүнсээр хангах нь нэн тэрүүний зорилт болоод байна. Тиймээс хөдөө аж ахуйн салбарын техникийн болон бүтээгдэхүүний хязгараглдамал нөөц боломжийг үр ашигтай ашиглаж Монгол улсынхаа хүнсний аюулгүй байдал, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах чадварлаг, хос мэргэжилтнүүдийн эрэлт өсөн нэмэгдэж байна.

Элсэлтийн өрөхийн шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судал

ИНЖЕНЕР БАГШ

"Инженер багш нь инженер төдийгүй сурган хүмүүжүүлэх багш юм"

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

"Инженер" болон "Багш" мэргэжлийн хөдөлмөрийн онцлог, ялгаатай танилцаж, тэдгээр мэргэжил тус бүрийн үргийг судлах.

Инженер хүний хувьд:

- Трактор, автомашины хийц, ажиллагаа, ашиглалтын онцлог, онолын мэдлэгийг судлан, үндсэн үзүүлэлтийг тодорхойлж, сонгож хэрэглэх.
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн машины хийц, ажиллагаа, тохиуулга хийж, технологийн ажиллагаанд үнэлэлт өгөх, мөн газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн машины хийц ба ашиглалтын онолын тооцоолол хийх, оновчтой шийдэл гаргах
- Машин тоног төхөөрөмжийг оношлох, saatал арилгах, засварлах, техник үйлчилгээ хийх, хэрэглэгдэх тоног төхөөрөмжийг ашиглах ба хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн нөхцөлийг бүрдүүлэх, аюулгүй ажиллагааг хангаж ажиллах
- Механик-Электроник- Компьютер гэсэн сургалтын орчны хослолд ажиллах чадвар
- Автомашин, машин механизмын жолоодох операторын ур чадвартай болох
- Зохион бүтээх

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичзэл:

Хичзэл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичзэл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

Багш хүний хувьд:

- Инженерийн боловсрол олгох сургалтын онол, практикийг судалж,
- Сурган хүмүүжүүлэх ухааны үүсэл, үзэл баримтлал, бие хүний төлөвшил, хариуцлага, ёс зүйн тухай ур чадварыг зээшүүлнэ.

Хувь хүний хувьд:

- Асуудлыг тодорхойлж, шийдвэрлэх гол асуудлаа сонгох олох
- Бүтээлч сэтгэлгээг тодорхойлох, бүтээлч сэтгэлгээний арга техникийг ашиглах
- Багийн үйл ажиллагаанд оролцох болон удирдан явуулах

МЭРГЭЖЛИЙН ОНЦЛОГ, ДАВУУ ТАЛ

- Газар тариалан, мал аж ахуйн аж ахуйн салбарт ажиллах, удирдан явуулах
- Боловсролын салбарт багшлах, сургалтын албандаа ажиллах .
- Суралцаж байх хугацаандaa судалгааны төслийн багуудад хамрагдан цалинтай ажиллах боломжтой.
- Автомашины "В" ангилал, механизмын "М" ангиллын сургалтад хамрагдаж жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй төгсөх боломжтой.
- ОХУ, Хятад, Герман, АНУ, Канад зэрэг гадаадын ямар нэг улсад оюутан солилцоогоор суралцаж хос дипломтой төгсөх боломжтой.
- Оюутны амралтаараа цалинтай мэргэжлийн дадлага хийж, мэргэжил дээшлүүлэх, дадлагажигчаар ажиллах боломжтой.

АЖИЛЛАХ САЛБАР

- ХАА-н салбарт ажилладаг өмчийн бүх хэвшлийн аж ахуйн нэгж компанид инженер.
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл
- Их, дээд сургууль болон бүх инженерийн чиглэлийн коллеж ба сургалтын байгууллагууд
- Мэргэжил сургалтын төвүүд болон өрөнхий боловсролын сургуулиуд
- ХАА-н инженерийн чиглэлийн судалгааны байгууллага, эрдэм шинжилгээний байгууллагад эрдэм шинжилгээний ажилтан, судлаач
- Техникийн салбарын мэргэжлийн хяналт, ашиглалт

ЦАХИЛГААН ХАНГАМЖ

“Салбарын чиглэлээр тэргүүлэх мэргэжилтэн бэлтгэх”

Хөдөө аж ахуйн цахилгаан эрчим хүчиний хангамжийг урьдчилан төлөвлөх, хэрэглэгдэх тоног төхөөрөмжүүдийг зөв сонгон ашиглах, үйлдвэрлэлийн процессыг үр ашигтай удирдах, инженерийн болон цахилгаан технологийн өндөр мэдлэг, чадвартай, бие даасан бүтээлч сэтгэлгээтэй, харилцааны үр чадвартай, гадаад хэлний зохих мэдлэгтэй цаашид суралцах чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэх.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хөдөө аж ахуй болон бусад үйлдвэр аж ахуйн нэгж, бизнесийн салбарт ашиглагдах цахилгаан техникийн шинэ техник, технологийг мэргэжлийн дагуу сонгох, ажиллуулах, тохируулах, угсрах, автоматжуулах
- Хөдөө аж ахуйн эрчим хүчиний үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, шинжлэх, эдийн засгийн үр ашгийг тодорхойлох
- Мэргэжлийн чиглэлээр гадаад хэлээр мэдээлэл ашиглах, боловсруулах, солилцох, хэрэглээний программуудыг ашиглах
- Баг хамт олныг манлайлах, удирдан зохион байгуулах, идэвхжүүлэх, техникийн ба салбар дундын багт ажиллас

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Монгол улсад магадлан итгэмжлэгдсэн энэхүү хөтөлбөрөөр төгсөгчид цахилгаан эрчим хүч, сэргээгдэх эрчим хүч, уул уурхай, барилгын салбар, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрүүд болон хувийн хэвэшлийн байгууллагуудад дараах мэргэжлийн чиглэлээр ажиллахаас гадна гадаад дотоодын төслүүд дээр ажиллах бүрэн боломжтой.

- Удирдах ажилтан
- Цахилгааны инженер
- Зураг төсөл, тооцооны инженер
- Диспетчер
- Мастер
- Сургалт, эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Цахилгааны техникч, мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Мэргэжлийн хөтөлбөрийг зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн өргөжүүлэх, олон улсын магадлан итгэмжлэлийн байгууллагаар магадлан итгэмжлүүлэх.

Элсэлтийн өрөөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
 Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалж

МЕТАЛЛ СУДЛАЛ, ТЕХНОЛОГИ

“Улс орны хөгжлийн нууц нэмүү өртөг бий болгох технологи ”

Металлын бүтэц, шинж чанарыг өөрчлөн боловсруулах, хийцийн материалын үйлдвэрлэл ба технологийн үндсэн мэдлэгтэй, материалыг зохицой ашиглах, зохиомжлох, машин, эдлэлийн дизайн боловсруулах, бие даасан, бүтээлчээр сэтгэх, харилцааны соёлтой, багаар ажиллах ур чадвартай, гадаад хэлийг зохих түвшиндээ зээмшсэн мэргэжилтэн бэлтгэх.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Инженерийн хэрэгцээ шаардлагагд нийцүүлэн материалын шинж, бүтцийг өөрчлөх
- ХАА-н үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн зориулж шинэ материалыг бий болгох
- Нэмүү өртөг бүхий эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх технологи боловсруулж, асуудлыг шийдвэрлэх
- Металл боловсруулах үйлдвэр, цехийн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, шинжлэн, үр ашгийг нэмэгдүүлэх
- Мэргэжлийн чиглэлээр гадаад хэлээр харилцан, хэрэгцээт мэдээллийг авах
- Багаар ажиллах, баг хамт олныг манлайлах, зохион байгуулах

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Металл боловсруулах болон гоёл чимэглэлийн үйлдвэрт технологич инженер, зохион бутээгч, дизайнер.
- Инженер техникийн ажилтан, мэргэжилтэн, төр засгийн байгууллагад түшмэл
- Итгэмжлэгдсэн лабораторийн чанар шалгач / металлыг турших, шинжлэх /
- Төслийн багийн гишүүн, зохион бутээгч
- Их, дээд сургууль, МСҮТ, эрдэм шинжилгээний байгууллагад багш, судлаач, мэргэжилтэн (Шинжлэх ухаанч чадвар, логик сэтгэлгээнийхээ тусламжтайгаар асуудлыг шийдэх ба дүн шинжилгээ хийх)

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хүнд аж үйлдвэрийн хөгжлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхэлсэн нь металл судлал, технологи мэргэжилтний хэрэгцээ өсөх хандлагатай байна.

ХҮНС ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТЕХНОЛОГИЧ ИНЖЕНЕР

Хүнсний түүхий эдийг орчин үеийн болон уламжлалт технологиор боловсруулж, бүтээгдэхүүнд чанар, эрүүл ахуйн хяналт, шинжилгээ хийх ўйл ажиллагаанд инженерийн болон бусад шинжлэх ухааныг хослуулан хэрэглэж нөөцийг зохицой ашиглах, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг төслөх, инженерийн тооцоолол хийх, ажиллуулах мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, эрүүл ахуйн үзүүлэлтийг тодорхойлох, үнэлгээ өгөх
- Хүнс үйлдвэрлэлд дэвшилтэд болон шинэ технологийг нэвтрүүлэх, удирдах, хяналт тавих
- Үйлдвэрлэлийн процессыг төслөх, бүтээгдэхүүний жор, технологи сэдэх, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг сонгох, ашиглах
- Туршилт, судалгаа явуулж шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэх
- Мэргэжлийн ёс зүй, шударга ёсыг дээдлэх, нийгмийн өмнө хариуцлагатай байх
- Гадаад хэлний зохих мэдлэгтэй, мэргэжлийн ур чадвараа тасралтгүй хөгжүүлдэг мэргэжилтэн

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хүнсний чиглэлийн үйлдвэрүүдэд инженер технологич, мастер, ерөнхий технологич, үйлдвэрийн дарга, ерөнхий менежер, удирдах албан тушаалтан, төрийн байгууллага, мэргэжлийн хяналтын газар байцаагч, шинжээч, мэргэжилтэн, багш судлаачаар ажиллахаас гадна зах зээлд өөрийн гаранаы бизнес, хүнсний үйлдвэрийн чиглэлийн цехийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэрт (Max, сүү, талх, чихэр, нарийн боов, гоймон, иsgэлт, амтат ундаа, гурил) технологич инженер, мастер
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад эрдэм шинжилгээний ажилтан, судлаач, эрхлэгч
- Мэргэжлийн хяналт, хил гаалийн байгууллагад улсын байцаагч, мэргэжилтэн
- Мэргэжлийн чиглэлийн коллеж, сургалтын төв, их, дээд сургуульд багш, сургагч багш
- Төрийн яам, тамгын газарт бодлого хариуцсан мэргэжилтэн, түшмэл

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Даяарчлал эрчимжих буй энэ цаг үед экологийн цэвэр орц, найрлагатай, чанартай органик хүнсний бүтээгдэхүүнээр эх орны хэрэгээ шаардлагыг хангаж улам бүр нэмэгдсэнээр байна. 2026 он хүртэлх ажлын байрны эрэлтийн дундаж үзүүлэлтээр өсөлттэй ажлын байрны нэг нь хүнс үйлдвэрлэлийн технологич инженер байна.

Элслэлийн өрөнхий шалгалт өгч хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ГИДРОМЕХАНИК УСНЫ ИНЖЕНЕР МЕХАНИК/

Хот суурин, үйлдвэр, уул уурхай, усан цахилгаан станц, газар тариалан, малын аж ахуйн усан хангамж болон төмөр замын усан хангамжинд гадаргын ба газрын доорх усны олборлолт, ашиглалтын техник технологийн үйл ажиллагааг мэргэжлийн өндөр түвшинд зохион байгуулах, шинэчлэлтийн асуудлыг улс орон, нийгмийн хөгжлийн шаардлагад нийцүүлэн шинжлэх ухааны оолтолонд тулгуурлан гүйцэтгэж чадахуйц мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Усны барилга байгууламжийн төрөл, хийц, ажлын зохион байгуулалт, ажиллагааг хангаж, усны барилгын иж бүрэн ажлуудыг технологийн дагуу хийж гүйцэтгэх, төлөвлөх, боловсруулах чадварыг эзэмшүүлнэ.
- Шингэн ба хийн насосны бүтэц, зохион байгуулалт, ажиллах зарчимд хяналт тавих, засвар үйлчилгээ хийх чадварыг эзэмшүүлнэ.
- Усан хангамжийн зориулалттай цооног өрөмдлөгийн машин, тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа, худгийн ашиглалт, засвар үйлчилгээг хийх ур чадвар эзэмшүүлнэ.
- Хот, аймаг, сумын хүн амыг үндны цэвэр усаар хангах усны эх үүсвэр болон ахуйн бохир усыг цэвэрлэх байгууламжийн үйл ажиллагааг сайжруулах, шинээр төлөвлөх, тооцоолох ур чадварыг олгоно.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

- Усалгаатай газар тариаланд ашиглагдах усалгааны машин, тоног төхөөрөмжүүдийн ажиллагаанд тохируулга хийнэ.
- Уул уурхай болон хүнсний үйлдвэрлэлийн усан хангамжийн машин, тоног төхөөрөмжийг оновчтой ашиглах, тэдгээрийн үйл ажиллагааг хянана.
- Гадаргын ба газрын доорх усны нөөцийг хамгаалах, зөв зохистой ашиглах арга зүйг эзэмшүүлнэ.
- Мэргэжлийн байгууллагын үйл ажиллагааг удирдах эрх зүйн болон оノол, практикын ур чадвар эзэмшүүлнэ.
- Бизнесийн харилцааны болон хувь хүний манлайлал, багаар хоршин ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвар эзэмшүүлнэ.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Усалгааны машин, техникийн операторч, засвар үйлчилгээ, хяналт – ашиглалтын инженер
- Усны барилга, байгууламжийн инженер
- Усан цахилгаан станц ба дулааны цахилгаан станцын шугам сүлжээ, засварын инженер
- Уул уурхайн усан хангамжийн ашиглалтын инженер
- Усны сав газрын захираганд ус ашиглалтын мэргэжилтэн
- Хүнс ба хөнгөн үйлдвэрийн усан хангамжийн шугам сүлжээний хяналтын инженер
- Нийслэлийн болон аймгийн Ус сувгийн удирдах газарт цэвэр ба бохир усны шугам сүлжээний хяналт – тохируулгын инженер
- Нийслэлийн захирагчийн албаны Хотын инженерийн байгууламжийн хэлтэст ус ашиглалтын инженер

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Усны инженер механик мэргэжил нь Монгол улсын эрэлт хэрэгцээтэй 20 мэргэжлийн 11 – т бичигдсэн байдаг. Ус бол тухайн улс орны хөгжлийн гол тулхүүр юм.

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ИНЖЕНЕР

Барилгын зураг төсөл боловсруулах, барилга угсралтын үйлдвэрлэлийн технологийг эзэмшин, зураг төсөл зохиох, барилгын төмөр-бетон, металл, модон бүтээцийн тооцоо хийх, барилгын буурь сууриний тооцоо хийх, барилгын үйлдвэрлэлийн үе шат, үйлдвэрлэлийг зохион байгуулах дэвшилтэт аргыг ашиглан үйлдвэрлэлийн процессыг үр ашигтай төлөвлөх, барилгын технологи, зохион байгуулалтын баримт бичгийг боловсруулах зэрэг мэдлэг чадварыг эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Барилга байгууламжийн төлөв байдлыг үнэлэх, бат бэх чанарыг тооцоолох, зураг төсөл зохиох, норм дүрмийн шаардлагыг хангах чадвар эзэмших
- Барилгын зураг төслийн дагуу угсарч барих ажлыг удирдан зохион байгуулах, инженерийн хяналт тавих чадвар эзэмших
- Барилга угсралтын явц, төлөвлөгөөний билэлт болон материал, бүтээц, эдлэхүүний чанар, хийцэд зураг, төсөв, барилгын норм, дүрэм стандарт, техникийн нөхцлийн дагуу хяналт тавих чадвар эзэмших
- Орчин үеийн хөргөцээ шаардлагыг хангасан ногоон барилга, байгууламжийг барих ажлыг удирдан зохион байгуулах, инженерийн хяналт тавих чадвар эзэмших
- Барилгын материал бүтээц, эдлэхүүний чанарыг шалгах, сайжруулах солих, хийцийн шийдэлд өөрчлөлт оруулах чадвар эзэмших
- Барилга байгууламжийг барих явцад зохиогчийн хяналтыг хэрэгжүүлэх чадвар эзэмших
- Барьж дусгасан барилга байгууламжийг техникийн комисст хүлээлгэн өгөх, холбогдох бичиг баримтыг бэлтгэх чадвар эзэмших

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Энэ мэргэжлээр төгсөгч нь барилга угсралт, зураг төслийн инженер, хувийн хэвшлийн болон төрийн өмч, захиалагч болон төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагад угсралтын инженер, хяналтын инженер, хөдөлмөр хамгааллын инженер, ерөнхий инженер, ашиглалтын инженерээр тус тус ажиллах боломжтой.

- Барилга угсралтын компанид талбайн инженер, даамал, ерөнхий инженер
- Барилгын угсралтын компанид ХАБЭА инженер
- Олон улс болон дотоодын төслийн багт мэргэжилтэн
- Барилга, хот байгуулалтын яам болон бусад яаманд барилга хариуцсан мэргэжилтэн /төмөр зам, барилгын цэргийн анги гэх мэт/
- Барилгын зураг төслийн компанид инженер
- Хот, аймаг, сум дүүргийн мэргэжлийн хяналтын газарт улсын байцаагч
- Хот, аймаг, сум дүүргийн газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газарт мэргэжилтэн,
- Их, дээд сургууль, MCYT, эрдэм шинжилгээний байгууллагад багш, судлаач, мэргэжилтэн

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын тух, Нийгэм судлал

ПРОГРАММ ХАНГАМЖ

“Үйлдвэрлэлийн 4-р хувьсгал (Технологийн 4-р хувьсгал) бүхнийг өөрчилнө”

Байгаль, нийгэм, эдийн засаг, хөдөө аж ахуйн үзэгдэл үйл ажиллагааг автоматжуулах, программ хангамж бүтээх, шинэчлэн хөгжүүлэх, өргөтгөх чадвартай, цаашид өөрийгөө тасралтгүй хөгжүүлэх чадамжтай мэргэжилтэн бэлтгэхэд чиглэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааг автоматжуулах, программчлах
- Аливаа салбарын цахим хөгжилд шаардлагатай программ хангамж, техник хангамжийг үр дүнтэй ашиглах, хөгжүүлэх
- Орчин үеийн техник болон программ хангамжийн дэвшилтэт технологийг тогтолцоулсан эзэмшик, асуудлыг системтэй шийдвэрлэхэд бүтээлч, шинэлэг байдлаар ашиглах
- Ажлын хэсгийг ахлах, олон чиглэлийн мэргэжлийн багт ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвар эзэмших

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Уг хөтөлбөрийн онцлог бол хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагааны процессын мэдлэгтэй, үүнийгээ программчлах, автоматжуулах чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэдгээрээ ялгардаг.

Хөдөө аж ахуй, эдийн засаг, хүрээлэн байгаа орчин, аж үйлдвэрлэл зэрэг бүхий л салбарт программ хангамжийн мэргэжилтэн нь ажлын өндөр үнэлэмжтэйгээр ажиллах, мэдээлэл технологийн компанийн байгуулах, бүтээгдэхүүнээ зах зээлд нэвтрүүлэх, борлуулах боломжтой.

- Программ зохиогч, хөгжүүлэгч
- Программ хангамжийн төслийн менежер
- Системийн шинжээч, дизайнер

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

- Өгөгдлийн сан, сүлжээний администратор
- Вэб хөгжүүлэгч
- Ухаалаг гар утасны программ зохиогч, хөгжүүлэгч
- Их, дээд сургууль, коллеж, дунд сургуульд компьютерийн багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Аж үйлдвэрлэлийн 4-р хувьсгалын энэ цаг үед хөдөө аж ахуйн салбарт салбарын бизнесийг хөгжүүлэх, инновацийг бий болгох, ухаалаг технологийг хөгжүүлэх зайлшгүй шаардлагатай тулгарч байна. Одоогоор хөдөө аж ахуйн салбарын автоматжуулалт, ухаалаг технологиор программчлах үйл явц дөнгөж гаранаыхаа үе шатанд явваа бөгөөд цаашид эрчтэй урагшлах хэрэгцээ шаардлага нэмэгдэж байна.

Мөн дэлхий нийтээрээ цахим шилжилт хийж байгаа энэ цаг үед хамгийн хурдацтай өсөт бүхий ажлын байр нь программ хангамжийн мэргэжилтэн байх болно.

МЭДЭЭЛЛИЙН СИСТЕМ (ХАА)

Хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл, үйлчилгээг мэдээллийн технологитой холбон хөгжүүлж, УХААЛАГ ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН МЭДЭЭЛЛИЙН СИСТЕМИЙГ нэвтрүүлэх онол, практикийн өргөн мэдлэг, ур чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэнэ

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Газар тариалан, мал аж ахуй, мал эмнэлэг, ургамал хамгаалал, инженер, технологи, эдийн засаг гэх мэт хөдөө аж ахуйн салбарын мэдээллийн системүүдийг хөгжүүлэх багийг удирдан зохион байгуулах, системийн шинжилгээг гүйцэтгэх, загварчлах, программчлах
- Байгууллагын мэдээллийн системийг төлөвлөх, системийн интеграццлал хийх, системийн болон технологийн шаардлагыг тодорхойлох, системийн аюулгүй байдлыг хангах
- ХАА-н салбарын их хэмжээний өгөгдөл, мэдээлэлд тооцоолол хийх, оновчлох, өгөгдлийн санг зохион байгуулах, туршиг улмаар эрдэм шинжилгээний ажил гүйцэтгэх, шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, нэвтрүүлэх зэрэг зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг хангах мэргэжлийн өндөр түвшний мэдлэг, ур чадваруудыг эзэмшинэ.

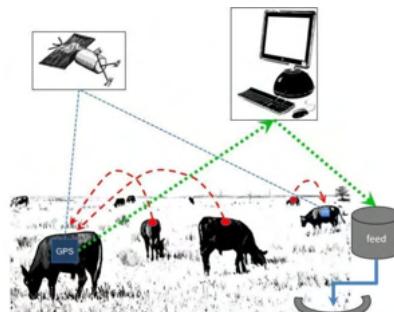
АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Та ХАА-н мэдээллийн системийн мэргэжилтэн болсоор дараах салбар, чиглэлээр ажиллах боломжтой

- Системийн шинжээч
- Системийн дизайнер
- Өгөгдлийн сангийн администратор, зохион байгуулагч
- Дата аналист
- Хөдөө аж ахуйн салбарт бүртгэл, мэдээллийн системийн мэргэжилтэн
- Вэб хөгжүүлэгч
- Программист
- Байгууллагын мэдээллийн технологийн мэргэжилтэн, төслийн менежер
- Их, дээд сургууль, коллеж, дунд сургуульд багшаар ажиллах боломжтой.

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

- Монгол Улсын дижитал шилжилтийн хүрээнд Хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд мэдээллийн технологийг нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх ур чадвартай мэдээллийн системийн мэргэжилтнүүд эрэлт хэрэгцээтэй байна.
- Хөдөө аж ахуйн салбарын суурь мэдлэгтэй мэдээллийн системийн мэргэжилтнүүд нь аж үйлдвэрийн дөрөвдүгээр хувьсгалыг ХАА-н салбарт нэвтрүүлэх, одоогийн хэрэглэж буй мэдээллийн систем, программ хангамжийг хөгжүүлэх, шинэ технологиудтай холбон сайжруулах эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэж байна.
- Мал аж ахуй, газар тариалан, ургамал хамгаалал, мал эмнэлэг гэх мэт ХАА-н бүхий л салбарын үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааны их өгөгдл, мэдээллийг ХИЙМЭЛ ОЮУН УХААН, МАШИН СУРГАЛТ-ын технологийг ашиглан боловсруулах, загварчлах, программчлах ажлуудыг тогтмол гүйцэтгэх шаардлагатай байна.

Элсэлтийн өвөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Физик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АГРОЭКОЛОГИЙН СУРГУУЛЬ

“ Газар тариалан, газрын харилцаа, байгалийн аялал жуулчлал, ландшафт архитектур, байгаль орчны чиглэлээр шинжлэх ухаан, сургалт, үйлдвэрлэл, бизнесийг хослуулан судалгаанд суурилсан нээлттэй их сургууль болох. ”

АГРОНОМ

“Агроном нь газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн технологийн удирдагч юм”

Хөдөө аж ахуйн таримлыг ургуулахтай холбогдсон технологи болон энэ чиглэлийн судалгааны ажлыг арга зүйн дагуу явуулах, бүсийн болон таримал сортын онцлогт тохирсон агротехник боловсруулах, үйлдвэрлэлийн технологитой холбоотой асуудлыг бие даан бүрэн шийдвэрлэх, технологийн горимыг мөрдөн ажиллах шинэ технологи туршин нэвтрүүлэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшиүүлнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг бие даан төлөвлөх, бизнес төлөвлөгөө зохиох, хэрэгжүүлэх, хяналт тавих
- Таримлын технологийг боловсруулж хэрэгжүүлэх
- Хөрсний үргжил шимийг судлах, хамгаалах
- Ургамлын гаралтай экологийн цэвэр бүтээгдэхүүнийг эрүүл мэндэд тустай, эдийн засгийн үр ашигтайгаар үйлдвэрлэх
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хүнс, хөдөө аж ахуйн төрийн болон төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна ХАА-н зах зээлд өөрийн гарааны бизнес (старт-ап)-ийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Хүнс, хөдөө аж ахуй, байгаль орчны яам, тамгын газар
- Мэргэжлийн хяналтын газар
- Аж ахуйн нэгжүүдэд агроном, менежер, захирал
- Төрийн болон төрийн бус байгууллагад мэргэжилтэн
- Төсөл, хөтөлбөрт удирдагч, зохион байгуулагч, хэрэгжүүлэгч
- Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнд судлаач
- Мэргэжлийн их, дээд сургуульд багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Агроном мэргэжлийн оролцоотойгоор бий болсон ургамлын гаралтай бүтээгдэхүүнийг дэлхийн хүн бүр өдөр тутмын амьжиргаандaa хэрэглэж байдаг.

Даяарчлал эрчимжиж дэлхийн хүн ам өсөн нэмэгдэж буй энэ цаг үед газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн зах зээл нь зөвхөн нэг улс орны хүрээнд бус, олон улсын хэмжээнд хүрээгээ тэлсээр байна. Иймд агрономч мэргэжлийн ажлын байрны эрэлт хэрэгцээ хурдацтайгаар өсөж байна.

Элсэлтийн өрөөхийн шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын тух, Нийгэм судлал

БЭЛЧЭЭР, ТЭЖЭЭЛИЙН АГРОНОМ

Малын бэлчээр, Хадлангийн талбай сайжруулах, хамгаалах, нөхөн сэргээх, зохистой ашиглах, таримал тэжээл үйлдвэрлэхтэй холбоотой технологи боловсруулж хэрэгжүүлэх, тэдгээртэй холбоотой асуудлыг бие даан шийдвэрлэх, энэ чиглэлийн судалгааны ажлыг арга зүйн дагуу явуулах, шинэ технологи туршин нэвтрүүлэх мэдлэг, ур чадвар өзэмшүүлнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Бэлчээр, хадлангийн талбай сайжруулах, хамгаалах, зохистой ашиглах үйл ажиллагааг бие даан төлөвлөх, зохион байгуулж хэрэгжүүлэх, хяналт тавих
- Бэлчээр, хадлангийн талбайн хөрсний үргжил шимийг судлах, хамгаалах
- Малын бэлчээр, хадлангийн талбайг сайжруулах, нөхөн сэргээх технологи боловсруулж хэрэгжүүлэх
- Тэжээлийн таримлын технологийг боловсруулж хэрэгжүүлэх
- Тэжээл үйлдвэрлэлийн жор, технологийг боловсруулж хэрэгжүүлэх
- Ургамлын гаралтай мал, амьтны тэжээлийг экологид ээлтэй, эдийн засгийн үр ашигтайгаар үйлдвэрлэх
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, тайллан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хүнс, хөдөө аж ахуйн чиглэлийн төрийн болон төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна ХАА-н зах зээлд өөрийн гарааны бизнес (старт-ап)-ийг өхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боловсруулж.

- Хүнс, хөдөө аж ахуй, байгаль орчны яам, тамгын газар мэргэжилтэн
- Аймаг, сумдын тамгын газар, Хөдөө аж ахуйн газарт мэргэжилтэн
- Аж ахуйн нэгжүүдэд агрономч, менежер, захирагч
- Экологи, бэлчээрийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагад мэргэжилтэн
- Төсөл, хөтөлбөрт удирдагч, зохион байгуулагч, хэрэгжүүлэгч
- Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнд судлаач
- Мэргэжлийн их, дээд сургууль, коллежи, МСҮТ-д багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Монгол орон бэлчээрийн мал аж ахуйг эрхэлсээр ирсэн бөгөөд нийт нутаг дэвсгэрийн 73.4 % нь ХАА-н газарт хамаарч байгаагийн 96 % нь бэлчээрт ашиглагддаг. Мен бэлчээрийн мал аж ахуйд нэн шаардлагатай нэг зүйл бол хадлан, тэжээлийн асуудал байдаг.

Манай улсын малын тоо толгой өсөн нэмэгдэхийн хирээр бэлчээрийн даацын асуудал хурцаар тавигдах боллоо. Үүний зэрэгцээ бэлчээрт идээшилдэг Монгол малын мах дэлхийн улс орнуудад үнэлгэдэх хандлагатай болж малын махаа экспортлож эхлээд байна. Мөн түүнчлэн мах, сүүний чиглэлээр эрчимжсэн мал аж ахуй хөгжихийн хэрээр таримал тэжээл үйлдвэрлэл болон тэжээлийн үйлдвэрийг хөгжүүлэх нэн шаардлагатай болж байна. Иймд хадлангийн талбай, малын бэлчээрээ сайжруулах, хамгаалах, нөхөн сэргээх, зохистой ашиглах, таримал тэжээл үйлдвэрлэх, тэжээлийн үйлдвэр хөгжүүлэх чиглэлд мэргэшсэн мэргэжилтэн бэлтгэх зайлшгүй шаардлагатай болсон байна.

ЖИМС, НОГООНЫ АЖ АХҮЙН АГРОНОМ

Жимс, ногооны агрономч нь ургамал, ургамлан гаралтай бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэгч дэлхийн мэргэжил мөн"

Монгол орны нөхцөлд дасаг зохицож ургах боломжтой жимс жимсгэнэ, хүнсний ногоог шинжлэх ухааны үндэслэлтэй тариалах, байгаль орчинд ээлтэй шинэ дэвшилтэт технологи боловсруулах, үйлдвэрлэд нэвтрүүлэх, дотоодын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх, био-эко аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн аж ахуйн үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

МЭРГЭЖЛИЙН МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАР, ХАНДЛАГА

- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан жимс, хүнсний ногоо тариалах, тоон мэдээллийн сан үүсгэх, төсөл, хөтөлбөр, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах, үйл ажиллагааг удирдах эрх зүйн болон онол, үйлдвэрлэлийн ур чадвар өзэмших;
- Таримлын аж ахуйн үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийх, байгалийн тохиромжгүй үзэгдлийн нөлөөллөөс гарах эрсдлийг урьдчилан тооцоолж үнэлэлт дүгнэлт гаргах;
- Жимс, ногооны аж ахуйн болон ургамлын аж ахуй салбарын үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэр гаргах, ургамлын физиологи, жимс, ногооны аж ахуйн зохион байгуулалт, хүлэмжийн аж ахуй, жимс, ногооны аж ахуйн дэвшилтэт технологи, ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлэлтийн технологийг эдийн засгийн үр ашигтайгаар төлөвлөх, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- Таримал болон чимэглэлийн ургамлын морфологи, биологи, экологи, аж ахуйн онцлогийг судлах, дүгнэх;
- Таримлын хөнөөлт организмуудыг илрүүлэх, таньж тодорхойлох, хөнөөлт организмуудын тархалт, олшролтын шалтгаан, хор хөнөөлийн хэмжээ, хамрах хүрээг тогтоох, хяналт тавих, тэмцэх арга явуулах, зохион байгуулах;

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Агрономч, Фермерийн аж ахуйн мэргэжилтэн
- Их, дээд сургууль, салбарын эрдэм шинжилгээний байгууллага
- Хөдөө аж ахуйн газрын мэргэжилтэн
- Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам

- Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар (МХЕГ) –ийн 21 аймаг, нийслэл, хилийн мэргэжлийн хяналтын газарт мэргэжилтэн
- Гадаад, дотоодын төсөл хөтөлбөрт удирдагч, мэргэжилтэн
- Ногоон байгууламжийн агрономч
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг зөвшөөрөл бүхий компани, аж ахуй нэгж, байгууллагад агрономч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Хүрээлэн буй орчин, хүнсний аюулгүй байдлыг сахих, хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх нь улс орон бүрийн тулгамдсан чухал асуудал бөгөөд өөрийн орны онцлогтготоо тохирсон, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй жимс жимсгэнэ, хүнсний ногоог тариалах, байгаль орчинд ээлтэй шинэ дэвшилтэт технологи боловсруулах, нэвтрүүлэх, дотоодын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх, био аюулгүй байдлыг хангахад Жимс, ногооны аж ахуйн агрономчийн үүрэг оролцоо чухал юм.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судал

ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

“Газар бол төрийн үндэс юм.”

Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургуульд 1997 онд Газар зохион байгууллагч инженер Мэргэжлийн ангийг нээж газрын салбарын дээд боловсролтой мэргэжилтэн бэлтгэж эхэлсэн. 2001 онд анхны газар зохион байгууллагч инженерийн төгсөлтийг хийж одоог хүртэл сургалтын үйл ажиллагааг явуулж мэргэжлийн боловсон хучин бэлтгэж байна.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

Газрын нөөцийг шинжлэх ухааны үндэстэй удирдах, төлөвлөх, зохион байгуулах, хамгаалах, газрын хил заагыг тогтоох, газрыг иргэдээд хуваарьлах, дахин хуваарьлах, газар ашиглалтын бүх төрлийн төслийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, газар зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн хэрэгжилтэнд хяналт тавих, хуулийн хүрээнд газрын зөрчил маргааныг илрүүлэх, шийдвэрлэх чадварыг эзэмшинэ.

МЭРГЭЖЛИЙН ОНЦЛОГ, ДАВУУ ТАЛ

Газар зохион байгуулалт хөтөлбөр нь 2015 онд магадлан итгэмжлэгдсэн болно. Газар зохион байгууллагч мэргэжил эзэмшсэнээр төрийн байгууллагад газрын хуулийг хэрэгжүүлэх, газрын зөрчил маргаанийг шийдвэрлэх, төлөвлөлтийн дагуу газар олгох, хуваарьлах, хамгаалах үйл ажиллагааг зохион байгуулна. Улсын хэмжээнд газар зохион байгуулалт геодези зурагзүйн газар, аймаг, нийслэл, дүүрэгт газрын албадууд

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Газар зүй, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ажилладаг ба сум бүрт газрын даамал ажилладаг. Мөн газрын мэргэжлийн хувийн байгууллагад газрын хянан баталгаа, газар төлөвлөлт, газрын нөхөн сэргээлт зэрэг ажлуудыг эрхэлдэг.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- БОЯ, ХХААХҮЯ, ЗТБХЯ болон төрийн захиргааны байгууллагад мэргэжилтэн
- Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Газрын харилцаа хот байгуулалтын газарт мэргэжилтэн, удирдах ажилтан
- Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газарт мэргэжилтэн, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газрын албанад мэргэжилтэн, газар зохион байгуулагч, газрын даамал
- Газрын мэргэжлийн байгууллагад газар зохион байгуулагч-инженер
- Газрын мэргэжлийн байгууллагад газар зүйн мэдээллийн системийн мэргэжилтэн
- Их дээд, сургуульд багш, судлаач

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Газрыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад эзэмшиүүлэх, ашиглуулах үйл ажиллагаатай холбоотойгоор ГЗБ-ын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, дахин төлөвлөх, зөрчил маргааныг шийдвэрлэх, төлөв байдлын хянан магадлага хийх, газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зураглал бүртгэл, мэдээллийн санг байгуулах, үнэлэх, төлбөр, татварын системийг бүрдүүлэх, эрх зүйн таатай орчныг бий болгох шаардлага өсөн нэмэгдэж байгаа нь газар зохион байгуулалт хөтөлбөрийн хэрэгцээг илтгэнэ.

ГАЗРЫН ҮНЭЛГЭЭ

“Газар бол төрийн үндэс юм.”

Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургуульд 2009 онд Газрын үнэлгээ мэргэжлийг нээж, энэ чиглэлийн дээд боловсролтой мэргэжилтэн бэлтгэх эх суурь тавигдсан болно. 2003 онд анхны төгсөлтийг хийж одоог хүртэл сургалтын үйл ажиллагааг эрхлэн мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэж байна..

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

Газрын үнэлгээ мэргэжлээр төгсөгч нь Газар болон үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээг хийх, хөдөө аж ахуйн газрын чанарын үнэлгээ, газрын экологи эдийн засгийн үнэлгээг хийх, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн системийг боловсронгуй болгох, газрын суурь үнийн бүсийг тогтоох, газрын төлбөр, татварыг ноогдуулах чадварыг эзэмшинэ.

МЭРГЭЖЛИЙН ОНЦЛОГ, ДАВУУ ТАЛ

Газрын үнэлгээ мэргэжил эзэмшсэнээр төрийн байгууллагад газрын хуулийг хэрэгжүүлэх, газрын зөрчил маргаанийг шийдвэрлэх, газрын төлбөр тогтоох, газар болон үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээ хийх, газрын биржийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, газрын хохирол нөхөн олговрыг тогтоох зэрэг ажлуудыг хийж гүйцэтгэнэ.

АЖИЛЛАХ САЛБАР

- Нийслэл, аймгийн Газрын албандаа газрын үнэлгээ, төлбөр хариуцсан мэргэжилтэн
- Үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээ болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийх мэргэжлийн байгууллагуудад үнэлгээчин
- Банк, санхүүгийн байгууллагад үнэлгээчин
- Үл хөдлөх эд хөрөнгийн зуучын газар мэргэжилтэн
- Үл хөдлөх эд хөрөнгийн улсын бүртгэлийн газар мэргэжилтэн
- Байгаль орчны үнэлгээний компанийд мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Газар нь эдийн засгийн хязгаарлагдмал нөөц бөгөөд дахин давтагдашгүй онцлогтой. Газрыг үндэлэх асуудал нь хүн төрөлхтөний бүхий л цаг үед хамгийн чухал байсан бөгөөд Монгол орны хувьд 1992 оны үндсэн хуулиар газрыг төлбөртэйгөөр ашиглах, газар үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлэх, газрын төлбөр татварын системийг бүрдүүлэх мэдлэг үр чадвар бүхий хүний нөөцийг бүрдүүлэх хэрэгцээ шаардлага өсөн нэмэгдэж байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Газар зүй, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ГАЗРЫН КАДАСТР, ЗУРАГЛАЛ

“Газар бол төрийн үндэс юм.”

Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургуульд 2000 онд Эдэлбэр газрын кадастрын инженер мэргэжлийг нээж, энэ чиглэлийн дээд боловсролтой мэргэжилтэн бэлтгэх эх суурь тавигдсан болно. 2004 онд анхны төгсөлтийг хийж одоог хүртэл сургалтын уйл ажиллагааг эрхлэн, мэргэжлийн инженер боловсонг хүчин бэлтгэж байна.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

Газрын хил заагийг газар дээр тогтоох, газрын хэмжил зураглалын ажлыг эрхлэх, газрын мэдээллийн санг бүрдүүлэх, мэдээллийн санг боловсронгуй болгох, орон зайн дэд бүтцийг бий болгох, төрөл бүрийн зураглалын ажлуудыг хийж гүйцэтгэх, хөрвөх чадвар бүхий мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН ОНЦЛОГ, ДАВУУ ТАЛ

Газрын хэмжил зураглал хийх, мэдээллийн санг бүрдүүлэх чиглэлээр төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагад ажиллана.

Газрын хэмжилт зураглалын өндөр хүчин чадал бүхий багаж тоног төхөөрөмжтэй хэмжилт зураглалын сургалтын полигонтой, хэмжилт зураглал боловсруулалтын лабораторийт.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Газар зүй, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АЖИЛЛАХ САЛБАР

- Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газарт мэргэжилтэн
- Ашигт малтмалын газар кадастрын мэргэжилтэн
- Улсын мэргэжлийн хяналтын газарт мэргэжилтэн
- Аймаг нийслэл, дүүргийн газрын албанад мэргэжилтэн
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад мэргэжилтэн
- Геодези, зураг зүйн мэргэжлийн байгууллагад мэргэжилтэн
- Барилга архитектурын компанийд Геодезийн инженер
- Замын компанийд геодезийн инженер

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Газрын нөөцийн төрөөс удирдах, удирдлагын чиг үүргийн хүрээнд газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зураглал, бүртгэл, мэдээллийн санг байгуулах, эрх зүйн таатай орчинт бий болгох, хөгжингүй техник технологид сууринсан олон зориулалттай кадастрыг эрхлэх мэдлэг ур чадвар бүхий хүний нөөцийг бүрдүүлэх хэрэгцээ шаардлага есөн нэмэгдэж байна.

УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ, ХОРИО ЦЭЭРИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн үнэлгээний мэргэжилтэн нь ургамлын эмч, ургамал, ургамлын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын сахин хамгаалаагч юм”

Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэхэд таримлыг гэмтээж, ургацын хэмжээ, чанарт сөргөөр нөлөөлөгч хөнөөлт организмуудыг илрүүлэх, хяналт тавих, тархалт, хөнөөлөөс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх аргуудыг төлөвлөх, зөвлөх, хэрэгжүүлэхээс гадна экспорт, импортын ургамал, ургамлын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнд эрсдлийн шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд бидний сургалтын үйл ажиллагааг чиглэгдэж байна.

МЭРГЭЖЛИЙН МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАР, ХАНДЛАГА

- Байгалийн болон таримал ургамал, ой, ногоон байгууламжийн хөнөөлт организмуудыг илрүүлэх, таньж тодорхойлох;
- Хөнөөлт организмуудын тархалт, олшролтын шалтгаан, хор хөнөөлийн хэмжээ, хамрах хүрээг тогтоох, хяналт тавих, тэмцэх арга явуулах, зохион байгуулах;
- Ургацаыг хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд халгүй аргаар хамгаалах;
- Ургамал хамгаалах чиглэлээр туршилт, судалгаа явуулах, гарсан үр дүнг боловсруулж ургамлыг хамгаалах арга технологи боловсруулах;
- Ургамлын хязгаарлагдмал тархалттай хөнөөлт организмыг бус нутагт дэлгэрүүлэхгүй байх дотоод хорио цээр тогтоох, хяналт тавих;
- Экспорт, импортын ургамал, ургамлын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдалд хяналт шалгалт тавих, эрсдлийг тодорхойлж, мэргэжлийн дүгнэлт гаргах;

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
- Байгаль орчны яам, тэдгээрийн харьа газар, хэлтэс
- Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар (МХЕГ) –ийн 21 аймаг, нийслэл, хилийн мэргэжлийн хяналтын газар
- МХЕГ–ийн Хүнсний аюулгүй байдлын лавлагаа лаборатори
- Ургамлын эрүүл ахуй, хорио цээрийн хяналтын итгэмжлэгдсэн лабораториуд
- Их, дээд сургууль, салбарын эрдэм шинжилгээний байгууллага
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэх, ургамал хамгааллын үйлчилгээ явуулдаг болон ургамал хамгааллын бодисыг импортлох зөвшөөрөл бүхий компани, аж ахуй нэгж, байгууллага

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Хүрээлэн буй орчин, хүнсний аюулгүй байдлыг сахих, хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх нь улс орон бүрийн тулгамдсан чухал асуудал бөгөөд өөрийн орны онцлогт тохирсон, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй ургамлыг хамгаалах байгаль орчинд ээлтэй шинэ дэвшилтэт технологи боловсруулах, нэвтрүүлэх, дотоодын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх, био аюулгүй байдлыг хангахад ургамал хамгааллын мэргэжилтний үүрэг оролцоо маш чухал юм.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ГАЗАР ТАРИАЛАНГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТ

ГАЗАР ТАРИАЛАНГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН МЕНЕЖЕР НЬ ТУС ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН
БИЗНЕСИЙН ШИНЖЭЭЧ ЗОХИОН БАЙГУУЛАГЧ ЮМ

Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг удирдан зохион байгуулах, үйлдвэрлэлийн болон зах зээлийн менежментийн мэдлэг, бизнесийн төсөл зохиох, аж ахуйн төлөвлөлт удирдлагыг боловсронгуй болгох, технологийн гүйцэтгэл хяналтыг хэрэгжүүлэх, бие даан асуудал боловсруулах, төсөл удирдах, гүйцэтгэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн ажил үйлчилгээг бие даан төлөвлөх, удирдах, хяналт тавих
- Үйлдвэрлэлийн технологийн мөрдөлтөнд хяналт тавих, технологийн график гаргах, санхүүгийн оновчтой менежмент явуулах
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн явуулах
- Бизнесийн харилцааны болон хувь хүний манлайлах, багаар хоршин ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшүүлж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвар эзэмших,
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах,
- Бизнесийн байгууллагын үйл ажиллагаанд санхүүгийн шинжилгээ, судалгаа хийх, бизнесийн ба санхүүгийн эрсдлийг үрьдчилан тооцоолж үнэлэлт дүгнэлт гаргах, санхүүгийн таамаглал, төсөв төлөвлөгөө зохиох ур чадвар эзэмших,

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Газар тариалан, ХАА-н чиглэлийн төрийн болон бизнесийн байгууллагыг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна газар тариалан, ургамлын аж ахуйн зах зээлд өөрийн гарааны бизнес (старт-ап)-ийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Газар тариалангийн аж ахуйн нэгжүүдэд агроменежер,
- Аж ахуйн нэгжүүдэд менежер
- Банк, санхүүгийн байгууллагад тиллер, мэргэжилтэн
- Төрийн болон төрийн бус байгууллагад мэргэжилтэн
- Төсөл, хөтөлбөрт удирдагч, зохион байгуулагч, хэрэгжүүлэгч
- Эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Мэргэжлийн их, дээд сургуульд багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн зах зээл нь зөвхөн нэг улс орны хүрээнд бус, олон улсын хэмжээнд хүрээгээ тэлсээр байна. Газар тариалангийн жижиг, дунд фермерийн аж ахуй хөгжжин байгаатай холбоотой үйлдвэрлэлийн технологийн болон бизнесийн мэдлэгтэй хөрвөх чадвартай мэргэжилтний эрэлт хэрэгцээ өсөж байгаа учраас ажлын байр нь нэмэгдэж байгаа мэргэжил юм.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

- Хичээл 1:** Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл
Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
 Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ХӨРС СУДЛАЛ АГРОХИМИЧ

“Хөрс судлаач агрохимич нь хөрс, ургамал, бордооны шинжээч юм”

Хөрсний төрөл, түүний физик-химиийн үндсэн шинж чанарыг судлах, агрохимийн шинж байдлыг тодорхойлох, таримлыг бордох, хөрсийг шинжлэн судлах, лабораторийт агрохимийн задлан шинжилгээ хийх, таримлыг бордох бордооны тун норм тооцох, зөвлөх, хээрийн болон лабораторийн ажлыг гүйцэтгэх, хөрсний бонитровк, мониторингийн үнэлгээ хийх, зөвлөмж боловсруулах ур чадвар чадвар эзэмшүүлнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хөрснийг морфологи шинжээр нь таньж тодорхойлох, дээжийг зөв бүрдүүлэх
- Хөрсний физик, хими, биологийн шинж чанаруудыг тодорхойлж үнэлэх
- Хөрс хамгаалах, үргжил шимиийг нь дээшлүүлэх арга технологийг төлөвлөж хэрэгжүүлэх
- Ургамал, бордооны найрлага, шинж чанарыг тодорхойлох
- Таримлыг бордох менежментийг хэрэгжүүлэх
- Бордооны үйлдвэрлэл түүний технологийн гороимыг хэрэгжүүлэх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

ХАА, уул уурхай, зам барилга, байгаль орчны чиглэлийн төрийн болон бизнесийн байгууллагад дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна ХАА, экологийн байгаль хамгааллын чиглэлийн зах зээлд өөрийн гарааны бизнес (старт-ап) –ийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Хүнс, хөдөө аж ахуй, байгаль орчны чиглэлийн төрийн ба төрийн бус байгууллагад мэргэжилтэн
- Хөрс агрохимийн болон бусад чиглэлийн лабораторийд химич, задлан шинжлэгч
- Газар тариалангийн аж ахуйн нэгжүүдэд хөрс судлаач-агрохимич, менежер, захидал
- Газрын харилцаа, үнэлгээний чиглэлийн байгууллагад хөрс судлаач
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Мэргэжлийн их, дээд сургуульд багш
- Зам барилга, уул уурхайн байгууллага

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхийн дулаарал эрчимтэй явагдаж цөлжилт, газрын доройтол, хөрсний элэгдэл эвдрэл улс орны төдийгүй олон улсын хэмжээгээр анхаарал татсан асуудал болоод байна. Энэ цаг үед хөрсний шинж чанар, үргжил шимиийн төлөв байдлыг иношлох, нөхөн сэргээх, хамгаалах хөрс судлаач, агрохимич мэргэжлийн ажлын байрны эрэлт хэрэгцээ эрчимтэй өссөөр байна.

Элсэлтийн өрөөхийн шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ЛАНДШАФТЫН АРХИТЕКТУР

“Ландшафтын архитектур нь орчны өнгө төрхийг төлөвлөгч төдийгүй уран зураглаач юм.”

Байгууллагын Ландшафтын архитектур төлөвлөлтийн шинэ бүтээгдэхүүний санаа гаргах, оновчтой хувилбарыг сонгох, дизайны шинэ загварыг төлөвлөх, зураглах, зах зээлд турших, олон улсын болон дотоодын ногоон хөгжлийн төлөвлөлтийн чиг хандлага, зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг судлан шинжилж, ландшафтын архитектурын төлөвлөлтийг хийх мэдлэг, ур чадвар зээмшилжээд чиглэгдэнэ

МЭРГЭЖЛИЙН МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАР, ХАНДЛАГА

- Бизнесийн харилцааны болон хувь хүний манлайлах, багаар ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцж шийдвэр гаргах, хариуцлага хулээх чадвар
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, зураглал, программ боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах,
- Байгууллагын гадаад орчны нөхцөл, үйл ажиллагааг удирдах онол, практикын ур чадвар
- Байгууллагын гадаад, дотоод орчны үйл ажиллагаанд шинжилгээ, судалгаа хийх, өнгө загвар, тохижилтыг үрьдчилан тооцоолж үнэлэлт дүгнэлт гаргах, таамаглал, төсөв төлөвлөгөө зохиох, урлагийн мэдрэмж, ур чадвар
- Шинжлэх ухааны үндэслэлтэй шинэ технологийг хөгжүүлэх, хүрээлэн буй орчинд ээлтэй хүний эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангасан ландшафтын архитектурын төлөвлөлтийг хийх, хот суурин газрын ногоон байгууламжийг хөгжүүлэх,

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт ягх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судал, Хар зураг /Архитектур/

төлөвлөлтийн шийдэл гаргах чадвар зэрэг чадвар эзэмшинэ.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Төрийн болон төрийн бус бүх байгууллагудын гадаад болон дотоод орчны интерьеर дизайн төлөвлөх, удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна өөрөө өөртөө ажлын байр бий болгон хөгжүүлж, амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Ландшафтын архитектурч
- Ногоон байгууламжийн зураг төслийн мэргэжилтэн
- Их дээд сургуулийн багш
- Гадаад дотоодын төсөл, хөтөлбөрүүдэд мэргэжилтэн
- Мэргэжлийн хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Байгаль орчин, аялал жуулчлал болон барилга, хот байгуулалтын яаманд мэргэжилтэн
- Нийслэлийн ерөнхий төлөвлөгөөний газар
- Аймаг, орон нутгийн ерөнхий төлөвлөгөөний газар

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Даяарчлал эрчимжиж буй энэ цаг үед ландшафтын архитектурын зах зээл нь зөвхөн нэг улс орны хүрээнд бус, олон улсын хэмжээнд хүрээгээ тэлсээр байна. 2026 он хүртэлх ажлын байрны эрэлтийн дундаж үзүүлэлтээр хамгийн хурдацтай өсөлт бүхий ажлын байр нь ландшафтын архитектур байх болно.

ОЙН АЖ АХҮЙН ИНЖЕНЕР

Ойн аж ахуйн үйлдвэрлэл, тэр дотроо мод үржүүлгийн газарт тарьц, суулгац ургуулах, ойг нөхөн сэргээх, ойжуулах, ногоон байгууламжийг бий болгох, арчлах, ойн хортон шавжтай тэмцэх, ой зохион байгуулалт, ойн тооллого болон салбарын бусад мэргэжлийн ажлуудыг гардан гүйцэтгэх, удирдан зохион байгуулах, хянах, төсөл хөтөлбөр боловсруулах асуудлыг бие даан боловсруулж, шийдвэрлэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшиллэхдэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАР, ХАНДЛАГА

- Ойн аж ахуйн үйл ажиллагааны болон хувь хүний манлайлах, багаар ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх,
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан ойн аж ахуйн үйл ажиллагааны анхдагч өгөгдхүүн бүрдүүлэх, төсөл, хөтөлбөр, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах, үйл ажиллагааг удирдах эрх зүйн болон онол, практикын ур чадвар эзэмших.
- Ойн аж ахуйн үйл ажиллагаанд судалгаа хийх, байгалийн тохиромжгүй үзэгдлийн нөлөөллөөс гарах эрсдлийг үрьдчилан тооцоолж үнэлэлт дүгнэлт гаргах,
- Ойн аж ахуйн болон ойн бусад салбарын үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэр гаргах, ойн аж ахуй, мод үржүүлэг, ойг нөхөн сэргээх, ой зохион байгуулалт, ой ашиглалт, ойн механижуулалт, ойн зэйин засаг, менежментийг амжилттай хэрэгжүүлэх, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих,
- Ойн аж ахуй, ойн анги болон ойн нөхөрлөлийн ойн менежментийг төлөвлөх, зохион байгуулах, хянах,
- Орон нутаг дахь сумын болон сум дундын ойн ангийн үйл ажиллагааг удирдах..

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Ойн аж ахуй, сумын ба сум дундын ойн анги, ойн нөхөрлөл, ойн мэргэжлийн байгууллага, төрийн болон төрийн бус байгуулага, аймгуудын байгаль орчны хэлтэс алба, нэгж, ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлэлт, гадаад, дотоодын төсөл, хөтөлбөрт оролцох, удирдах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна ой аж ахуйн салбарт өөрийн гарааны бизнес (старт-ап)-ийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Ойн аж ахуй, ойн ангийн дарга, инженер, менежер
- Мод үржүүлгийн газрын инженер
- Байгаль орчны ойн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн
- Ногоон байгууламж хариуцсан инженер, мэргэжилтэн
- Гадаад, дотоодын төсөл, хөтөлбөрийн ажилтан
- Биологи, газар зүй-геоэкологийн эрдэм шинжилгээний ажилтан
- Ойн чиглэлийн их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжил сургалт-үйлдвэрлэлийн төвийн багш

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхий нийтийн хэмжээнд уур амьсгалын өөрчлөлт хурдаатай Шагдаж байгаа өнөө үед ой, модыг нөхөн сэргээх, үржүүлэх, хот суурийн газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх ажилд хамгийн эрэлт хэрэгцээтэй мэргэжил нь ОЙН АЖ АХҮЙН ИНЖЕНЕР байх болно.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

БАЙГАЛИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

Эдийн засгийн тэргүүлэх салбарын нэг аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг эрхлэхдээ байгалийн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн-үйлчилгээний оновчтой багцыг үр ашигтай төлөвлөх, бүрдүүлэх, хуваарилах, хэрэгжүүлэх, хянах зэрэг арга, аргачлалуудыг аялал жуулчлал, амралт-сувилал (рекреац)-ын байгууллагын орчинд хэрэглэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхдэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Гадаад хэл, мэдээллийн технологи, байгалийн шинжлэх ухаан болон аялал жуулчлалын суурь мэдлэг, ур чадвар эзэмших
- Аялал жуулчлалын үйлдвэрлэл, амралт-сувилал (рекреац)-ын үйл ажиллагааны аливаа асуудлын учир шалтгааныг тодорхойлох, бодит байдалд үндэслэн шийдвэр гаргах, асуудлыг шийдвэрлэх хувь хүний болон мэргэжлийн ур чадвар, хандлагад суралцах
- Аялал жуулчлалын салбарыг шинжлэх ухааны үүднээс шинжлэн судлах, таамаглал дэвшиүүлэх, тооцоолон бодож шийдэл гаргах зэрэг мэргэжилтний эзэмших ур чадваруудыг эзэмших
- Хувь хүний нийгэмшил, харилцааны ур чадвар эзэмших
- Гадаад хэлээр харилцах, байгалийн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүнийг гадаад хэлээр төлөвлөх, хэрэгжүүлэх чадвар эзэмших
- Эх орон, байгаль орчныг хайрлан хамгаалах, Монголын түүх, соёл, ёс заншил зэргийг дэлхий нийтэд таниулах харилцааны ур чадвар эзэмших, эх оронч сэтгэлгээг хөгжүүлэх.

Злэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Газар зүй, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Байгалийн аялал жуулчлалын үйлдвэрлэлийн болон аялал жуулчлал-зочлох үйлчилгээ, амралт сувиллын байгууллагуудын бүх шатны ажлын байранд ажиллахаас гадна байгалийн аялал жуулчлалын зах зээлд хувийн бизнесийг эхлүүлэн хөгжүүлж, үйл ажиллагаа эрхлэх бүрэн боломжтой.

- Амралт-аялал жуулчлалын байгууллага, пүс, компани, жуулчны баазын зохион байгуулагч, менежер, удирдах ажилтан
- Зочид буудал, зоогийн газар, музей, үзвэр, үйлчилгээний байгууллагуудад менежер, удирдах ажилтан
- Газарзүй, аялал жуулчлалын чиглэлийн сургалт, судалгаа, шинжилгээний бүх шатны байгууллагад мэргэжилтэн, удирдах ажилтан
- Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаа болон байгаль орчныг хамгаалах төрийн, төрийн бус, хувийн хэвшлийн бүх шатны байгууллагад аялал жуулчлалын мэргэжилтэн
- Аялал жуулчлалын хувийн хэвшлийн байгууллагад бүх түвшний мэргэжлийн ажилтан

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

2030 он хүртэл хугацааны олон улсын жуулчлалын чиг хандлага нь байгаль орчноо унаган, зэлүүд хэвээр нь хадгалагдан үлдсэн Ази тив рүү жуулчдын ургал чиглэж байгааг Дэлхийн аялал жуулчлалын байгууллага судалгаагаар тогтоосон байдаг. Аялал жуулчлалын салбарын тогтвортой хөгжлийн үндэс нь байгаль орчны тогтвортой байдалд тулгуурласан байгалийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх явдал хэмээн ХХI зуун гарснаар тодорхойлогдсон байгаа нь өнөөгийн зах зээлд хамгийн эрэлт бүхий ажлын байр болохыг харуулж байна. 2018 оны судалгаагаар дэлхий дээрх 10 ажлын байр тутмын 1-нь аялал жуулчлалын салбарт ажиллах боломжтой.

ЭКОЛОГИ, БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАЛ

Амьд бодис тэдгээрийн хүрээлэн буй орчны суурь, онолын мэдлэгийг орчин үеийн экологи, хүрээлэн буй орчны инженерчлэлийн хүрээнд судлах, байгалийн шинжлэх ухааны салбар бүрт судалгаа явуулах, тодорхой нарийн чиглэлээр мэргэших, олон улс, бус нутаг болон орон нутгийн хэмжээний байгаль хамгаалал-тогтвортой менежментийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, дүн шинжилгээ хийх, багаар ажиллах чадвартай мэргэжилтэн бэлтгэхэд оршино.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Биологийн олон янз байдлын төлөв байдал, тэдгээрийн тархалт элбэгшилд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг тогтоож, хамгааллын төлөвлөгөө боловсруулах, зүй зохистой ашиглах, хамгаалах, хянах аргад суралцах, хэрэгжүүлэх
- Хөрс, ус, агаар, ой зэрэг байгалийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг хамжих, ашиглах, мониторинг судалгаа явуулах, урьдчилан прогнозлох арга зүй эзэмших,
- Хөгжлийн төслөөс хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийг тогтоох, үнэлэх, хянах тэдгээрээс үүдэлтэй хүрээлэн буй орчны бохирдолт, бохирдолтын эх үүсвэр, хэлбэрүүдийг тодорхойлох, хог хаягдлын менежментийн оновчтой хувилбарыг сонгох
- Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орон зайн сүлжээ байгуулах, хамгаалах, менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх, орчны бус, дотоод бүсчлэлд явуулж байгаа үйл ажиллагаанд хяналт тавих, зөрчлийг арилгах
- Аливаа байгаль орчны доройтол, хохиролыг одоо мөрдөж байгаа эдийн засаг, эрх зүйн хэм хэмжээнд үнэлэх, хохирлыг тооцох, нохон сэргээх, нохон толцлуулэх, дүйцүүлэн хамгаалах зэрэг цаашдын хандлагыг гаргах, хяналт, шинжилгээ, тооцоолол, төлөвлөлт хийх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хүрээлэн буй орчин, байгаль хамгааллын салбарын бүх шатны байгууллагад мэргэжилтнээр ажиллах, зохион байгуулах, байгальд ээлтэй технологи, үйлдвэрлэлийг дэмжих, менежментийг боловсруулан хөгжүүлэх боломжтой.

- Засаг захиргааны бүх нэгжүүдийн байгаль орчин аялал жуулчлалын алба, нэгжийн байгаль орчны мэргэжилтэн (яам, аймаг сумын тамгын газар, агентлагууд);
- Эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, их дээд болон ерөнхий боловсролын сургууль, тусгай хамгаалалттай газарт эрдэм шинжилгээний ажилтан, багш, судлаач, мэргэжилтэн, байцаагч
- Олон улсын төсөл хөтөлбөрүүд, ОУ-н байгууллагуудад байгаль орчны мэргэжилтэн, судлаач;
- Хөгжлийн төслүүд, байгаль орчны мэргэжлийн байгууллага, үйлдвэрлэл-үйлчилгээний газар, эрүүл мэнд, бизнес, аялал жуулчлалын байгууллагад байгаль орчны мэргэжилтэн, шинжээч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Экологич нь ойрын ирээдүйн эрэлттэй "Ногоон" мэргэжлийн нэг бөгөөд НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн зорилт 2030-ийг хэрэгжүүлэхэд нэн шаардлагатай олон улсын байгаль орчны хөтөлбөр-программуудад ажиллах боломж нэмэгдсээр байна.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт ёгех хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ҮНЭЛГЭЭ

Байгаль орчны юмс үзэгдлийн учир шалтгааныг задлан шинжлэх, ашиглалтаас үүсэх нөлөөллийг илрүүлэх, сөрөг нөлөөг бууруулах, арга технологи, инженерийн шийдлийг зөвлөмжлэх, экологи, эдийн засгийн үнэлгээг судалгаа шинжилгээнд тулгуурлан хийх, загварчлах, харьцуулах, тооцоолох, үнэлэлт, дүгнэлт өгөх, нөхөн сэргээлт хийх, хамгаалах ажлыг зохион байгуулах, менежмент хийх чадамжтай байна.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Байгалийн юмс үзэгдлийн учир шалтгаан зүй тогтолыг задлан шинжлэх, үүссэн нөхцөл байдлыг үнэлэх, нөхөн сэргээлт хийх /газар, газрын хэвлэй, хөрс, ус, ургамал, агаар, биологийн төрөл зүйл/, орчны бохирдлыг тодорхойлох, үнэлэлт дүгнэлт өгөх
- Байгалийн нөөцүүдийн ашиглалтад хяналт тавих, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах, байгаль орчны зөрчил, хүрээлэн буй орчны гэмт хэргийг бүртгэх, зүйлчлэх, гэмт хэргийн бүрэлдэхүүнийг задлан шинжлэх
- Нийгмийн болон үйлдвэрлэлийн ашиглалтаас хүрээлэн буй орчинд бий болсон сөрөг нөлөөг бууруулах, нөхөн сэргээх

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

технологийн шийдлийг зөвлөх, төлөвлөх, эдийн засгийн тооцоолол бүхий менежмент хийх

- Хувь хүний зөв төлөвшилтэй ёс зүйтэй, бусдын эрх ашгийг хүндэтгэдэг, багаар ажиллах чадвартай байх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Байгаль орчны хяналт, хамгааллын салбарын бүх шатны байгууллагад мэргэжилтнээр ажиллах, зохион байгуулах, нөлөөлийн үнэлгээ хийх, байгальд ээлтэй үйлдвэрлэлийг дэмжих, менежментийг боловсруулан хөгжүүлэх боломжтой.

- Байгаль орчны мэргэжлийн байгууллагуудад мэргэжилтэн-шинжээч
- Мэргэжлийн хяналтын байгууллагад байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, хил гаалийн хяналтын байцаагч
- Уул уурхайн компаниудад байгаль орчны болон нөхөн сэргээлтийн мэргэжилтэн
- Цагдаагийн байгууллагад хэрэг бүртгэгч, Экологийн цагдаа

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтөөр бий болж буй байгаль орчны хувьсал өөрчлөлт, нийгмийн болон үйлдвэрлэлийн өсөн нэмэгдэх буй хөргэлээнээс байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг тодорхойлох, үнэлэх, хянах, сөрөг нөлөөллийг бууруулахад зөвлөх үйл ажиллагааг төгс зохион байгуулах шаардлага өсөн нэмэгдэж байна.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн мэргэжилтэн нь аливаа нөлөөллөөс бий болсон хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцүүдийн / газар, газрын хэвлэй, хөрс, биологийн төрөл зүйл, ус, агаар орчны / бохиридол, эвдрэл, хомсдол, доройтлыг тодорхойлох түүнд тохирсон нөхөн сэргээлт хийх, хамгаалах, бохиридыг арилгах чиглэлээр зөв оногчийтэй технологийг зөвлөх, зохион байгуулах, менежмент хийх мэдлэг, ур чадвартай хувь хүний зөв төлөвшилтэй байна.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР:

- Байгалийн нөөцүүдийн эвдрэл, хомсдол, доройтлын зэрэглэлийг тогтоож тэдгээрийг нөхөн сэргээх арга технологийг хэрэглэх, туршилт судалгаа хийх, үр дүнг нь үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх
- Байгалийн нөөц баялагийн даац, чадавхид тохируулан ашиглалт хамгаалалт, нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, менежмент хийх
- Нөхөн сэргээлтийн чиглэлээр орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, тайлан боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бие даан суралцах,
- Ногоон байгууламж байгуулах, модлог болон бусад ургамлыг үржүүлэх, таримлын технологийн мэдээллийг боловсруулах, тарих, арчлах
- Хүрээлэн буй орчны төлөв байдалд хяналт мониторинг хийх, өөрчлөлтийг тодорхойлох, төлөв байдалд үнэлгээ өгөх, эрсдлийг урьдчилан тооцоолох, төлөвлөх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Уул уурхайн болон бусад үйлдвэрийн газруудад нөхөн сэргээлтийн мэргэжилтэн (улс, хот, аймаг, дүүрэг, сум)
- Хот суурин газрын тохижилт үйлчилгээ, цэцэрлэгжүүлэлт, ургамал үржүүлгийн газар, хулэмжийн аж ахуйд ногоон байгууламжийн инженер
- Байгаль орчин, уул уурхай, хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захирагааны байгууллагад (улс, хот, аймаг, дүүрэг, сум) мэргэжилтэн
- Мэргэжлийн хяналтын газар, байгаль орчны мэргэжлийн компани, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захираганд мэргэжилтэн
- Байгаль орчны чиглэлийн бусад бизнесийн байгууллагын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр ажлын байранд ажиллах бүрэн боломжтой.

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

2040 он хүртэлх ажлын байрны эрэлтийн дундаж үзүүлэлтээр хамгийн хурдацтай өсөлт бүхий ажлын байр нь Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн мэргэжилтэн байх болно.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

УРГАМЛЫН НӨӨЦ, БИО ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Байгалийн нөөц, биоүйлдвэрлэлийн менежмент, ургамлын тархалт, нөөцийг тогтоож биологийн аргаар нөхөн сэргээх, таримал болон байгалийн ургамлын чадавхийг ашиглан эко- бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх мэдлэг, чадвар эзэмшинэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Байгалийн нөөц, биоүйлдвэрлэлийн судалгаа хийх, төсөл төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх,
- Ургамлын тархалт, нөөцийг тогтоож бэлчээрийн мониторинг хийх үйл ажиллагааг эрхлэн явуулах,
- Экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүйгээр эдийн засаг болон нийгмийн хөгжлийг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай менежментийн арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх
- Хувь хүний манлайлах, багаар ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн шийдвэр гаргах, хариуцлага хулээх чадвар эзэмших,
- Бүх шатны ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлэлт хийх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Салбарын эрдэм шигжилгээний байгууллагууд
- Төрийн болон хувийн хэвшлийн мэргэжлийн байгууллагууд
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж байгууллагууд
- Мэргэжлийн хяналтын газрын бүх нэгжүүдэд (улс, хот, аймаг, дүүрэг, сум) мэргэжилтэн
- Зүлэгжүүлэлт, цэцгийн аж ахуй

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Манай төгсөгч ургамлын нөөц – биоүйлдвэрлэлийн чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагуудад ажиллахаас гадна, ургамлын гаралтай био бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, түүхий эд материалыг бэлтгэх хувийн гарааны компани, аж ахуйн нэгжүүд байгуулах эхлэл болдог.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт ёгөх хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

УСНЫ НӨӨЦИЙН МЕНЕЖМЕНТ

“Усны нөөцийн менежер нь усны төдийгүй технологи, бизнесийн шинжээч юм.”

Усны нөөц, чанарыг сав газар болон бус нутгийн түвшинд үнэлэх, нөөцийг зөв зохиостой ашиглах, хамгаалах, чанарыг сэргээн сайжруулах ур чадварыг зэмшсэн, менежментийн төлөвлөгөөг хийх мэдлэг, чадвартай мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

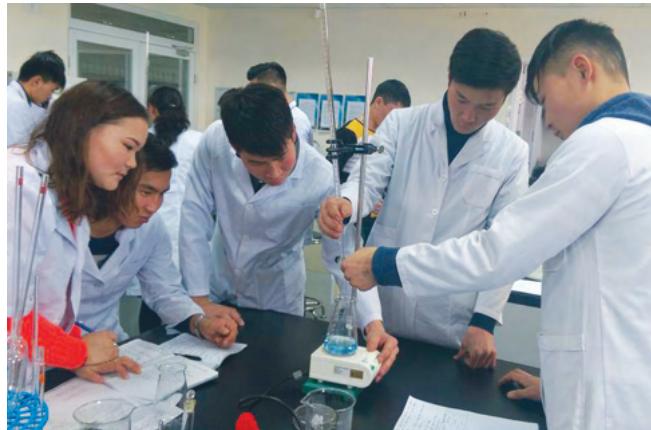
- Ус судал хэмжилзүйн болон усны баланс тооцоолох аргуудыг эзэмшиж, усны нөөц, балансын үнэлгээ хийх
- Усны нөөцийг хомдол, бохирдоос хамгаалах, учруулсан хохиролыг тооцох, дүгнэлт гаргах, экосистемийн даац, чадавхид тохируулан зүй зохиостой, тогтвортой ашиглах,
- Усны нөөц, чанарын хяналт-шинжилгээг хийх, эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцлийг бүрдүүлэх
- Экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүйгээр эдийн засаг болон нийгмийн хөгжлийг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай менежментийн арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх
- Хаягдал усыг дахин боловсруулах, хэрэглэх талаархи орчин үеийн арга технологи эзэмших
- Усан орчныг нөхөн сэргээх аргачлалыг инженерчлэлийн болон эдийн засгийн тооцоололтойгоор хийх, технологийг зөвлөмжлэх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Байгаль орчин, Хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад мэргэжилтэн
- Мэргэжлийн хяналтын газрын бүх нэгжүүдэд (улс, хот, аймаг, дүүрэг, сум) мэргэжилтэн
- Усны мэргэжлийн Төрийн өмчит компаниуд
- Усны барилга байгууламж хийдэг компаниуд,
- Усны сав газрын захиргаанд мэргэжилтэн
- Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаанд мэргэжилтэн
- Уул уурхайн болон бусад үйлдвэрийн газруудад мэргэжилтэн
- Байгалийн нөөц баялгийг ашиглан үйлдвэрлэл үйлчилгээ явуулдаг бүхий л салбаруудад усны нөөцийн мэргэжилтэн

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Ус хэрэглэдэггүй нэг ч аж ахуйн нэгж, үйлдвэрлэл үйлчилгээ, амьд организм байхгүй бөгөөд хоногт 50 шоо метрээс их ус ашиглагч бүх байгууллага Усны тухай хууль, мөн Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд усны хэрэглээ хариуцсан ус ашиглалтын менежер ажиллуулна гэж заасан.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт ёгех хичээл:

Хичээл 1: Хими, Биологи, Математик, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

ЭДИЙН ЗАСАГ БИЗНЕСИЙН СУРГУУЛЬ

ОЛОН УЛСАД МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН

“ Бизнесийн удирдлага, эдийн засгийн ухааны чиглэлээр шинжлэх ухаан, сургалт, үйлдвэрлэл, бизнесийг хослуулсан бус нутгийн тэргүүлэх сургуулиудын нэг болох. ”

ҮНЭТ ЗҮЙЛС

- Таатай орчин
- Оюунлаг, бүтээлч, хариуцлагатай, нэгдмэл хамт олон
- Сурч боловсрох чин эрмэлзэлтэй, хүнлэг, ёс зүйтэй оюутан
- Шударга, нээлттэй харилцаа
- Хөгжлийг эрхэмлэгч зөв удирдлага
- Хөгжлийг түүчээлэх мэргэжилтэн

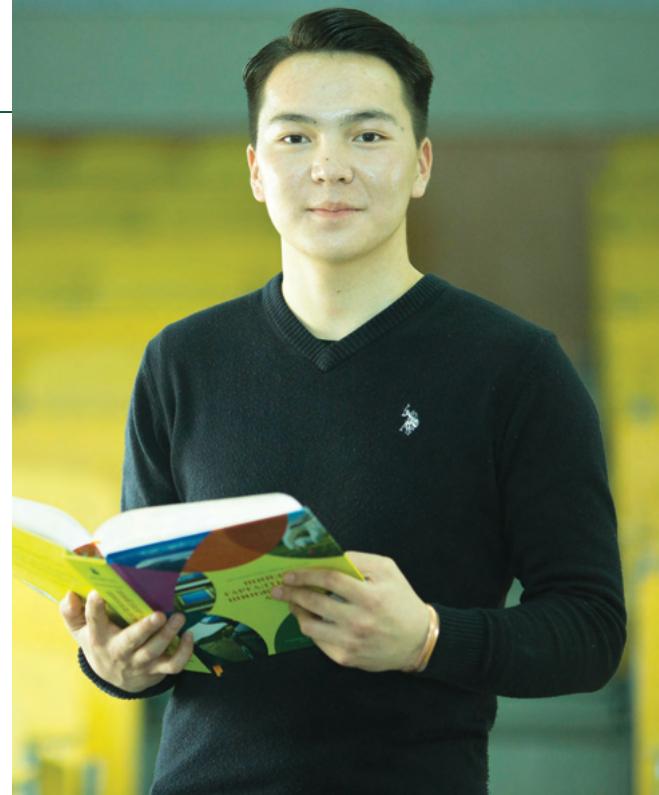
ЭДИЙН ЗАСАГ, МАТЕМАТИК ЗАГВАРЧЛАЛ

“Эдийн засгийн математик загварчлал нь нийгэм, эдийн засгийн шинжээч юм.”

Нийгэм эдийн засгийн салбар, хөдөө аж ахуйн салбарт ажиллах, эдийн засгийн онол, математик загварчлал, мэдээлэл зүйн онолын мэдлэгтэй, үндэсний болон олон улсын жишигт нийцсэн судалгаа шинжилгээний өндөр ур чадвар өзэмшсэн, ёс зүйн төлөвшилтэй, системчилсэн сэтгэлгээний загвар бүхий хөрөвөх чадвартай судлаач, мэргэжилтэн бэлтгэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Нийгэм, эдийн засгийн үйл явц, хөдөө аж ахуйн болон бусад бизнесийн ба бизнесийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг системийн хандлагаар шинжилж төлөвлөх, ирээдүйн хөгжлийн оновчтой хувилбарыг тодорхойлох, үнэлэлт дүгнэлт өгч, зөвлөмж гаргах
- Микро, макро эдийн засгийн тэнцвэр, үндэсний орлогын бүтэц, эдийн засгийн бус болон салбар хоорондын орц-гарцын шинжилгээ хийх, урт болон дунд хугацааны үйл ажиллагааг оновчтой төлөвлөх арга зүйг өзэмших
- Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл дэх нөөцийүүдийг оновчтой удирдахын тулд үйлдвэрлэлийн орцуудын зарцуулалтын шинжилгээ хийх, байгалийн нөөцийн үнэлгээг эдийн засгийн математик агаар тогтоох
- Бизнесийн санхүүгийн үйл ажиллагааны болон хөрөнгө оруулалтын шинжилгээ хийх, санхүүгийн эрэдлийг үрьдчилан тооцоолж үнэлэлт дүгнэлт гаргах, санал зөвлөмж, санхүүгийн стратеги боловсруулах
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан их өгөгдөл боловсруулах, тайлан бэлтгэх, өгөгдлийн сан байгуулах
- Бизнесийн харилцааны болон хувь хүний манлайлах, багаар хоршин ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх
- Аливаа асуудлыг шийдвэрлэхдээ бүтээлчээр сэтгэдэг, мэргэжил хоорондын холболтыг хийдэг, шинийг санаачилдаг байх.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Төрийн ба төрийн бус байгууллага, банк, санхүүгийн байгууллага, олон улсын байгууллага, аж ахуйн нэгжид системийн шинжээч, эконометрик ба эдийн засгийн математик загварчлалын мэргэжилтэн
- Бизнесийн байгууллагад эдийн засгач, менежер
- Их, дээд сургууль, коллеж, эрдэм шинжилгээний байгууллагад багш, судлаач.

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхий нийтийн хандлагаас авч үзэхэд, бодлогын шийдвэр гаргахдаа шинжлэх ухааны үндэслэлтэй эдийн засаг математик загварчлал, системийн шинжилгээ хийж, үр дүнг өргөн ашиглах болсон. Үүнтэй уялдан олон улсын төсөл, судалгааны байгууллага, хувийн хэвшлийн бизнесийн байгууллагууд болон төрийн захиргааны төв байгууллагуудад эдийн засгийн мэдээлэл боловсруулах, дун шинжилгээ хийх, бодлого боловсруулах алба, хэлтэст ажиллах ажлын байрны тоо жилээс жилд нэмэгдэж байна.

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ДАТА АНАЛИСТ

“Дата аналист нь тоон болон чанарын өгөгдлийг цуглуулах,
шинжлэн судлах, түүнд үндэслэн дүгнэлт гаргах үүрэгтэй бөгөөд
орчин үеийн хамгийн эрэлттэй мэргэжлийн нэг юм

Дата аналист нь математик, статистик, компьютериин шинжлэх ухааны мэдлэг эзэмшсэн хөдөө аж ахуй, эдийн засгийн болон бусад салбарт ажиллах чадвартай өгөгдөл олборлох, боловсруулах, тооцоолох, үр дүнг шинжлэн дүгнэж тайлбарлан төлөвлөлт, стратеги боловсруулах, шийдвэр гаргах чадварыг эзэмшсэн мэргэжилтэн болно.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Python, R болон SQL дэх скриптуудийг бичих, хадгалах, тэдгээрийг дэмжихэд шаардагдах баримт бичгийг боловсруулах,
- Том хэмжээний өгөгдлүүд дээр нарийвчилсан байдлаар дүн шинжилгээ хийх аргачлал, үр дүнг тодорхой байдлаар танилцуулах,
- Өгөглийн сангийн болон системийн удирдлагын үйл явцыг тухайн байгууллагын үйл ажиллагаанд тохируулан ажиллах,
- Гадны эх сурвалжаас мэдээлэл авах, их өгөгдлийн (BIG DATA) зүй тогтолыг тодорхойлох,
- Мэдээллийн аюулгүй байдлыг ханган ажиллах.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

- Өгөглийн шинжээч (data analyst, big data science, data miner гэх мэт),
- Бизнесийн шинжээч,
- Системийн шинжээч,
- Судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Монгол болон олон улсын хөдөлмөрийн зах зээл дээр ирээдүйд эрэлт хэрэгцээ нь өсөх хандлагатай байгаа ажил мэргэжилд тоон өгөгдлийн шинжээч, их тоон өгөгдлийн мэргэжилтэн, дижитал шилжилтийн мэргэжилтэн зэрэг шинэ технологид голлон суурилсан мэдлэг үр, чадвар бүхий хүний нөөцийг бүрдүүлэх хэрэгцээ шаардлага нэмэгдэж байна.

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

НЯГТЛАН БОДОГЧ

“Нягтлан бодох бүртгэл бол бизнесийн хэл юм”

Тус мэргэжлээр төгсөгч нь аж ахуйн нэгж байгууллагын nyaгтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх, зохион байгуулах, санхүүгийн хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний чиглэлээр ажиллах, зөвлөгөө өгөх, асуудлыг шүүн тунгаах, судлах, мэргэжлийн ёс зүйг дагаж мөрдөх ур чадвар, мэдлэгийг эзэмшина.

ЭЗЭМШИХ УР ЧАДВАР

- Техник ур чадвар: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын nyaгтлан бодох бүртгэлийг хөтлөх, зохион байгуулах, мэдээлэл боловсруулах, тайлagnaх, хянах, санхүүгийн мэдээлэлд шинжилгээ хийх, үнэлэлт дүгнэлт өгөх, үйл ажиллагааны төсөв зохиох, шийдвэр гаргахад шаардлагатай мэдээллийг боловсруулах техник ур чадвар;
- Мэргэжлийн ур чадвар: Эдийн засгийн юмс үзэгдлийн хоорондын уялдаа холбоог судлан шинжлэх, нөхцөл байдал болон хэтийн төлөвийг үнэлэх, асуудлыг шийдвэрлэхэд оновчтой үндэслэл гаргах, шинэ санаа дэвшиүүлэх, эрэлхийлэх, багаар хамтран ажиллах, бусдад нөлөөлөх, манлайлах, үүрэг амлалт, даалгаврыг тогтсон хугацаанд гүйцэтгэх зэрэг оюуны, хувь хүний, зохион байгуулалтын болон харилцааны ур чадвар;
- Мэргэжлийн ўнэ цэнэ, ёс зүй, хандлага: Асуудалд өөрийн байр суурьнаас хандах, хууль дүрмийг чандлан мөрдөх, нийтийн ашиг сонирхлын төлөөх үүргээ ухамсарлах, ёс зүйн зарчмыг дагаж мөрдөх хандлагыг төлөвшүүлэх
- ХАА-н салбарын онцлогийг таниулах, үйл ажиллагааг бүртгэх тайлagnaх, шинжлэх ур чадвар

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Аж ахуйн нэгж байгууллагын, бүх салбарын nyaгтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх, зохион байгуулах, санхүүгийн хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ хийх, зөвлөгөө өгөх, мөн бизнесийн үр дүнг шинжлэх, үр өгөөжийг тодорхойлох, хөрөнгийн ўнэ цэнийг тогтоох чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллах боломжтой.

- Нягтлан бодогч,
- Татварын байцаагч,
- Хөрөнгийн үнэлгээчин,
- Аудитор,
- Татварын зөвлөх,
- Аутсорсингийн үйлчилгээ,
- Аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлагын nyaгтлан бодогч, эдийн засагч,
- Санхүү эрхэлсэн захирал

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Манай сургуулийн хувьд nyaгтлан бодох бүртгэл хөтөлбөрөөр төгсөгчдийн ажил эрхлэлтийн түвшин 90% ўнээс мэргэжлээрээ 80 орчим хувь нь ажиллаж байна. Олон улсын түвшинд мэргэжлийн рейтингээрээ “Хамгийн сайн бизнесийн мэргэжил”-ийн №3-д nyaгтлан бодогч мэргэжил жагсжээ. Энэхүү рейтингийг тогтоохдоо цалин, ажил эрхлэлт, стресс зэрэг үзүүлэлтүүдийг харгалзан үздэг байна. Олон улсад nyaгтлан бодогчийн жилийн дундаж цалин 65,000\$, ажилгүйдлийн түвшин 2.5% байна. Манай улсын хувьд ХНХ-ийн яамны Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн барометрийн судалгаа-2019-д хамгийн эрэлтэй мэргэжил болон хомсдолтой ажил мэргэжлийн тоонд nyaгтлан бодогч орсон байна.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судалал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судалал

БИЗНЕСИЙН МЕНЕЖМЕНТ

“Бизнесийн менежер нь аливаа байгууллагын үйл ажиллагааг төлөвлөн, удирдан зохион байгуулж, манлайлж, хянаж, шинжилдэг төдийгүй улс орны менежментийн үйл ажиллагааг “зөв менежмент” – ээр удирдан зохион байгуулдаг манлайлаж юм.”

Байгууллагын менежмент, санхүү, маркетинг, нягтлан бодох бүртгэл, үйлдвэрлэлийн болон үйл ажиллагааг төлөвлөн, удирдан зохион байгуулж, манлайлан, хянаж, бизнесийн үйл ажиллагаанд учирч буй асуудлыг тодорхойлон түүнд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн нөлөөллийг үнэлж, шалтгаан, үр дагавар, уялдаа холбоог тогтоож, оновчтой шийдвэр гаргах арга замыг тодорхойлон нөөцүүдийг системтэй, зөв хандлагатай, оновчтой удирдлагаар хангах мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Бизнесийн төсөл боловсруулах, тоо мэдээ цуглуулах, судалгаа хийх, төслийн хувилбаруудаас оновчтойг нь сонгох, хугацаа, зардал, гүйцэтгэлийг төлөвлөх, түүнийг хэрэгжүүлэх шийдвэр гаргах мэдлэг, чадвар эзэмших;
- Бизнесийн стратеги болон төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн механизмуудыг бурдуулэх, хэрэгжилтийг удирдан зохион байгуулах онол, арга зүйн мэдлэг эзэмших;
- Бизнесийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах, манлайлах, хянах шинжилгээ хийх;
- Бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөгч хүчин зүйлсийн шинжилгээг хийж байгууллагын санхүүгийн болон бусад нөөцийг оновчтой удирдах;
- Бизнесийн үйл ажиллагааны аливаа асуудлуудыг ойлгох, шинжилгээ хийх, байгууллагад нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн нөлөөллийг үнэн, зөв, системтэй үнэлэх;
- Байгууллагын аливаа өөрчлөлтүүдийн хоорондын шалтгаан, үр дагавар, уялдаа холбоог тогтоож, оновчтой, зөв шийдвэр гаргах арга замыг тодорхойлон байгууллага дахь нөөцүүдийг оновчтой хуваарилах;
- Үндэсний түвшний бизнесийн үйл ажиллагааг олон улсын түвшинд гаргах боломжийг тодорхойлох, жижиг, дунд бизнесийн байгууллагыг “зөв менежмент” – ээр удирдах;
- Санал бодлоо илэрхийлэх, баталгаажуулах, ярианы болон бичгийн хэлбэрээр харилцах, багаар ажиллах, манлайлан ажиллах харилцааны стратеги, бүтцийг ойлгох;
- Бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэх, хүлээн зөвшөөрөх, хариуцлага хүлээх, зөв хандлагатай байх;

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Аливаа байгууллагад бүх шатны удирдах албан тушаалтан, менежерүүд, төслийн менежер, төрийн болон олон нийтийн байгууллагад менежер, судлаач, их, дээд сургууль, коллежид багш, эрдэм шинжилгээний байгууллагад судлаач, төслийн менежерийн ажил эрхлэн хувиараа бизнес эрхлэгч төдийгүй ямар ч төрлийн зах зээлд өөрийн гарааны бизнес (старт-ап)-ийг эхлүүлэн хөгжүүлэх, амжилттай ажиллуулах, аливаа бизнесийн үйл ажиллагааг оновчтой удирдан, зөв менежментээр ханган ажиллах бүрэн боломжтой.

- Бизнесийн болон бизнесийн бус байгууллагын бүх шатны менежер, удирдах албан тушаалтан;
- Их, дээд сургууль, коллежид багш, судлаач;
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад судлаач, менежер;
- Хувиараа бизнес эрхлэгч, старт-ап, энтрепренер;
- Гадаад, дотоодын төслийн байгууллагын удирдах албан тушаалтан, төслийн менежер, бүх шатны менежер;
- Төрийн болон хувийн, олон нийтийн байгууллагад менежер, судлаач, гүйцэтгэлийн аудитор;

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Бизнесийн байгууллагын өрсөлдөх чадвар, хэрэгцээ, шаардлага өөрчлөгдхөйн хэрээр бизнесийн менежерүүдийн үүрэг, ач холбогдол өдрөөс өдөрт өсч байна. АНУ-ын Хөдөлмөрийн Статистикийн Товчоо нь өрөнхий болон үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааны менежерүүдийн ажил эрхлэлт ирэх 20-30 жилд тогтвортой өсөлттэй хэвээр байх болно гэж мэдэгдэж байна. Бизнесийн менежерүүдийн нэр хүнд өндөр, цалин, урамшуулал сайтай байдаг нь энэ салбарынхны хүчтэй өрсөлдөөнд “амьд үлдэх” гол чадвар нь байдаг гэж дүгнэжээ.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

МАРКЕТИНГ

“Маркетингийн менежер нь нийгэм, байгууллага, өрх бул, хувь хүнд зориулан үнэ цэнийг бүтээгчид юм.

“Маркетинг” БАКАЛАВРЫН ХӨТӨЛБӨРИЙН ЗОРИЛГО НЬ БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАХ ЗЭЭЛИЙГ МАРКЕТИНГИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ОНОЛ, АРГА ЗҮЙ, МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИД СУУРИЛАН ХӨГЖУУЛЭХ, БИЗНЕСИЙГ УДИРДАН ХӨТЛӨХ МЭДЛЭГ, ҮР ЧАДВАТАЙ, МЭРГЭЖЛИЙН ӨС ЗҮЙ, ХАНДЛАГА ТӨЛӨВШСОН БАКАЛАВРЫН ЗЭРЭГТЭЙ МЭРГЭЖИЛТЭН, СУДЛААЧДЫГ БӨЛТГЭХЭД ЧИГЛЭНЭ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Байгууллагын маркетингийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах онол, арга зүй, практик ур чадвар эзэмших
- Бизнес, маркетингийн орчны хувьсал, өөрчлөлтөнд зохицон ажиллах, байгууллагын маркетинг, зах зээлийн судалгаа, шинжилгээ хийх, бизнесийн нөхцөл байдлыг үнэлэх, шийдвэр гаргах
- Зах зээлийн эрэлт, борлуулалтыг урьдчилан таамаглах
- Зах зээлийг судлах, шинэ боломжит зах зээлийг эрж хайх
- Сурталчилгааны бодлого, стратеги, төлөвлөлт, хөтөлбөрийг боловсруулах
- Бүтээгдэхүүн, брэнд хөгжүүлэлт, үнэ тогтоох, идэвхжүүлэлт, борлуулалтын төлөвлөгөө, төсөл, хөтөлбөрийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, зохион байгуулах, үр дүнг үнэлэх.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Бизнес, олон улсын болон төр, олон нийтийн байгууллагын маркетингийн үйл ажиллагааг төлөвлөн хэрэгжүүлэх, удирдан зохион байгуулах албандаа ажиллахын зэрэгцээ маркетингийн судалгаа, стратеги, брэнд бүтээх, маркетингийн харилцаа, дижитал маркетингийн төрөлжсөн агентууд, гарааны бизнесийг эрхлэн хөгжүүлэх боломжтой. Ажиллах боломжтой ажлын байрууд:

- Гүйцэтгэх захирал, удирдах албан тушаалтан
- Маркетинг, борлуулалт, олон нийтийн харилцаа, судалгаа хөгжлийн албаны дарга, алхах менежер
- Судалгаа, сурталчилгаа, брэнд менежер
- Ложистик, импорт, экспорт хариуцсан менежер
- Хэрэглэгчийн, олон нийтийн харилцааны менежер, зөвлөх, судлаач
- Их дээд сургуульд багш, эрдэм шинжилгээний ажилтан, зөвлөх

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Маркетингийн менежер болон бусад төрөлжсөн (зар сурталчилгаа зэрэг) менежерүүдийн ажлын байр нь ойрын 5-10 жилд эрэлттэй байх мэргэжлийн жагсаалтын эхний 10 байранд тогтмол нэрлэгдэж байна. Мэргэжилтний дундаж орлогго 2017-нд \$ 129.004 байсан бол 2021-2022 онд \$ 150,431 болж өсөх төлөвтэй байна.

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН МАРКЕТИНГ

Аялал жуулчлалын зах зээлд маркетингийг хэрэглэх ур чадвартай, цахим систем, мэдээллийн технологид суурilan бизнесийг удирдан хөтлөх мэдлэгтэй, мэргэжлийн ёс зүй, хандлага төлөвшөн бакалаврын зэрэгтэй мэргэжилтэн, судлаачдыг бэлтгэхэд чиглэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Аялал жуулчлалын байгууллагын маркетингийн үйл ажиллагааг удирдаж, зохион байгуулах
- Аялал жуулчлалын байгууллагын маркетингийн төлөвлөгөө, хөтөлбөр боловсруулах, хэрэгжүүлэх
- Зах зээлийг хэсэгчлэх, зорилтот зах зээлээ сонгох, хоногшуулалтын стратегийг хэрэгжүүлэх
- Гадаад хэл, цахим хуудас хөгжүүлэх, дижитал, онлайн хэрэгслүүдийг ашиглан байгууллага, брэндийг зах зээлд таниулах
- Реклам, сурталчилгааны төлөвлөлт, бодлого, хөтөлбөр, стратегийг боловсруулах
- Салбарыг тогтвортой хөгжүүлэх маркетингийн бодлого, стратегийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Аялал жуулчлалын байгууллага, олон улсын болон төр, олон нийтийн байгууллага, мэргэжлийн холбоодын маркетингийн үйл ажиллагааг төвлөн хэрэгжүүлах, удирдан зохион байгуулах албандаа ажиллахын зэрэгцээ маркетингийн судалгаа, стратеги, брэнд бүтээх, маркетингийн харилцаа, гарааны бизнесийг эрхлэн хөгжүүлэх боломжтой ажлын байрууд:

- Аялал жуулчлалын байгууллагын гүйцэтгэх захирал, удирдах албан тушаалтан
- Аялал жуулчлалын маркетинг, борлуулалт, олон нийтийн харилцаа, судалгаа хөгжлийн албаны дарга, алхах менежер
- Аялал жуулчлалын байгууллагын судалгаа, сурталчилгаа, брэнд менежер
- Хэрэглэгч, олон нийтийн харилцаа, үйл ажиллагааны менежер, зөвлөх, судлаач
- Их дээд сургуульд багш, эрдэм шинжилгээний ажилтан, зөвлөх

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Хүн амын аж амьдрал дээшлэхийн хэрээр аялан жуулчлах хүсэл тэмүүлэл нь нэмэгддэг жамтай. Жуулчдыг зөв чиглүүлэх, аяллын зохистой маршрут сонгох, тэдний ая тухыг дээд зэргээр хангах нь зөвхөн мэргэжлийн менежерийн л хийж чадах ажил юм. 2020–2040 онд эрэлттэй байх 10 мэргэжлийн 4 дүгээрт эрэмбэлэгдэж байна.

ДИЖИТАЛ МАРКЕТИНГ

“Дижитал маркетинг” хөтөлбөрийн зорилго нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний зах зээлийг маркетинг, худалдаа, цахим мэдээллийн технологид суурilan хөгжүүлэх, бизнесийг удирдан хөтлөх мэдлэг, чадвартай, мэргэжлийн ёс зүйн хандлага төлөвшөн мэргэжилтэн, судлаачдыг бэлтгэхэд чиглэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Цахим систем, мэдээллийн технологид үндэслэн байгууллагын маркетингийн үйл ажиллагааг удирдаж, зохион байгуулах
- Цахим худалдааны техник, технологи, арга хэрэгслүүдийг эзэмших
- Вэб хуудас, интернэт хэрэглээг шинжлэх
- Цахим хуудас хөгжүүлэх, дижитал, онлайн хэрэгслүүдийг ашиглан байгууллага брэндийг зах зээлд таниулах
- Цахимд сууриссан маркетингийн төлөвлөгөө, стратегийг байгууллаха, бүтээгдэхүүн, брэндийн түвшинд тохируулан боловсруулах, хэрэгжүүлэх, үр дүнг үнэлэх
- Бүтээгдэхүүн, брэнд, үйлчилгээг борлуулах, хүргэх цахим сувгууд, маркетингийн нэгдмэл харилцааг төлөвлөх, хөгжүүлэх, үр дүнг үнэлэх
- Хэрэглэгч, харилцагчидтайгаа тогтвортой харилцаа холбоо тогтоох, харилцааны хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх, үр дүнг үнэлэх

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Бизнес, олон улсын болон төр, олон нийтийн байгууллагын маркетингийн үйл ажиллагааг цахим технологийн тусламжтайгаар төлөвлөн хэрэгжүүлэх, удирдан зохион байгуулах албандаа ажиллахын зэрэгцээ, дижитал маркетингийн төрөлжсөн агентүүд, гарааны бизнесийг эрхлэн хөгжүүлэх боломжтой. Ажиллах боломжтой ажлын байруд:

- Гүйцэтгэх захирал, удирдах албан тушаалтан
- Маркетингийн шинжээч
- Вэб хөгжүүлэгч
- Мэдээлэл, технологийн төслийн менежер
- Цахим худалдааны менежер
- Борлуулалт, олон нийтийн харилцаа, судалгаа хөгжлийн албаны дарга, алхах менежер
- Судалгаа, сурталчилгаа, брэнд менежер
- Хэрэглэгчийн, олон нийтийн харилцааны менежер, зөвлөх, судлаач
- Их дээд сургуульд багш, эрдэм шинжилгээний ажилтан, зөвлөх

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Хил хязгааргүй зах зээл буюу Цахим худалдаа нь улс орнуудын экспортод чиглэсэн худалдааг өсгэж, Дэлхийн зах зээлд хүргэх гол суваг болсоор байна. Олон улсад цахим худалдааны сайт худалдааг дунджаар 79 хувиар ихэсгэдэг гэсэн судалгааны үр дүн гарчээ.

Цахим худалдааны шинэ эрин үеийн менежер нь ойрын 5-10 жилд эрэлттэй байх мэргэжлийн жагсаалтын эхний 10 байранд тогтмол нэрлэгдэж байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ЭДИЙН ЗАСАГ, СТАТИСТИК

“Статистик олон талт үйл ажиллагаанд хөрвож чадаг”

“Эдийн засаг, статистик” мэргэжлийн хөтөлбөрийн зорилго нь эдийн засаг, бизнес, хөдөө аж ахуйн болон нийгмийн олон талт асуудлаар мэдээллийн технологийг ашиглан статистик мэдээллийг боловсруулах, дун шинжилгээ хийх онол, судалгааны арга зүйг бүрэн зэмшсэн хөрвөх чадвар бүхий мэргэжилтэн, судлаач бэлтгэхэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Макро-микро түвшний янз бүрийн үзэгдэл үйл явцын түүвэр болон тогтмол судалгааг зохион байгуулж, үзэгдэл үйл явцыг загварчлах, хэтийн төлөвийг тооцох, математик-статистикийн аргуудыг ашиглах, судалгааны үр дүнг боловсруулж, системчлэн үр дүнг нэгтгэж тайлбарлах, тайлан гаргах;
- Нийгэм, эдийн засаг, техник технологи, ХАА гэх мэт бүхий л салбарт статистик, эконометрикийн шинжилгээний аргуудыг хэрэглээний программуудыг ашиглан судлах;
- Өгөгдлийн сан, орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан шинжлэх ухааны судалгааны үр дүнг боловсруулах, дүгнэх;
- Байгууллагын санхүүгийн байдалд дун шинжилгээ хийх аргуудыг зэмших;
- Удирдлагын шийдвэр гаргахдаа нийгэм-эдийн засаг, улс төр, экологийн болж буй үйл явцыг үнэлэх чадвартай байх;
- Асуудалд шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хандах, эрх зүйт ёсыг дээдлэх, хариуцлага хүлээх, мэргэжлийн ёс зүйт чандлан мөрдөх хандлагатай байх...

Элсэлтийн өрөөний шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Хөтөлбөрөөр төгсөгч Статистикч мэргэжлийн ажлын байрыг Монгол Улсын “Статистикийн тухай” хуульд хуульчлан заасан байдаг бөгөөд эдийн засагч мэргэжлийг давхар эзэмшдэг учраас төрийн байгууллага, хувийн хэвшил, эдийн засаг, банк санхүү, болон нийгэм, хөдөө аж ахуй, эрүүл мэндийн салбарт хөрвөн ажилладгаараа давуу талтай. Ажиллах боломжтой үндсэн ажлын байр:

- Үндэсний Статистикийн Хороо болон аймаг, нийслэл, дүүргийн статистикийн хэлтэст мэргэжилтэн;
- Төрийн захиргааны төв байгууллага(ям, агентлаг, газар)-д статистик мэдээлэл боловсруулах, дун шинжилгээний алба хэлтэст мэргэжилтэн, судлаач;
- Банк, санхүү, татвар, даатгалын газарт эдийн засагч, шинжээч;
- Олон улсын төсөл, судалгааны байгууллагуудад судлаач, шинжээч;
- Их, дээд сургуульд багш;
- Хөдөө аж ахуй, экологи, байгаль хамгаалал, эрүүл мэндийн салбар, хууль сахиулах салбарт судлаач, шинжээч.

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

АНУ-ын Хөдөлмөрийн Статистикийн Товчооноос эрчимтэй эрэлт нь өсөх 20 ажлын байрны 5 дугаар¹-т жагсан бөгөөд 2019 оны дундаж цалин 91160 доллар байжээ. Аливаа бодлогын шийдвэр гаргахдаа судалгаанд сууриссан, эрсдэл, ирээдүйн хандлагыг тодорхойлохын ач холбогдол улам нэмэгдэж байгаа бөгөөд үүнтэй уялдан олон улсын төсөл, судалгааны байгууллага, хувийн хэвшлийн бизнесийн байгууллагууд болон төрийн захиргааны төв байгууллагуудад статистик мэдээлэл боловсруулах, дун шинжилгээ хийх алба, хэлтэст ажиллах мэргэжилтний эрэлт жилээс жилд нэмэгдэх хандлагатай байна. Үүнийг “Төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн судалгаа-2020”, “Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн барометрийн судалгааны тайлан-2019” бусад судалгааны тайлангаас харж болно.

¹ Эх сурвалж: U.S. bureau of labor statistics tuesday, september 1,2020

БИЗНЕСИЙН ЭДИЙН ЗАСАГЧ

“Эдийн засагч нь бизнесийн зүг чигийг заагч юм.”

Макро, микро эдийн засгийн түвшинд бизнесийн болон санхүүгийн үйл ажиллагааг шинжлэх, нөөцийг үр ашигтай төлөвлөх, хуваарилах, хянах, хөрөнгө оруулалтын болон бизнесийн бүтээмж үр ашгийг тооцох, хэрэгжүүлэх, эрсдлийг удирдах ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР:

- Бизнесийн харилцааны болон хувь хүний манлайлал, багаар ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлэх чадвар эзэмших;
- Орчин үеийн мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, бодлогын болон бизнесийн шинжилгээ хийх боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бүтээлчээр тасралтгүй бие даан суралцах;
- Байгууллагын бизнесийн болон санхүүгийн шинжилгээ хийх, төлөвлөгөө боловсруулах;
- Бизнесийн төслийн зээлийг үнэлэх болон боловсруулах;
- Бизнесийн макро микро орчны эрсдлийг үнэлэх, удирдах, хэрэгжүүлэх ХАА- болон байгалийн нөөцийг үнэлэх, шинжилгээ хийх;
- Төсөл, хөрөнгө оруулалтын үр ашгийн шинжилгээ хийх;
- Эдийн засгийн ерөнхий тэнцвэр, аж байдлын хялбаршуулсан загвар боловсруулах;
- Олон улсын хөгжлийн түвшин, гадаад худалдааны бодлогын эдийн засагт үзүүлж буй нөлөөллийг шинжлэх, загварчлах;
- Эдийн засгийн онол болон макро микро эдийн засаг, ХАА-н эдийн засаг, бус нутгийн болон орчны эдийн засаг, банкны эдийн засаг болон эдийн засгийн хичээлүүдийг их дээд сургуулийн бакалаврын түвшинд заах.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Олон улсын болон Монгол улсын бодлогын болон эдийн засгийн шинжилгээ хийх, үр ашгийг тооцох, төсөл, төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх, шинжээч, удирдагчаар ажиллах, их дээд сургуульд багш, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудад судлаачаар ажиллах боломжтой бөгөөд хөрвөх чадвартай мэргэжил юм.

- Олон улсын байгууллагад үндэсний зөвлөх, бодлогын шинжээч, судлаач;
- Төрийн байгууллагад эдийн засагч, төлөвлөгч, шинжээч;
- Бизнесийн байгууллагад эдийн засагч, менежер, удирдах ажилтан;

- Банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад зээлийн эдийн засагч, захирал;
- Их дээд сургуульд багш;
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагад судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан;
- Төсөл боловсруулагч, хэрэгжүүлэгч.
- Даатгалын байгууллагад шинжээч, эдийн засагч

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Монгол улсын эдийн засаг төрөлжиж, ёсөлт хөгжлийн цаг үед бизнесийн байгууллагад зах зээлд өрсөлдөх чадвараа дээшлүүлэх, хүрээгээ өргөтгөхөд зайлшгүй дутагдаж байгаа төдийгүй жилээс жилд эрэлт нь ёсч буй мэргэжил юм.

Элсэлтийн ерөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

САНХҮҮГИЙН МЕНЕЖЕР

“Санхүүгийн менежер нь санхүүгийн төдийгүй бизнесийн шинжээч юм.”

Байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааг шинжлэх, нөөцийг үр ашигтай төлөвлөх, хуваарилах, хянах, хөрөнгө оруулалтын оновчтой багц бурдүүлэх, эрсдлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх арга, аргачлалуудыг хэрэглэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Хувь хүний манлайлах, багаар ажиллах, бусдын үзэл бодлыг хүндэтгэн зөвшилцэж шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх чадвар эзэмших;
- Мэдээллийн технологийг ашиглан өгөгдөл, тайлан мэдээ боловсруулах, шинэ мэдлэг олж авах, бие даан суралцах;
- Банк, санхүүгийн байгууллагын үйл ажиллагааг удирдах, шийдвэр гаргах эрх зүйн болон онол, практикийн ур чадвар эзэмших;
- Бизнесийн байгууллагын үйл ажиллагаанд санхүүгийн шинжилгээ, судалгаа хийх, санхүүгийн эрсдлийг урьдчилан тооцоолоо, үнэлэлт дүгнэлт гаргах, санхүүгийн таамаглал, төсөв төлөвлөгөө зохиох ур чадвар эзэмших;
- Үнэт цаасны болон даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой санхүүгийн шийдвэр гаргах, байгууллагын бэлэн мөнгөний удирдлагыг амжилттай хэрэгжүүлэх, санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- Улсын болон орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт, зарлага, санхүүжилт, төсвийн тэнцилийг төлөвлөх, татвар, төрийн сан, бусад төрийн байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах, хянах;
- Санхүүгийн зах зээл дээрээс хөрөнгө татан төвлөрүүлэх, хөрөнгийг оновчтой байршуулах, хөрөнгийн бирж, брокер, диллерийн компанийн үйл ажиллагааг удирдах.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Санхүүгийн зах зээлд өөрийн гарааны бизнесийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явахаас гадна банк санхүү, брокер, диллерийн компани, арилжааны болон нийгмийн даатгал, татвар, төрийн болон бизнесийн байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллах боломжтой.

- Санхүүгийн болон хөрөнгө оруулалтын менежер;
- Эдийн засагч, санхүүгийн болон эрсдэлийн шинжээч, актуарч;
- Бүртгэл санхүүгийн ажилтан, даатгалын зуучлагч;
- Санхүүгийн хянан шалгагч, гааль, татвар, даатгалын улсын байцаагч;
- Үнэт цаасны компанид менежер, зөвлөх, шинжээч, брокер, диллер;
- Банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад эдийн засагч, шинжээч, зөвлөх, менежер, теллер..

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Санхүүгийн зах зээл нь финтек санхүү, актуар тооцоолол, санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ, цахим банкны платформ, крипто валют, форекс зах зээл зэрэг шинэ чиглэлүүдээр өргөжиж хэрэглээ болсоор байна. 2026 он хүртэлх ажлын байрны эрэлтийн дундаж үзүүлэлтээр хамгийн хурдацтай өсөлт бүхий ажлын байр нь санхүүгийн менежер байх болно.

Элсэлтийн ерөнхий шалгагт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл
Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

БАНКНЫ МЕНЕЖЕР

“Банкны менежер нь Банк, санхүүгийн төдийгүй бизнесийн шинжээч, шийдвэр гаргагч юм.”

Банк, санхүүгийн байгууллагын үйл ажиллагааг удирдах, зохион байгуулах, төлөвлөх, хянах, хөрөнгө оруулалтын оновчтой багц бүрдүүлэх, эрсдлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх арга, аргачлалуудыг банк санхүүгийн байгууллагын орчинд хэрэглэх мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЛИЙН УР ЧАДВАР

- Төрийн мөнгөний бодлого, мөн чанар, ач холбогдол түүнд нөлөөлөгч хүчин зүйлсийг зохистой удирдах арга хэрэгслийн талаар онолын мэдлэг олж авах, ашиглах;
- Хөрөнгийн зах зээл, брокер, диллер, андрайтерийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим, санхүүгийн хөрөнгийн арилжаатай холбогдох клиринг, хадгаламж, төлбөр тооцооны үйл ажиллагааны талаар онолын мэдлэг олж авах;
- Банкны салбарын үйл ажиллагааны талаар онолын мэдлэгтэй болж, тус салбарын аль ч шатанд ажиллах, банкны үйл ажиллагаанд хяналт, шинжилгээ хийх арга зүйн чадвар эзэмших;
- Банкинд эх үүсвэр татах, зээлд үнэлгээ хийх, төлбөр тооцооны шуурхай найдвартай байдлыг хангахтай холбогдсон аливаа асуудлыг шуурхай шийдвэрлэх онолын мэдлэг, арга зүйн чадварыг эзэмших;
- Банкны салбарт гарах ажил гүйлгээг нягтлан бодох бүртгэлд тусгаж тайлagnah, санхүүгийн тайланд шинжилгээ судалгаа хийх, дүгнэлт гаргах, зөвлөмж боловсруулах, төсөв төлөвлөгөө зохио чадвар эзэмших;
- Банкны эх үүсвэрийг оновчтой байршуулах, хүртэх өгөөж, учирч болох эрсдлийг нарийн тооцоолох хүүгийн оновчтой хэмжээг тогтоох мэдлэг ур чадварыг эзэмшсэн байх.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЧИГЛЭЛ, АЛБАН ТУШААЛ

Банк санхүү, хөрөнгийн зах зээлийн брокер, диллерийн компани, арилжааны болон нийгмийн даатгал, татвар, төрийн сан, бусад төрийн болон бизнесийн байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах чиглэлээр дараах ажлын байранд ажиллахаас гадна санхүүгийн зах зээлд өөрийн гаранаы бизнес (старт-ап)-ийг эхлүүлэн хөгжүүлж амжилттай авч явах бүрэн боломжтой.

- Банкны санхүүгийн шинжээч.
- Банкны эрсдлийн шинжээч.
- Банкны эдийн засагч.
- Банкны санхүүгийн менежер, хөрөнгө оруулалтын менежер;
- Үнэт цаасны компанид хөрөнгө зохицуулалтын менежер, хөрөнгийн шинжээч, брокер, диллер;
- Хөрөнгө оруулалтын банкинд диллер, хөрөнгө зохицуулалтын менежер.
- Төрийн болон хувийн өмчийн байгууллагын санхүүгийн менежер.

МЭРГЭЖЛИЙН ЭРЭЛТ ХЭРЭГЦЭЭ, ИРЭЭДҮЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Дэлхийн санхүүгийн зах зээлд шинэ технологи хөгжил хамгийн түрүүнд банк, санхүүгийн салбарт нэвтэрч байна. Цахим банк, санхүүгийн зах зээлд ажиллах мэргэжилтний эрэлт хэрэгцээ цаашид ч өсөн нэмэгдэх хандлага ажиглагдаж байна.

Элсэлтийн өрөнхий шалгалт өгөх хичээл:

Хичээл 1: Математик, Нийгэм судлал, Гадаад хэл

Хичээл 2: Математик, Физик, Хими, Биологи, Гадаад хэл

Газар зүй, Монгол хэл, Монгол улсын түүх, Нийгэм судлал

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ИХ СУРГУУЛЬ

